

23, rue Taitbout, PARIS 9^e

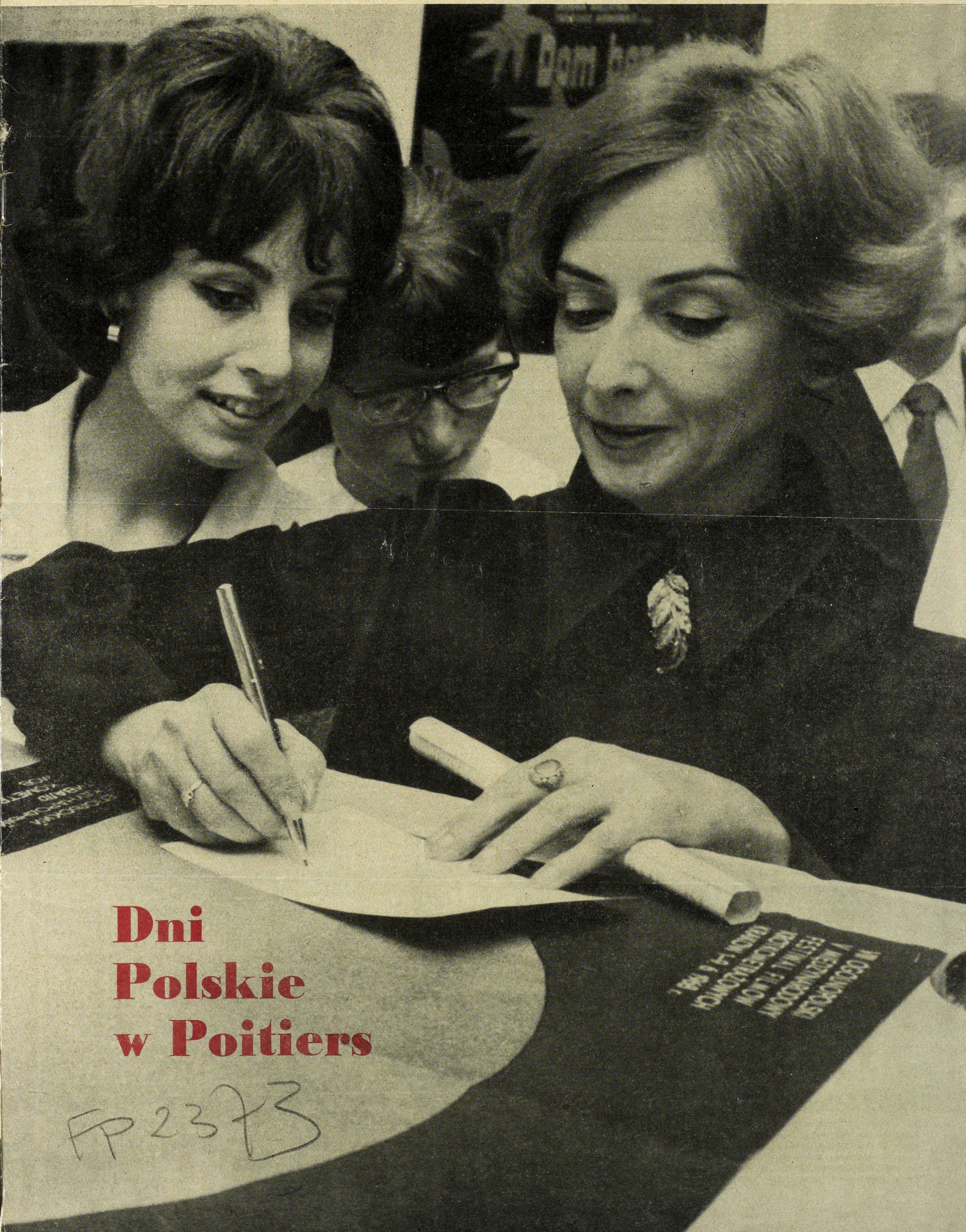
CENA
PRIX 0,80 F

17 ^{marca}
_{mars} 1968

Rok wydania XI Nr 12 (544)

Tygodnik Polski

LA SEMAINE POLONAISE

**Dni
Polskie
w Poitiers**

FP 2373

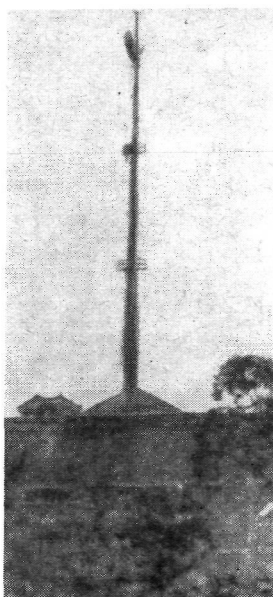
NASZA OKŁADKA

W Poitiers Zofię Mrozowską oblegały tłumy łowców autografów (patrz str. 11-13)

A Poitiers, l'actrice polonaise Zofia Mrozowska était très entourée par les amateurs d'autographes (voir en pp. 11-13)

Przez 25 dni nad cytadelą dawnej stolicy cesarskiej Wietnamu — Hue powiewała flaga Narodowego Frontu Wyzwolenia. Partyzanci południowowietnamscy ulegli przynajmniej przewadze oddziałów amerykańskich, które atakowały cytadelę dniami i nocą przy użyciu ciężkiej artylerii i lotnictwa. W rejonie Sajgonu, Hue i delcie Mekongu trwają nadal ciężkie walki, w których amerykańscy agresorzy ponoszą znaczne i dotkliwe straty. Sekretarz generalny ONZ U Thant wzywając do bezwarunkowego wstrzymania bombardowań i aktów wojennych wobec Demokratycznej Republiki Wietnamu jako warunku podjęcia negocjacji pokojowych stwierdził m. in.: „Okropność tej wojny dorównuje jej bezsensowi; nie może być w niej zwycięzcy i pokonanego”

Z okazji jubileuszowych obchodów dwudziestej rocznicy rewolucji lutowej 1948 roku w Czechosłowacji bawiły w Pradze partyjne delegacje wielu zaprzyjaźnionych krajów, a wśród nich delegacja Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z Władysławem Gomułką na czele. Na zdjęciu: I sekretarz Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Czechosłowacji Aleksander Dubczek (z prawej) wita I sekretarza KC Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej — Władysława Gomułkę

▲ Pendant 25 jours l'étendard de l'Armée du Front National de Libération du Vietnam du Sud a flotté sur la citadelle de l'ancienne capitale impériale Hué.

▲ A l'occasion du vingtième anniversaire de la victoire des forces populaires en Tchécoslovaquie Prague a accueilli de nombreuses délégations des partis frères, parmi lesquels le Parti Ouvrier Polonais Unifié.

▲ A Tokio et Osaka les Japonais ont manifesté pour exiger le retour à la mère patrie des îles Okinawa et Ogasawara occupées par les Etats-Unis.

▲ L'école Polytechnique de Berlin-Ouest a été le théâtre d'une rencontre internationale des organisations des jeunes socialistes d'Europe occidentale demandant la paix au Vietnam.

▲ La rive jordanienne du Jourdain est sans cesse bombardée par l'artillerie israélienne. Les pertes sont les plus sensibles parmi la population civile.

▲ Le drapeau olympique a quitté Grenoble. On le reverra d'ici peu à Mexico, à moins que l'action contre la participation aux Jeux d'été de la République d'Afrique du Sud ne provoque un boycott général de la grande rencontre sportive.

▲ Constantin Vachilko est le plus âgé des citoyens de la ville de Vladivostok (URSS). Cela ne l'empêche pas de couper soi-même son bois.

▲ Anna Karina, vedette de „La Religieuse”, est devenue Madame Pierre Fabre après avoir épousé un jeune cinéaste de 34 ans.

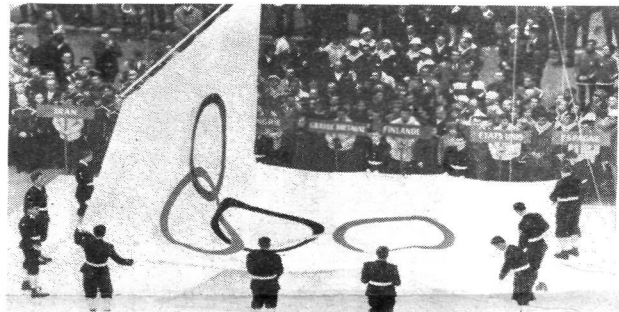
▲ L'Irlandais Mike Meaney a décidé de battre le record du monde de séjour sous terre dans un cercueil. Il a l'intention de vivre en bière pendant deux mois. Le record précédent était de sept jours.

▲ Les usines automobiles Ford de Detroit se servent de mannequins pour étudier le comportement du corps humains au cours d'accidents de la route.

▲ Pour la Saint-Valentin l'Office du Tourisme Français a invité à Paris des couples d'amoureux venus d'Angleterre, d'Italie, de Suisse et d'Allemagne.

Nad Jordanem giną ludzie. Izraelscy okupanci terytoriów arabskich zbrojnym terrorem chcą stłumić ruch oporu, wywołując krwawe incydenty i ostrzeliwując wsie jordańskie i obozy uchodźców. Na naszym zdjęciu: premier Jordanii podczas wizytacji jednej z wiosek ostrzelanej przez żołnierzy armii izraelskiej

Flaga olimpijska została zdjęta z masztu Pałacu Lódowego w Grenoble (na zdjęciu). W przeddzień toczyły się obrady Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego, który podjął (większością głosów) uchwałę dopuszczenia do udziału w Igrzyskach w Meksyku Republiki Południowoafrykańskiej. Państwa afrykańskie zagroziły bojkotem Igrzysk, jeśli przybędzie tam reprezentacja Republiki Południowoafrykańskiej — kraju, którym rządzą zwolennicy segregacji rasowej

Irlandczyk Mike Meaney postanowił pobić światowy rekord... przebywania w trumnie pod ziemią. Kazał się opuszczyć w komfortowo urządzonej trumnie na głębokość trzech metrów i przysypać ziemią. Ze światem żywych łączą go dwie rury, którymi otrzymuje żywność i książki. Ma on zamiar spędzić w trumnie 2 miesiące (dotychczasowy rekord wynosi siedem dni)

14 lutego, w dniu świętego Walentego, patrona zakochanych par, przybyły do Paryża na zaproszenie l'Office du Tourisme Français wybrane pary z wielkich miast Europy. Na zdjęciu od lewej: para angielska, para włoska, para francuska, znany duet piosenkarzy Line i Willy, para szwajcarska i niemiecka

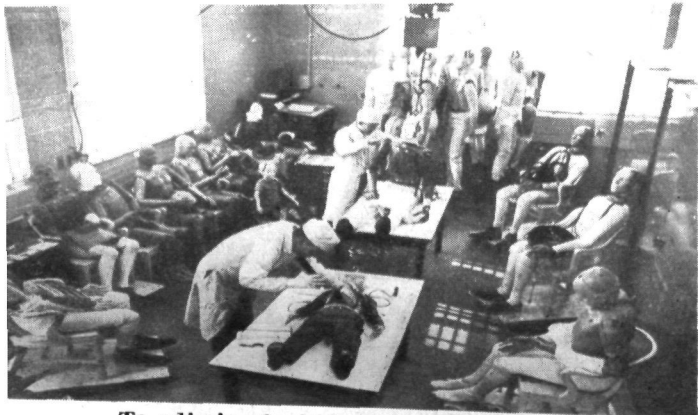
Na Politechnice w Berlinie zachodnim odbyła się międzynarodowa konferencja solidarności z walczącym Wietnamem. W konferencji zorganizowanej z inicjatywy Socjalistycznego Związku Studentów (SDS) wzięli udział przedstawiciele wielu socjalistycznych organizacji młodzieży Europy zachodniej

Z Tokio i Osaka wzdłuż wybrzeży przeszło tysiące uczestników wielkiego marszu w ramach kampanii na rzecz przywrócenia Japonii zajętych pod amerykańskie bazy wojskowe Okinawy i Ogasawara. Po lewej: uczestnicy marszu na ulicach Tokio

Konstanty Wasylko jest najstarszym obywatelem Władystwostoku. Mimo ukończenia 100 lat nie porzucił zawodu drwala i każdego ranka rąbie drzewo, żeby wyprostować mięśnie

Anna Karina ex-małżonka Jean-Luc Godarda wyszła ponownie za mąż. Swego nowego męża Pierre Fabre poznała podczas kręcenia filmu „Religieuse”. Na zdjęciu: młoda para

To zdjęcie nie jest wizją sali operacyjnej w roku 3000, kiedy to ludzie wymieniać będą zapewne wiele części swego organizmu. Jest to po prostu gabinet naprawy manekinów, które wykorzystuje się w zakładach Forda w Detroit przy badaniu sprawności technicznej nowych samochodów

LA POLOGNE

LE PAYS ET LE PEUPLE

AUX YEUX D'UN FRANÇAIS

NORD AUTOMOBILE" une très belle revue éditée à Roubaix, consacrée aux problèmes techniques et touristiques de l'automobilisme, a fait paraître, dans le premier numéro de cette année un très intéressant article sur la Pologne.

L'auteur de cet article, signé J. C., donne aux lecteurs non seulement une importante quantité de renseignements précis concernant la Pologne (surface, relief, population, économie, réseau routier, transport) mais aussi, il essaye d'esquisser le visage de ce pays, tel qu'il a été formé par dix siècles d'existence.

„Au cours de l'histoire, multiples, diverses et parfois dramatiques ont été les circonstances qui ont resserré les liens unissant la Pologne à la France et créé des rapports affectifs puissants entre les deux pays”.

„En bien des circonstances, aussi, des originaires polonais de classes sociales très différentes, sont venus se fixer en France et s'y sont parfaitement incorporés”.

„Tout cela, uni au prestige que la Pologne a acquis par les épreuves subies et par le courage avec lequel elle les a surmontées, donne à ce pays une auréole d'attraction et de sympathie”.

„Son adaptation à la vie moderne, réalisée à travers une véritable résurrection faisant suite aux destructions dues à la guerre, a multiplié un riche patrimoine issu du passé et de la nature”.

L'auteur parle avec émotion de Varsovie, ainsi que d'autres villes polonaises.

„Les hitlériens, en massacrant la ville, n'ont pas pu détruire le passé et celui-ci a trouvé dans les ruines les moyens de sa renaissance”.

„On a relevé et reconstruit tout ce qui pouvait l'être. Ainsi, retrouve-t-on en maints endroits les aspects d'autres fois qui, près des bâtiments modernes, immenses et audacieux, baignés de l'agitation d'une vie intense, évoquent cependant tout le passé de la Pologne”.

„Wrocław, avec ses 500.000 habitants, est devenu un grand centre industriel moderne, mais le caractère de paisible harmonie de jadis se conserve dans l'île de la cathédrale qu'entoure l'Oder”.

„Au nord, maintenant, sur la Baltique, voici Gdańsk, ancienne Danzig.

Il n'est nul besoin de rappeler combien cette ville a souvent connu la vedette, au cours des décades passées. C'est la porte séculaire et vitale de la Pologne donnant sur la mer. C'est aussi, en importance, la cinquième place du monde pour la construction navale”.

En conclusion, l'auteur de cet intéressant article constate que la Pologne — contrairement aux idées de beaucoup de personnes — ne se trouve pas loin. Grâce aux moyens de transport existants on peut s'y rendre facilement et vite. On doit s'y rendre non seulement, souligne-t-il, à cause du pays, mais aussi à cause du peuple:

„Disons aussi que le miracle de la survie et de la renaissance polonaise n'a été possible que grâce aux qualités d'un grand, d'un vrai peuple, au sens complet du mot”.

„Or, l'un des caractères les plus constants et les plus traditionnels de ce peuple est la courtoisie — d'ailleurs témoignage de force — et c'est aussi le sens de l'hospitalité”.

„Et tout cela, joint à un très beau patrimoine, ouvre largement les portes de la Pologne au tourisme du monde moderne”.

La Pologne, au centre de l'Europe et du vieux continent, couvre 312.000 km² et compte 32 millions d'habitants.

Son relief général est peu accidenté, sauf dans les régions du sud formées de plateaux ou de chaînes montagneuses. Hautes Tatras aux pics abruptement montés des Suétoes, etc.

Au nord, elle est bordée par la Baltique.

De très nombreux lacs s'étendent près de la côte poméranienne ainsi qu'en Mazurie.

Enfin, le centre du pays est formé essentiellement d'une grande plaine irriguée par de nombreux cours d'eau et couverte en grande partie par d'immenses et belles forêts.

Au cours de l'histoire, multiples, diverses et parfois dramatiques ont été les circonstances qui ont resserré les liens unissant la Pologne à la France et créé des rapports affectifs puissants entre les deux pays.

En bien des circonstances, aussi, des originaires polonais de classes sociales très différentes, sont venus se fixer en France et s'y sont parfaitement incorporés.

Tout cela, uni au prestige que la Pologne a acquis par les épreuves subies et par le courage avec lequel elle les a surmontées, donne à ce pays une auréole d'attraction et de sympathie.

Son adaptation à la vie moderne, réalisée à travers une véritable résurrection faisant suite aux destructions dues à la guerre, a multiplié un riche patrimoine issu du passé et de la nature.

Les villes, d'abord, se détachent par leur forte personnalité.

Elles sont reliées par un très bon réseau routier dont l'axe principal oriente de l'Est à l'Ouest, se situe sur la grande voie Berlin-Moscou en passant par Poznań et Varsovie.

Des transversales, bien entendu, relient entre eux ces trois axes principaux.

Capitale de la Pologne, Varsovie, vieille de 600 ans, en a été le centre vital depuis trois siècles. Et c'est

Ainsi, un million d'habitants furent évacués en quelques jours, on peut penser dans quelles conditions. Alors, pendant plus de trois mois, systématiquement, tout fut détruit: pillé, incendié. 72% des maisons d'habitation disparurent, comme 90% des édifices historiques et 100% des installations techniques.

LA POLOGNE

Cela qui a motivé le drame de sa mort en 1944, ainsi que la grandeur magnifique de sa résurrection après 20 ans d'efforts toujours poursuivis.

Après les combats héroïques d'août-septembre 1944, Hitler donna l'ordre de détruire la ville.

Il restait, dans un désert, 20 millions de mètres cubes de ruines ensevelissant 200.000 cadavres.

Cela, il faut le savoir et s'en souvenir!

Oto kolumna „NORD AUTOMOBILE” — pisma wydawanego w Roubaix

Varsovie. Une des artères centrales de la capitale

Costumes folkloriques

MUZYKA KRZYSZTOFA PENDERECKIEGO DO NOWEGO FILMU ALAIN RESNAIS

WKOŃCU LUTEGO przebywał w Warszawie Alain Resnais należący do najwybitniejszych współczesnych twórców filmowych. Spędził w Polsce trzy dni, ale wypełnione intensywną pracą. Celem jego przyjazdu było mianowicie spotkanie z Krzysztofem Pendereckim — znakomitym, światowej sławy polskim kompozytorem, który pisał muzykę do najnowszego filmu Alaina Resnais „Je t'aime, je t'aime”.

Obaj spotkali się niedawno w Paryżu. Penderecki obejrzał tu zmontowany już film w czasie specjalnej projekcji; zadanie miało trudne. Resnais życzył sobie tylko wstępu, jakby uwerwury granej w teatrze przed podniesieniem kurtyny, oraz finału, muzyki, która zabrzmiałaby gdy pojawi się słowo „koniec”. Wierzył, że kompozycja Pendereckiego zamknie jego film specyficzną kłamrą muzyczną — romantyczno-baśniowo-liryczną. Nie zawiodł się. Przyjechał z Warszawy z taśmą magnetofonową, na której Penderecki zarejestrował swoją kompozycję. Nagranie to posłużyło do udźwiękowania i ostatecznego montażu filmu, którego

premiera odbędzie się jeszcze w marcu.

„Je t'aime, je t'aime” jest piątym wielkim filmem Resnaisa. Scenariusz napisał Belg, Jacques Sternberg. Film był kręcony w Belgii. Występują w nim Olga Georges Pigot i Claude Rich.

Fabula filmu jest współczesna. Lekarz w klinice proponuje jednemu ze swoich pacjentów poddanie się doświadczeniu wypróbowanemu dotychczas tylko na myszach, aby cofnąć się w przeszłość, przeżyć jedną minutę z dawnych zdarzeń. Pacjent zgadza się, a po pierwszej próbie dobrowolnie powtarza następne, wraca nawet do pewnych wydarzeń, chciałby je przedłużyć, od innych natomiast ucieka. Ta historia jest okazją do ukazania na ekranie procesu myślenia, a więc — równoległe: zdarzenia, wspomnienia, refleksje. Na tej zasadzie powstały największe filmy Alaina Resnais, te, które przyniosły mu światowy rozgłos: „Hiroshima moja miłość”, „Zeszłego roku w Marienbadzie”, „Muriel”, „Wojna się skończyła”.

Alain Resnais „odkrył” Pendereckiego trzy lata temu. Od tej pory jest on jego ulubionym kompozytorem. Po przyjeździe z Warszawy oświadczył m. in.: „Podziwiam jego muzykę i czuję się uhonorowany, że zechciał komponować dla mojego filmu”.

Krzysztof Penderecki i Alain Resnais (z prawej) spotkali się w Warszawie

KRZYSZTOF PENDERECKI należy do grupy najświetniejszych współczesnych kompozytorów. Najbardziej znane i sławne jego dzieło — „Pasja” — do końca 1967 r. wykonywane było 40 razy na estradach koncertowych całego świata. Ostatnio obszerną informację o wielkich sukcesach polskiego kompozytora i jego popularności we Francji zamieścił tygodnik „L'Express”.

Prasa przyniosła też niedawno informację, że Organizacja Narodów Zjednoczonych zwróciła się do Krzysztofa Pendereckiego z propozycją napisania utworu muzycznego poświęconego Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Uroczyste prawykonanie utworu w siedzibie ONZ i transmisję przez rozgłośnie radiowe i stacje telewizyjne całego świata przewidziano w 22 rocznicę podpisania Deklaracji w grudniu 1970 roku.

Alain Resnais w Warszawie był po raz drugi w życiu. Pierwszy, również krótki pobyt związany był z realizacją dokumentalnego filmu „Noc i mgła” o hitlerowskich obozach koncentracyjnych.

KRYSTYNA GARBIEŃ

W najbliższym numerze „Tygodnika Polskiego” przeczytacie o:

- wrażeniach poety Antoniego Malczewskiego z jego wyprawy przed prawie stu pięćdziesięciu laty na Mont Blanc
- pracy pilotów używających z samolotów pola
- współpracy filmowców Francji i Polski w nowym filmie „Adolphe” kręconym pod Paryżem i w Zakopanem

LA BOUTIQUE POLONAISE

25, rue Drouot Paris 9^e

téléphone: 770-83-37

c.c.p. Paris: 189-46-68

Poleca następujące książki po cenach najniższych:

Jerzy ANDRZEJEWSKI	— Ład serca	6.35	Maria KONOPNICKA	— O krasnoludkach i o sierotce Marysi	8.30
Bohdan ARCT	— Kamikadze — boski wiatr	4.20	Waldemar KOTOWICZ	— Frontowe drogi	3.10
Izabela BIELIŃSKA	— Małgorzata	3.60	Stanisław KOMORNICKI	— Na barykadach Warszawy	9.85
Danuta BIENKOWSKA	— Dach nad głową	4.25	KUCHNIA POLSKA—wydanie 1966	—	22.20
Karolina BEYLIN	— Tajemnice Warszawy	4.95	Bolesław LEŚMIAN	— Sezamowe klechdy	3.40
Ludwika-Maria BERNARD	— Lampki starożytne	10.50	Adam MICKIEWICZ	— Pan Tadeusz (wydanie broszurowane)	3.10
Marian BRANDYS	— Spotkania włoskie	2.10	Jan PIERZCHAŁA	— Dzień z nocą na trzy podzielony	4.65
Marian BRANDYS	— Nieznany książę Ponia-towski	6.15	Michał RUSINEK	— Malowane życie	5.25
Marian BRANDYS	— Wyprawa do Oflagu	2.55	Henryk SIENKIEWICZ	— Quo Vadis	18.50
Helena BOGUSZEWSKA	— Zielone lato 1934	4.00	Albin SKIERSKI	— Czarne i białe pióropusze	4.60
Gustaw BOJANOWSKI	— Tydzień w Antoninie	3.00	Tadeusz STĘPOWSKI	— Od Wielunia diabeł hula	6.15
Adam BROMBERG	— Książki i wydawcy	8.20	Seweryna SZMAGLEWSKA	— Krzyk wiatru	3.10
Janusz BOGUCKI	— Szkice krakowskie	6.40	WIECH	— Wątróbka po warszawsku	7.70
Karol BUNSCH	— Olimpias	4.35	Ewa SZELBURG-ZAREMBINA	— Wędrowniacy; Ludzie z wosku; Miasteczko aniołów; Iskry na wiatr (4 tomy)	30.85
Karol BUNSCH	— Przełom	10.50	Emil ZEGADŁOWICZ	— Zmory	15.45
Leopold BUCZKOWSKI	— Młody poeta w zamku	4.50	Wojciech ŻUKROWSKI	— Kamienne tablice	18.50
Mieczysława BUCZKÓWNA	— Najwyższa góra	5.85	Zespół literacki	— Przedmieście	6.00
Jan BRZECHWA	— (Gdy owoc dojrzewa	3.50			
Jamés Oliver CURWOOD	— Włóczęgi północy				
	— Szara wilczyca	3.50			
Tadeusz CYMER	— Przetwory domowe z owoców i warzyw	9.25			
Michał CHOROMAŃSKI	— Kobieta i mężczyzna	4.40			
Adam CZARTKOWSKI	— Chopin żywy	6.50			
DEOTYMA	— Panienska z okienka	3.10			
Jan DŁUGOSZ	— Komin pokutników	5.55			
Paweł JASIEŃCZA	— Polska Jagiellonów	12.35			
Paweł JASIEŃCZA	— Polska Piastów	12.35			

Do cen podanych wyżej doliczamy koszty własne przesyłki pocztowej.

Zawiadamiamy również, że posiadamy na składzie ostatnią płytę Bolesława Nowaka: NIEDZIELA NA WSI (Dimanche au village). 19.95

FALSZYWY OBRAZ

WYCHODŹSTWO POLSKIE we Francji jest w swej przeważającej sile liczebnej wychodźstwem zarobkowym. Tak ma się rzecz od pierwszych lat naszego wieku, to jest od czasów sprzed pierwszej wojny światowej. W latach wojny 1914—1918 ściana do Francji różnymi drogami wielu Polaków, którzy powiększyli pierwszą polską emigrację zarobkową na ziemi francuskiej. Po wojnie doszli do niej Westfalczyki, czyli Polacy pracujący wcześniej na wychodźstwie w Westwalii i Nadrenii, a następnie fala wielkiej emigracji zarobkowej z Kraju. Od chwili zjawienia się we Francji polskiego wychodźstwa zarobkowego datują się w jej okręgach przemysłowych, przede wszystkim górniczo-hutniczych, liczne skupiska i kolonie polskie.

Faktem jest, że emigracja polska ma we Francji tradycje daleko starsze niż najwcześniejsze wychodźstwo zarobkowe. Już od czasów Stanisława Leszczyńskiego, który w XVIII w. objął rządy w Lotaryngii, niemal za każdego pokolenia przybywali do Francji Polacy, w wyniku politycznych i wojennych wydarzeń. Znaczny procent nie wracał już do ojczyzny, a ich potomkowie wrastali bez reszty w miejscowe społeczeństwo, pozostawiając jednak w sobie, mimo zaasymilowania, iskrę miłości do ojczyzny przodków. Nie ukrywali też i nie ukrywają oni swego pochodzenia, lecz przeciwnie — dość często z dumą je podkreślają. Ten starszy, przede wszystkim inteligentni, nurt emigracji politycznej rzadko tylko zajął się z zarobkowym, chociaż od czasu do czasu notowano ścisłe współdziałanie francuskich Polaków ze światła kultury, nauki i sztuki z działaczami robotniczymi, jak to na przykład miało miejsce w okresie formowania polskich oddziałów wojskowych po stronie Francji w pierwszej wojnie światowej.

Emigracja polska z lat drugiej wojny światowej nie zmieniła istniejącego układu rzeczy w strukturze polskiego wychodźstwa we Francji. Pozostało ono przede wszystkim wychodźstwem zarobkowym. Wychodźstwo to wykazuje zdecydowaną odporność i obojętność na próby czynione ze strony różnych

emigracyjnych grup politycznych, przede wszystkim z terenu Anglii, usiłujących wciągnąć je w walkę przeciw Krajowi. Grupki te, wyrosłe z emigracji wojennej, pozabawione wszelkiego znaczenia politycznego, skłócone ze sobą na tle chorobliwych ambicji swych przywódców, pretendują bezskutecznie do kierowania życiem całej polskiej emigracji. Ich ekspozytury we Francji poza kierownikami nie mają oparcia w szeregach wychodźczych i prowadzą żywot rachityczny. Ale w myśl wytycznych swych londyńskich mocodawców kierownicy ci „reprezentują” rzekomo francuskie wychodźstwo, choć ich do tego nikt nie upoważnił.

O tym, że „reprezentują”, doniósł ostatnio jeden z londyńskich organów emigracyjnych w sprawozdaniu z posiedzenia tak zwanej Rady Jedności Narodowej. Jest to organizacja — obok kilku podobnych o takich samych celach — uważająca się niezłomnie za wyłącznie powołaną do przewodzenia emigracji. Otóż posiedzenie owej Rady poświęcone było Francji i emigracji polskiej we Francji, wobec czego przewodniczący zebrania wygłosił odpowiednie przemówienie i powitał dwóch Rodaków przybyłych z Francji, pewnego inżyniera i byłego pułkownika. Obaj wystąpili przed Radą z referatami. Pierwszy — jak zapewnia sprawozdanie — dał „szeroko ujętą analizę polityki francuskiej”, w której nie mógł pominąć wizyty prezydenta de Gaulle'a w Polsce, bolejąc, że przyniosła ona wzmocnienie „obecnego reżimu w Kraju”, drugi zaś przedstawił obraz życia polskiego we Francji, przytaczając kilka bałamutnych danych.

Wynikało z nich, jakoby spośród etnicznej grupy polskiej, liczącej we Francji ok. 700 do 800 tysięcy, było zaledwie kilka tysięcy tych, którzy zachowali paszporty PRL. Są to według referenta ludzie przybyli do Francji po drugiej wojnie. Cała zaś reszta, która trwa przy polskości — jak wynika ze sprawozdania przytoczonego przez londyński organ — nie troszczy się o swój status prawny, zachowuje przedwojenne dokumenty lub dopiero wszczyna starania o naturalizację.

Takie przedstawienie sprawy sugeruje fałszywie, że tylko ci Polacy (zaledwie kilka tysięcy), którzy przybyli do Francji po wojnie,

wiążą się z Polską Ludową. Tymczasem ze statystyk francuskich wynika niezbicie, że emigrantów polskich zachowujących obywatelstwo polskie i legitymujących się na to aktualnymi dowodami, mieszka we Francji ok. 178 tys., tych zaś, którzy się naturalizowali, jest łącznie ok. 203 tysięcy (naturalizowanych mniej więcej w ostatnim półwieczu). I jedni, i drudzy wywodzą się niemal wyłącznie, a w każdym razie w przytaczającej większości z międzywojennego wychodźstwa zarobkowego, albo i wcześniejszego, są związani z obecną Polską, o czym świadczą ich masowe wizyty w Kraju, uczestnictwo młodzieży polonijnej i dzieci w wieku szkolnym w krajowych koloniach letnich oraz wiele innych ożywionych kontaktów. Liczba ludzi spośród wychodźstwa polskiego we Francji związanych z Krajem, jest więc kilkakrotnie większa aniżeli liczba Polaków pozostających na statusie uchodźczym, którą referent przesadnie określił na ok. 50 tysięcy. Nie podał on przy tym, a przynajmniej nic na ten temat nie było w londyńskim sprawozdaniu prasowym, że liczba tzw. „uchodźców” z każdym dniem maleje, że wielu zbałamuconych dotąd zwraca się obecnie do Konsulatów PRL o paszporty konsularne, bądź też czyni starania o naturalizację po to, by po jej uzyskaniu prosić o wizy i móc odwiedzić Kraj.

Ten sam reprezentant, który przedstawił omówione wyżej dane liczebne wychodźstwa polskiego we Francji, zapewnił londyńskie reprezentowane w Radzie Jedności mają swoje odpowiedniki wśród Polonii francuskiej, oraz że wszyscy Polacy we Francji wpatrzeni są bez przerwy w emigracyjne londyńskie kierownictwo polityczne. Trudno powiedzieć, czy zebrani, którzy tych zapewnień słuchali, uwierzyli „delegatowi” z Francji. Nietrudno natomiast stwierdzić wśród wychodźstwa polskiego w samej Francji, że myślących podobnie jak on, jest tu niewiele ponad ilość palców jednego człowieka. Choć — kto wie — czy po politycznych sukcesach londyńskich przywódców nie jest to dużo.

Rozmowa z Agnès Chabrier

ECRIVAIN PROLIFIQUE, Mme Agnès Chabrier a publié „Le Royaume intermédiaire” (1945), „La vie des Morts” (1946), „Les Pierres crient” (1948), „Au Vent de l'Hiver” (1950), de nombreux romans populaires (sous le pseudonyme de Daniel Gray), ainsi que des reportages (notamment dans la „Revue de Paris”). L'un de ses livres les plus émouvants — cette „Vie des Morts” qui obtint en 1946 le prix des Critiques (prix décerné en 1947 à Albert Camus pour „La Peste”) — est centré sur la lutte de Varsovie contre les nazis. „Les Presses de la Cité” viennent de la rééditer. Mme Chabrier a bien voulu nous accorder un entretien et nous éclairer sur la genèse de son livre.

— Je me suis de tout temps sentie attirée par la Pologne — nous a déclaré l'auteur de „La Vie des Morts”. — Mon premier livre, un roman que j'avais intitulé „Christine”, était axé sur l'insurrection polonaise de 1863. Quant à „La Vie des Morts”, elle fut écrite sous l'empire d'une grande souffrance qui me rattachait à la Pologne. En 1939, je m'étais fiancée à un officier polonais. En septembre 1940, je conduisis mon fiancé à la frontière espagnole. Il rejoignit l'Angleterre. Je l'attendis pendant quatre ans. En 1944, j'appris qu'il avait été le premier officier polonais tué devant Falaise... C'est alors que je pris à tâche de consacrer un livre à sa mémoire — d'écrire „La Vie des Morts”.

...Je n'avais jamais été en Pologne. Mais durant la

guerre, j'avais appris le polonais, et j'avais une culture polonaise assez poussée. C'est ce qui m'a permis d'adhérer à l'univers psychique polonais. Quant à l'histoire de l'occupation nazie en Pologne, je l'ai reconstituée à partir de renseignements qui m'ont été fournis par le ministère de l'Information britannique et par des combattants polonais échappés de la Pologne encore occupée que j'ai pu rencontrer à Londres en janvier 1945.

...J'ai tenté de dresser un tableau de l'occupation hitlérienne en Pologne. De montrer ce que fut la lutte menée par la Pologne contre les nazis. „Pourquoi nos hommes sont-ils morts en France, en Angleterre, en Afrique, en Italie, en France, de nouveau et maintenant en Belgique et en Hollande?” — dit à la fin de „La Vie des Morts” l'un de mes personnages polonais. — Pour la gloire de nos armes? Mais qui se souviendra que Tobrouk fit „l'imprenable” aussi longtemps que la brigade des Carpathes la tint et tomba quelque temps après avec sa garnison de vingt-cinq mille défenseurs? Qui se souviendra qu'il n'y aurait pas eu de débarquement à l'Ouest, si le Mont Cassin devant lequel les alliés étaient arrêtés depuis six mois n'avait pas été pris par les nôtres dans une prouesse irréalisable? Qui se souviendra que les Polonais ont fermé la poche de Falaise, décidant du sort de la bataille de Normandie?

...J'ai voulu rendre témoignage à l'héroïsme des soldats polonais...

także i od Polaków, którzy w r. 1945 znaleźli się w Angli.

„...La Vie des Morts” uważam za jedną z najlepszych książek, jakie napisałam. Chciałam w tej książce pokazać, czym była okupacja niemiecka w Polsce, chciałam żeby rodacy moi wiedzieli, że w okupowanej Polsce nie można było stać na uboczu, być biernym obserwatorem wydarzeń — że Niemcy chcieli zniszczyć naród polski, lecz naród ten potrafił się im oprzeć. Po ukazaniu się tej książki otrzymałam wiele listów. Ludzie pisali: „Dziękujemy pani za tę książkę. Widzimy teraz, że nie tylko my cierpieliśmy, że wielu ludzi cierpiało więcej niż my...” Teraz, po ukazaniu się drugiego wydania, ciepłe słowa poświęcił „La Vie des Morts” m. in. wybitny krytyk R.-M. Albérès w „Les Nouvelles Littéraires”.

DLACZEGO POLSCY ŻOŁNIERZE UMIERALI WE FRANCJI?

...Pod koniec „La Vie des Morts” jeden z moich polskich bohaterów powiada, a raczej krzyczy: „Dlaczego polscy żołnierze umierali we Francji, Wielkiej Brytanii, Afryce, Italii, znowu we Francji, i po co giną teraz w Belgii i Holandii? Dla chwały polskiego oręza? Któż będzie o tym pamiętał, że dopóki broniła go Brygada Karpacka, Tobruk był „nie do zdobycia” (...)? Kto będzie o tym pamiętał, że gdyby polscy żołnierze nie zdobyli Monté-Cassino — tego Monte-Cassino, przed którym alianci stali od sześciu już miesięcy — to nie byłoby lądowania wojsk alianckich na Zachodzie? Kto będzie pamiętał, że losy walk o Normandię rozstrzygnęła Polacy?” — Myślę, że moja książka każe o tym wszystkim pamiętać — konkluduje pani Chabrier.

S. K.

FRANCUSKA POWIEŚĆ O WALCZĄCEJ WARSZAWIE

— Zawsze czulem pociąg do Polski. Pierwsza książka, jaką napisałam, była opowieścią osnutą wokół powstania polskiego z 1863 r. Dawne to dzieje. „Krystyna” — tak się ta opowieść nazywa — ukazywała się w odcinkach w dzienniku „Nord-Eclair”, który podówczas — było to w latach 1930—1931 — nazywał się „Le Journal de Roubaix”. Później wydana została także w formie książkowej, w Belgii, pod zmienionym, bardziej zdaniem wydawcy chodliwym tytułem — „Chevauchée héroïque”. Dłaczego ta opowieść ukazywała się najpierw akurat w Roubaix, na Nordzie? Bo w tamtych latach mieszkalam jeszcze w Roubaix. Tam się urodziłam i tam spędziłam dziecięce i młodzieńcze lata. Na Nordzie.

DROGA DO POLSKIEJ TEMATYKI

Naszym rozmówcą jest znana francuska powieściopisarka Agnès Chabrier. Na dorobek pisarski pani Chabrier składa się szereg ciekawych powieści (m. in. „La Vie des Morts”, „La Plaine des tombeaux”, „Les Pierres crient”, „Le Royaume intermédiaire”), ciekawy esej o Stanach Zjednoczonych, zatytułowany „Mémoires du proche avenir”, oraz wiele sygnowanych pseudonimem powieści popularnych, które ukazują się w odcinkach w dziennikach w Paryżu i na prowincji.

Za najwybitniejsze swoje osiągnięcia sama pisarka uważa „Mémoires du proche avenir” (esej, który można porównać z głośną książką Jean-Jacques Servan-Schreïbera „Le Défi américain”), poświęconą zagadnieniu prawdy historycznej powieść „La Plaine des tombeaux” oraz „La Vie des Morts” — tę powieść o walce Polaków z hitleryzmem, którą niedawno temu wznowiło paryskie wydawnictwo „Les Presses de la Cité”.

— Pierwsze wydanie „La Vie des Morts” ukazało się w r. 1946 — wyjaśnia pani Chabrier. — Powieść ta z miejsca zyskała sobie rozgłos. Przyznano mi za nią „prix des Critiques” — nagrodę, która wtedy znaczyła tyle samo, co nagroda Goncourtów, albo prawie. Wystarczy powiedzieć, że w rok po mnie — a więc w r. 1947 — laureatem tej nagrody został — za „Dzume” — Albert Camus i że w roku 1945 — a więc rok przede mną — otrzymał ją znany pisarz Romain Gary za „Education européenne”.

NARZECZONY AUTORKI PADEŁ POD FALAISE

...Dlaczego napisałam książkę o walczącej z hitleryzmem Warszawie, o bohaterstwie Polaków? Mówiłam już o tym, że zawsze czulem pociąg do Polski. Ale był też i inny powód. W roku 1939 zaręczyłam się z polskim oficerem. Narzeczony mój bił się z Niem-

cami w Polsce i we Francji, po klęsce naszego kraju był poszukiwany przez gestapo. 2 września 1940 roku odprawiliśmy go do hiszpańskiej granicy. Z Hiszpanii przedostał się do Anglii. Czekalam na niego całą wojnę. W roku 1944 dowiedziałam się, że pierwszym polskim oficerem, który zginął pod Falaise, był właśnie on — mój narzeczony. Postanowiłam wtedy napisać książkę o walczącej, heroicznej Polsce, i poświęcić tę książkę jego pamięci.

NAJTRUDNIEJSZY JEZYK...

...W różnych francuskich pismach czytałam, że byłam w Polsce przed wojną. Nie wiem, skąd dziennikarze się o tym dowiedzieli. Bo choć mam już poza sobą dwie podróże dookoła świata, w Polsce będę pierwszy raz w życiu dopiero za kilka dni — będę towarzyszyć mężowi, który jedzie do Polski służbowo. Powązki, Stare Mia-

sto, powstanie warszawskie, wszystko to znam tylko z lektur i opowiadań. W czasie wojny uczyłam się języka polskiego. Nauczyłam się języka polskiego sama, bez niczyjej pomocy. Jest to moim zdaniem najtrudniejszy ze wszystkich języków świata. Miałam samouczek, często uczyłam się w metrze. Metrem jeździli także Niemcy. Kilkanaście razy zdarzyło się, że jakiś niemiecki żołnierz spoglądał na mój samouczek i — wybuchł śmiechem i stuknął palcem w czoło.

Uczyłam się polskiego — musiało im się to wydawać szczytem absurdu. Ale mnie ten ich drwiący śmiech dodawał sił do nauki. Nauka polskiego stała się dla mnie czymś w rodzaju duchowego ruchu oporu. Czytałam, był czas, że posiadałam dość solidną znajomość literatury polskiej. To Mickiewicz sprawił, że główna moja bohaterka nazywa się Aldona.

Czytała Agnès Chabrier także Słowackiego (stąd w „La Vie des Morts” motto zaczerpnięte z wiersza „Testament mój”), Norwida, Staffa... Stąd tyle „polskości” u autorki, która nigdy nie była w Polsce. A jeśli idzie o informacje dotyczące okupacji w Polsce, łapanek, barbarzyństwa hitlerowskiego, bohaterstwa Polaków, to uzyskała je w r. 1945 w Londynie w brytyjskim ministerstwie informacji, a

O latach 1939-1940 na polach Francji

NA POLKACH księgarskich w Kraju ukazała się nakładem Wydawnictwa Ministerstwa Obrony Narodowej kolejna pozycja z serii dokumentów, wydawanych od kilku już lat przez Wojskowy Instytut Historyczny pod ogólną nazwą „Wojna wyzwolenicza narodu polskiego”. Tytuł tej pozycji na pewno wzbudzi zainteresowanie, gdyż brzmi on „Wojsko Polskie we Francji 1939—1940”. Autor — Witold Biegański, historyk z czasów ostatniej wojny, specjalizujący się w zagadnieniach oddziałów polskich na Zachodzie, na 400 stronach książki dużego formatu zawarł wszystko, co mogło mieć jakiegokolwiek znaczenie dla rozwoju Armii Polskiej we Francji i co po odrzuceniu wszelkiego rodzaju subiektywizmu stanowiło jakąkolwiek wartość historyczną.

Właściwy okres stanowiący przedmiot jego badań był stosunkowo krótki, gdyż rozpoczyna go data 9 września 1939, czyli podpisanie umowy wojskowej z Francją, a kończy 25 czerwca 1940, a więc zakończenie działań wojennych we Francji. Ale w ciągu tych niespełna 10 miesięcy dokonano przecież bardzo wiele. Z rozbitków wrześniowych formacji, którzy musieli przejść tysiące kilometrów przez Rumunię, Węgry, Jugosławię, oraz z masowego napływu ochotników z polskich środowisk emigracyjnych we Francji, Belgii i Luksemburgu stworzono armię, która zdążyła dwukrotnie stawić czoła nieprzyjacielowi — w potrzebie norweskiej pod Narvikiem i na polach Francji.

Biegański zadał sobie trud przewertowania nie tylko materiałów historycznych znajdujących się w Kraju i w instytutach londyńskich, sięgnął i do opracowań sztabu

Hitlera z kampanii francuskiej, przewertował nie tylko materiały paryskie, lecz nawet odnośnych ministerstw Węgier i Rumunii, bo tędy przecież prowadził jesienią 1939 r. szlak przysiężki żołnierzy armii polskiej.

Temu niezmiernie ciekawemu okresowi mobilizacyjno-rekrutacyjnemu wojska ze specjalnym, bardzo dokładnym omówieniem roli emigracji polskiej we Francji, z podaniem jej genezy historycznej, społecznej i politycznej, poświęca autor cały ponad 70-stronicowy rozdział (II).

Dzieje walki oręza polskiego we Francji doczekały się już w ciągu ostatniego ćwierćwiecza wielu opracowań fragmentarycznych, wspomnieniowych oraz kilku mniej czy więcej udanych ujęć ogólnych. W zestawieniu z nimi książka Biegańskiego wydaje się być jednak opracowana w sposób najbardziej obiektywny, pełniejszy i beznamienne historyczny, pozbawiony własnych sugestii autora i to świadcy również na jej korzyść. O wartości dokumentalnej tej pozycji mówi choćby wykaz źródeł i opracowań, do których sięgnął przy pisaniu tej pozycji historyk, a która zamyka się cyfrą ponad 400 źródeł.

Indeks nazwisk i miejscowości, dziesiątki zdjęć, szkiców bojowych i wielkich map, cyfry oraz ponad tysiąc odnośników dokumentalnych pozwala w niej widzieć źródłową pozycję dla wszystkich, których interesują sprawy historyczne Armii Polskiej we Francji. (Cecha)

* Witold Biegański „Wojsko Polskie we Francji 1939—1940” nakładem Wydawnictwa Ministerstwa Obrony Narodowej, seria „Wojna wyzwolenicza narodu polskiego” — Wojskowego Instytutu Historycznego — Warszawa 1967, nakład 5000 egz.

LA TUBERCULOSE, cette terrible maladie qui dans certains pays reste encore un des fléaux sociaux les plus dangereux, n'est plus en Pologne qu'un souvenir faisant partie de la traditionnelle panoplie des cauchemars du passé. Cela ne veut naturellement pas signifier qu'il n'y a plus de phthisiques dans le pays de Chopin, qui lui aussi disparut prématurément à cause de cette maladie. Mais ces malades ne font plus aujourd'hui la règle, ils en font l'exception. Car depuis 23 ans les services médicaux de la nouvelle Pologne ont tout mis en oeuvre afin de liquider ce mal ainsi que toutes ses sources. Cela commença juste après la fin des hostilités — un des premiers décrets concernant la santé publique touchait justement la tuberculose. Cet acte d'importance primordiale déclarait entre autres que tous les citoyens habitant la Pologne avaient droit à tous les soins nécessaires pour combattre la maladie, sans pour cela déboursier un seul sou. Grâce à ce décret et à l'augmentation constante du niveau de vie (les calories et vitamines sont des alliés de première force dans la lutte contre la tuberculose), le mal dut capituler. Il n'avait pas cependant complètement disparu, on mit donc en marche tout un appareil de combat; les villages les plus éloignés reçurent la visite d'ambulances de dépistage, toute la population subit de constants examens médicaux, les enfants furent tous vaccinés. Aujourd'hui tous les trois ans chaque Polonais est passé aux Rayons X. Toutes ces mesures efficaces et indispensables ont fait que notre pays se trouve en haut de l'échelle des nations où la tuberculose ne fait vraiment plus peur.

W aluminiowym samobieżnym rentgenie wykonuje się rocznie 80 tysięcy małoobrazkowych zdjęć klatki piersiowej

NIE MA MIEJSCA DLA GRUŻLICY

TUBERKULOZA, gruźlica, suchoty, prątkownica. I jeszcze kilka innych nazw określa jedną i tę samą chorobę, chorobę straszną, która jak cień zjawia się wszędzie tam, gdzie panuje bieda, niedożywienie, głód, awitaminoza. A że głód i bieda są jeszcze ciągle bardzo częstym gościem w wielu krajach świata, gruźlica zbierała i zbiera nadal plon straszliwy — po kilkanaście milionów zgonów rocznie. Grasowała również w Polsce i przed wojną, i w tej powojennej, wyniszczonej sześćioletnią okupacją.

Przez lata zwalczano w Kraju gruźlicę jako chorobę społeczną. Leczone ją bezpłatnie i przy użyciu dużych nakładów. Program walki z gruźlicą zrealizowany był tak skutecznie, że zasięg choroby skurczył się i przestała być ona już w Polsce kłeską społeczną.

Poważną tamą powstrzymującą szerzenie się choroby było podniesienie jakości wyżywienia przeciętnego człowieka w Polsce, a przede wszystkim mieszkańców wsi. Po usunięciu głównego niebezpieczeństwa — jakim jest brak odpowiedniej ilości kalorii dla organizmu ludzkiego, można było przystąpić do zwalczania choroby.

42 karetki pogotowia — dar naszego Rodaka Johna Piszka z USA — zasilily ostatnio polski tabor przeciwegruźliczy

PIERWSZYMI KROKAMI była tu decyzja władz, że każdy chory czy zagrożony gruźlicą, bez względu na to, czy jest ubezpieczony, czy nie, ma prawo do bezpłatnego leczenia szpitalnego i sanatoryjnego. Następnie przystąpiono do drobiazgowej eliminacji wszelkich źródeł choroby. Podstawową rolę spełniły masowe badania w fabrykach, szkołach, w wojsku, w biurach, wszędzie tam, gdzie istnieje stosunkowo łatwa możliwość dotarcia placówek służby zdrowia — szpitali, przychodni, ambulatoriów. Były to więc wszystkie miasta, miasteczka, osady fabryczne, duże wsie, duże skupiska ludzkie, gdzie służba zdrowia miała swoje stałe punkty ambulatoryjne, wyposażone w aparaty rentgenowskie.

Ale poza badaniami pozostawała nadal wielomilionowa rzesza mieszkańców małych wsi i przysiółków, rozsiadanych po całym obszarze Kraju. Sprowadzenie wszystkich na obowiązkowe badania do powiatowych ośrodków lekarskich przekraczało możliwości organizacyjne. W takiej więc sytuacji trzeba było stworzyć warunki, aby — jak to się zwykło mówić — „góra pojechała do Mahometa, jeśli Mahomet nie mógł jechać do góry”.

I tak od kilku lat ponad kilkadziesiąt

ruchomych gabinetów rentgenowskich jeździ od wsi do wsi, latem i zimą i wykonuje małoobrazkowe zdjęcia filmowe płuc wszystkich mieszkańców Polski, poczynając od lat 14 do ponad 100. Bo najmłodszymi opiekuje się już szkoła, a niemowlęta szczepione są zaraz po urodzeniu i pozostają pod stałą kontrolą aż do wieku przedszkolnego. Taka akcja na wsi musi trwać całe lata. Ma charakter profilaktyczny. Również w mieście prowadzi się obowiązkowe badania kontrolne. Na wsi wymaga to jednak poza olbrzymimi nakładami pieniężnymi dużych przygotowań organizacyjnych i środków transportu, głównie specjalnych samochodów dla aparatury i personelu lekarskiego.

Bo pomyślcie, samochody-laboratoria powinny jak najszybciej wykonać swoją pracę w każdej wsi, ponieważ czekają na nie już mieszkańcy następnych. Trzeba więc prześwietlać ludzi od rana do wieczora, a tymczasem przepisy obowiązujące pracowników służby zdrowia przewidują, że obsługa wozu, laboranci i lekarze nie mogą pracować dłużej w zasięgu promieni rentgenowskich jak pięć godzin dziennie. Jeżeli więc wóz pracuje 10 godzin, potrzebne są dwie grupy specjalistów, jeżeli 15 — trzy komplety. Nie koniec na tym. Na przykład w Porębie Górnej, małej wsi odległej 30 km od powiatowego miasteczka, 10 km od kolei i 6 km od szosy, nie ma hotelu

czcąc syna, on zaś sam dzięki twardej pracy osiągnął to, czego większości emigrantów osiągnąć się nie udało — dużą zamożność. Dziś pod Filadelfią stoją olbrzymie fabryki przetworów rybnych — ich właścicielem jest Edward John Piszek, którego ojciec pisał się Piszczek, co jednak sprawiało Amerykanom kłopot w wymowie. I choć jeździ wspnianiałym cadillakiem, choć do jego gabinetu wchodzi się po opowiadaniu się licznym sekretarkom, pan prezes concernu nie zapomniał o Ojczyźnie swoich rodziców, o swojej starej Ojczyźnie.

Pamiętał, że listy pisane rzadko z dalekiej Polski do Filadelfii naraz się urwały, a gdy pytał rodziców, dlaczego stryjkowie przestali pisać, usłyszał obce mu jeszcze wtedy, ale groźne w swej wymowie słowo — gruźlica.

W 1965 roku odwiedził stary Kraj. Był w podtarnowskiej wsi, na wiejskim cmentarzu, a potem poszedł do tarnowskiego szpitala. „Gdyby 30 lat temu były tu takie szpitale, kto wie czy stryjkowie nie żyliby do dzisiaj” — myślał zapewne wtedy.

Pamiętką po tej wizycie był aparat do badania zawartości gazu we krwi, przesłany tarnowskiemu szpitalowi.

Kolejną wizytę złożył John Piszek w Warszawie — w Ministerstwie Zdrowia. Ciekawiło go, jakie formy działania ustalono, by zlikwidować raz na zawsze straszliwą chorobę.

Widocznie musiał być kontent z tego, co usłyszał, bo przecież wiadomą jest rzeczą, że ludzie interesu, a takim przecież jest p. Piszek, nie lubią wspomagać przedsięwzięć, które nie przypadną im do gustu, albo nie mają szans powodzenia. A on, amerykański Rodak, wyraził swe uznanie w formie bardzo konkretnej i подарował Polsce 12 olbrzymich samochodów, z których każdy kosztował 30 tysięcy dolarów, każdy zawierał dwa pomieszczenia wyposażone w najnowszą aparaturę rentgenologiczną i elektryczną, każdy dysponował własnym agregatem napędowym.

W roku 1966 przyjeżdżały do Polski partiami te olbrzymie samochody z amerykańskiego kontynentu i skierowane zostały natychmiast do pracy na wsie krakowskie, koszalińskie, wrocławskie i białostockie.

Po pierwszej wizycie, prawie dwa lata później, ostatniej jesieni pan Piszek ponowił swe odwiedziny. Chciał sprawdzić, jak to wykorzystuje się jego laboratorium. I znowu uznał, iż dar został właściwie ulokowany, był zachwycony i powiększył park maszynowy o dalsze 42 samochody marki „warszawa”, typu karetka pogotowia, które mają za zadanie właśnie dowożenie personelu lekarskiego do pracujących w terenie ruchomych laboratoriów.

CEZARY CHLEBOWSKI

NAJZIWIWIEJSZY PISTOLET ŚWIATA

ZNANE są na całym świecie nazwiska i pochodzące od nich typy broni: Mausera, Mosina, Hotschkisa, Smith-Wessona, ale ten konstruktor wszedł do historii broni dzięki pistoletowi, który właściwie nie mówił — jego nazwa składa się z trzech liter — „Vis”. Był to w okresie międzywojennym najwyższymi oceniony przez fachowców broni pistolet tak zwany boczny. Nazwa pochodziła od nazwisk dwóch konstruktorów: Piotra Wilniewczyca oraz inż. Skrzypińskiego, którzy w 1935 r. stworzyli właśnie słynnego „Visa”. Ta dwójka konstruktorów poszła dalej i tuż przed wybuchem wojny w 1939 r. oddała do dyspozycji armii pierwszą próbną serię polskich pistoletów maszynowych „Mors”; o zaletach tego doskonałego pistoletu maszynowego wiemy dziś tylko z relacji kilku ludzi, którzy wtedy, w 1939 r., mieli możliwość przestrzelania „Morsów”, o potem mieli w swych rękach zarówno niemieckie „Schmeissery”, radzieckie „Pepesze” i angielskie „Steny”. Utrzymują oni zgodnie, że „Mors” przewyższał tamte modele. Niestety, musimy im wierzyć na słowo, gdyż żaden z egzemplarzy próbnej serii nie zachował się do dzisiaj.

Prof. Piotr Wilniewczyk, wychowanek petersburskiego Instytutu Technologicznego, przeżył ostatnią wojnę i oddał swą wybitną wiedzę w zakresie broni strzeleckiej do dyspozycji nauki, był wykładowcą i profesorem na Politechnikach: Łódzkiej, Warszawskiej, Poznańskiej oraz w Wieczorowej Szkole Inżynierskiej. Gdy przed kilkoma laty Departament Uzbrojenia Wojska Polskiego ogłosił konkurs na nowy wzór pistoletu maszynowego, sędziwy, prawie 80-letni profesor podjął to wezwanie. Ostatnie rysunki i plany podpisywał na łożu śmierci.

Ogłoszenie wyników tego konkursu nie zastało go już wśród żywych. A był to jeszcze jeden sukces sławnego konstruktora.

Polska prasa nazwała nowy pistolet maszynowy najdziwniejszym pistoletem świata lub też mini-pistoletem. Bo też przy zachowaniu wszystkich plusów dotychczasowej broni szybkostrzelnej (skuteczność ognia do 200 metrów, magazynek 25-nabojowy, kaliber 9 mm, szybkostrzelność 600 strzałów na minutę) udało się zredukować ciężar broni prawie o połowę (np. angielski „Sten” uznawany dotąd za najprostsz i najlżejszy pistolet maszynowy ważył trzy kilogramy, podczas gdy wzór opracowany przez prof. Wilniewczyca i nazwany „PM 1963” waży zaledwie 1,3 kg), skrócić jego długość (np. niemiecki zwykły pistolet boczny typu Parabellum ma długość 217 mm, podczas gdy „PM-1963” — 333 mm).

Te wszystkie plusy powodują, że pistolet skonstruowany przez prof. Wilniewczyca zmienia w zasadniczy sposób wygląd posługującego się nim żołnierza — zamiast na pasie przez pierś, co bardzo utrudnia operowanie nim w miejscach ciasnych, np. w czołgu, nosi się go tak jak pistolet boczny — w kaburze u pasa.

Wielka wiedza, jaką dysponował zmarły profesor, pozwoliła mu raz jeszcze odnieść wielki triumf w dziedzinie, w której był i pozostał do dziś niepokonany.

(Cecha)

Rolnicy wsi Krzesk odległej o 30 km od Siedlec (u dołu) po raz pierwszy staną za chwilę przed kamerą rentgenową. Jak widać (na zdjęciach górnych) niejedyn wiejski osiłek traci rezon przy kontakcie z nowoczesną aparaturą

czy domu noclegowego, wóz zaś zainstalowany jest na stałe, na tydzień — dwa i trzeba do niego dowozić trzy razy dziennie z miasteczka powiatowego ekipy lekarzy specjalistów.

Dużo jest takich i podobnych problemów, ale przytłaczająca większość została już rozwiązana. Dzięki olbrzymim samochodom, w których umieszczono całe gabinety rentgenowskie, w większości polskich województw bada się wszystkich mieszkańców wsi, zaś na znacznej części obszaru Kraju rozpoczęto już kolejne badania kontrolne.

Obecnie już co 2—3 lata każdy mieszkaniec Polski będzie podlegał systematycznej kontroli rentgenologicznej. Z roku na rok zwiększa się liczebność ruchomego taboru służby zdrowia oraz powiększa ilość ekip lekarskich.

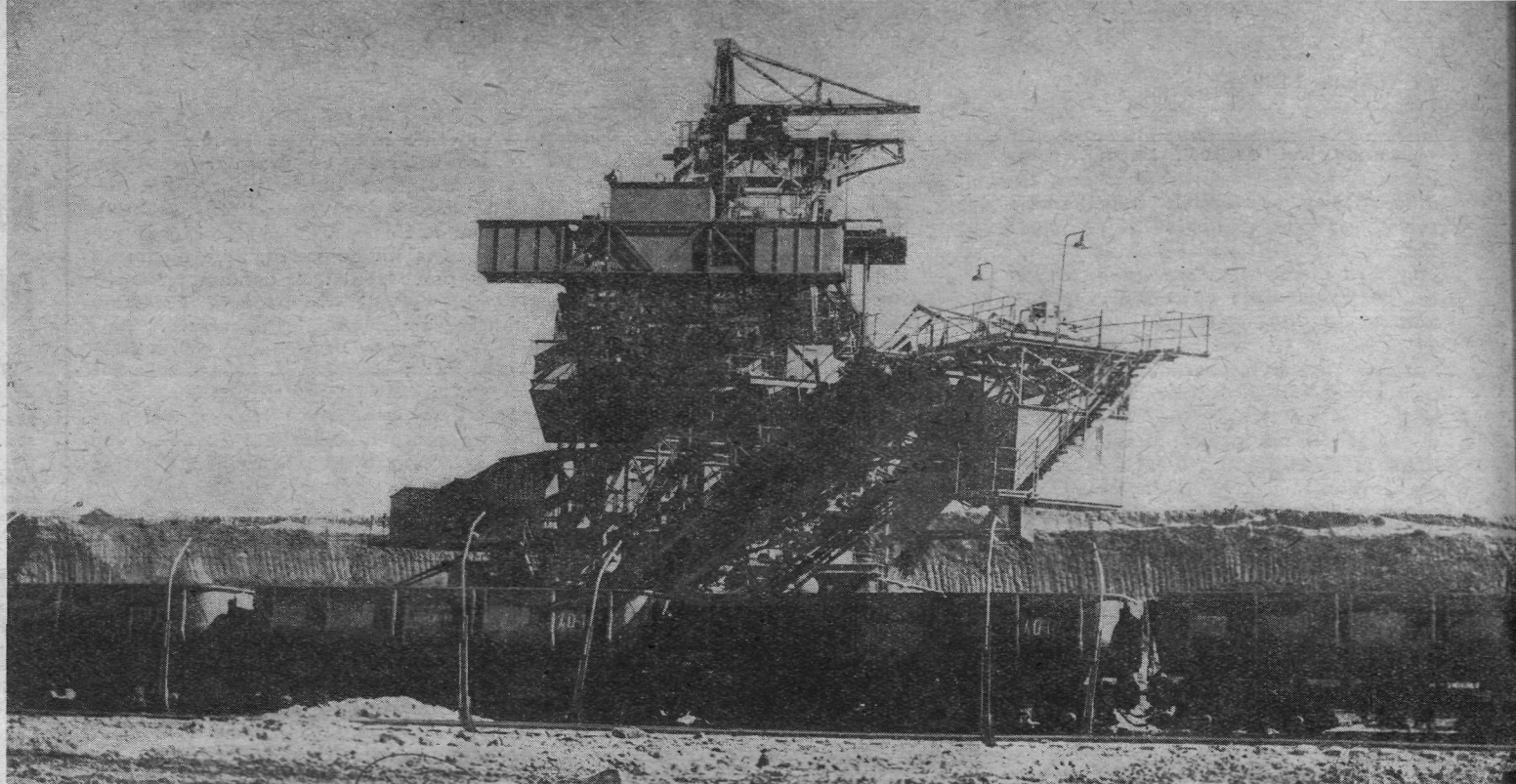
Przy okazji warto przytoczyć pewien epizod związany z tą sprawą i... emigracją. Jest to historia Polaka amerykańskiego Edwarda Johna Piszka z Filadelfii, którego rodzice wyemigrowali po pierwszej wojnie spod tarnowskiej wsi do „Hameryki”.

John urodzony już za Oceanem przejął od nich znajomość języka polskiego i sentyment do ich kraju. Rodzice oboje już nie żyją i leżą na amerykańskiej ziemi, a groby ich otoczone są

REPORTAŻ NA ŻYCZENIE

Odkrywkowe kopalnie węgla brunatnego w Koninie i Pątnowie, zatrudniają wielotysięczną rzeszę pracowników, których setki autobusów zwożą ze wsi i miasteczek z czterech okolicznych powiatów, w promieniu aż 50 km. W zasięgu oddziaływania tego kolosa przemysłowego znajduje się także Rychwał z okolicą

ZAPLECZE WIELKIEGO PRZEMYSŁU

Nowe Zakłady Mleczarskie, wybudowane w Rychwale po wojnie nie są co prawda żadną konkurencją dla wielkiego przemysłu węglowego, ale zatrudniają kilkudziesięciu pracowników z pobliskiej okolicy

Dla krajana z dalekiej Francji pozują w pamiątkowym zdjęciu (z lewej) prawie wszyscy mieszkańcy jego rodzinnej wsi Grabowa koło Rychwału. Stoją od lewej: J. Piotrowski, Danuta Bujakowska, L. Kwieciński, R. Drojczak, Helena Bujakowska, J. Bocheński (kuzyn p. Andrzeja Karpińskiego), Stanisław Małolepszy, Leon Bujakowski, J. Bujański, Cz. Bojańska, Ignacy Piotrowski, Jan Raczkowski, Z. Dziubek. Zdjęcie to będzie miłą pamiątką. „W tym miejscu stał dom Andrzeja i całe gospodarstwo, rozebrane w czasie wojny” — mówi jego brat cioteczny Józef Bocheński (na zdjęciu z prawej na pierwszym planie) oraz obecny dzierżawca jego ziemi — Z. Dziubek

NASZ Czytelnik p. Andrzej Karpiński z Perrecy-les-Forge (dep. Loire) zadał nam solidnego klina. Jego prośba o zamieszczenie w „Tygodniku Polskim” reportażu na życzenie z rodzinnej miejscowości Rychwału w pow. Konin w woj. poznańskim tylko na pozór wydawałaby się łatwa. Kiedy otrzymał ją krajowy przedstawiciel „Tygodnika Polskiego”, był przekonany, że ślady pana Andrzeja znajdzie dostownie na każdym kamieniu, a co drugi mieszkaniec będzie mógł o nim opowiedzieć. Tymczasem okazało się, że przemierzył Rychwał wzdłuż i wszerz i nigdzie, w całym miasteczku na ślady bytności pana Karpińskiego nie natrafił.

Na szczęście była sobota, więc ratunek mógł być tylko jeden — czekać następnego dnia.

W niedzielę udaliśmy się do zakrystii rychwańskiego kościoła — pisze reporter — i choć ksiądz również niewiele nam mógł od razu powiedzieć, wychodząc na kazalnicy pocieszył nas:

— Poczekajcie chwilę, zaraz znajdziemy wyjście.

I za chwilę przed ewangelicznym cytatem rozległo się z kościelnej ambony księże wezwanie:

— Słuchajcie wierni, kto z was znał Andrzeja Karpińskiego, który przed wojną wyjechał do Francji, niech się zaraz zgłosi do zakrystii.

I za chwilę już mieliśmy wokół siebie i brata ciotecznego pana Andrzeja, prawie 70-letniego Józefa Bocheńskiego, i dzierżawcę jego ziemi Z. Dziubka, i kilku sąsiadów.

I tu wyjaśniła się tajemnica — p. Andrzej Karpiński wyjechał w 1931 roku do Francji nie z Rychwału, lecz z odległej o 3 km Grabowej, która co prawda jest jakby przedmieściem tego małego miasteczka, ale administracyjnie stanowi odrębną jednostkę.

Udaliśmy się do Grabowej, by poznać miejsce, w którym urodził się i wzrastał nasz Czytelnik. Zresztą, miejsce to poza wspomnieniami jest mu znane z niedawnej wizyty, bo w 1963 roku po 32-letniej nieobecności w Kraju odwiedził rodzinę w ramach urlopu.

Cóż można powiedzieć o Rychwale i otaczających go wioskach, m. in. Grabowej? Zmian tu na oko nie widać prawie żadnych, ale to tylko pozorny zastój. Dzisiaj już nikt nie potrzebuje z tych ziem wyjeżdżać za chlebem za granicę, bo ziemie te w promieniu 50 km są terenem bardzo pilnego poszukiwania wolnych rąk do pracy dla odległego o 20 km od Rychwału wielkiego centrum węgla brunatnego i olbrzymich elektrowni tam pobudowanych, zatrudniających kilkanaście tysięcy ludzi. Dlatego też w

Mimo prawie 70 lat Józef Bocheński trzyma się bardzo dobrze i sprawnie prowadzi swą gospodarzkę, mając mocne oparcie w żonie. Ale też pracują od świtu do nocy

normalny dzień Rychwał i okoliczne wioski robią wrażenie wyludnionych, pozostał tylko ten, kto jest konieczny do obróbki ziemi i do sprawnego funkcjonowania miejscowych placówek. Ale właściwe życie wraca tu po godzinie 16, gdy autobusy z Pątnowa i Konina wyrzucają ze swego wnętrza setki powracających z pracy mieszkańców.

Od czasu wyjazdu p. Andrzeja zaszła więc ta kolosalna zmiana, która w sposób zasadniczy zmieniła tryb życia jego sąsiadów. Grabowa po wojnie została zelektryfikowana, w niedalekim Rychwale rozebrano szkołę, do której chodził p. Andrzej, i tuż przed wojną wybudowano nową, po wojnie wzniesiono tu także duże zakłady mleczarskie, a poza tym — niezmiennie uprawia się rolę.

— I ja też w 1937 roku poszedłem w ślady mego ciotecznego brata — mówi nam p. Józef Bocheński, jednolatek pana Andrzeja. — Wyjechałem do Francji, pracowałem tam u farmera 14 lat, ale w 1954 r. wróciłem do Polski, bo ojciec był chory. Obecnie prowadzę gospodarstwo po nim. Wie pan, obróbka 6 hektarów, 4 krowy, 10 świń to niełatwa sprawa. Obecnie powiększyło się nam stadko koni, do dwójki przybył trzeci źróbek, a w ogóle powiedźcie Andrzejowi, że od jego pobytu u nas i w naszym gospodarstwie też się coś zmieniło. W ubiegłym roku wybudowałem nową, obszerną oborę z cegły, krytą dachówką.

Rychwał i leżąca przy nim Grabowa żyją w pozornym śnie, ale mylny to pogląd albo też szczęśliwy sen — jeżeli trwa w epoce spokojnego jutra i braku troski o pracę, o to, co włożyć do garnka. A przecież na tych biednych wschodnich terenach woj. poznańskiego jeszcze do niedawna był to problem spędzający sen z oczu jego mieszkańców. (Cecha)

RADIOODBIORNIKI - TELEWIZORY

LODÓWKI, MASZYNY DO PISANIA

== i INNE ARTYKUŁY GOSPODARSTWA DOMOWEGO ==

LENG-PICARD ET C-IE 16, Place de la Liberté, 423, rue de Lannoy

Telefony: 73.39.42, 73.29.47

ROUBAIX (Nord)

Visa pour le Monde

DO POPULARNIEJSZYCH audycji Telewizji Belgijskiej należą niedzielne popołudniowe spotkania konkursowe VISA POUR LE MONDE, których celem jest zapoznanie widzów belgijskich w przystępnej i interesującej formie z historią oraz życiem współczesnym innych krajów.

Pierwsza niedziela lutego przypada na Polskę. W dobrze zestawionych fragmentach filmowych w krótkim czasie audycji dano maksimum wiedzy o Polsce. Znalazły się tam wzmianki o 1000-letniej historii Polski, pokazano Polskę od gór do morza, od Wrocławia przez Warszawę do Gdańska. Telewidzowie belgijscy zapoznawali się z

ogromnym wysiłkiem narodu polskiego w odbudowie miast i przemyśle, w rozwoju gospodarczym, dowiedzieli się między innymi o fakcie mało znanym w kręgu przeciętnych ludzi, że polski Gdańsk wiedzie prym w świecie w dziedzinie budowy morskich statków rybackich.

Kandydat, belgijski profesor nauk społecznych, odpowiadający na zadane pytania, mimo dużego zasobu wiedzy miał niekiedy trudności z odpowiedzią, gdyż niektóre z nich nie były łatwe, np. o spotkaniu Napoleona z Walewską w Poznaniu i w Warszawie. Trudno Alby wygrać podróż dookoła świata, trzeba wykazać nie lada umiejętności.

Redakcja audycji słusznie podkreśliła formalne jedynie stanowisko w przeszłości reprezentowane przez państwa zachodnioeuropejskie odnośnie sprawy polskiej („Spokój panuje w Warszawie”). Uczucia Polaków, ich konsekwentne dążenia do wolności i sprawiedliwości społecznej bodaj najlepiej wyraził Fryderyk Chopin w swej „Etiudzie rewolucyjnej”. Odegrała ją w ramach audycji utalentowana polska pianistka młodego pokolenia p. Elżbieta Dedek-Cuvelier, którą po udanym występie obdarowały kwiatami dziewczęta polskie ubrane w stroje ludowe różnych regionów.

Ekspertem audycji, która została przygotowana przy pomocy Ambasady PRL, Konsulatu Generalnego PRL i ORBIS-u, był I sekretarz Ambasady p. Rozalicz. (hl)

PO DOŚWIADCZENIA NAUKOWE DO POLSKI

W ZAJEMNE kontakty naukowe oraz szersza działalność informacyjna doprowadziły do przeświadczenia, iż w Polsce Ludowej można poznać wiele interesujących zagadnień i dużo się nauczyć. Stąd też w środowiskach uniwersyteckich Belgii zrodziła się myśl o wycieczkach naukowych do Polski grup studentów poszczególnych dyscyplin razem z kadrami profesorską.

W Liège pozytywnie ocenia się wyniki wycieczek przyszłych inżynierów architektów w lipcu ub. roku. W końcu lutego wyruszyła do Polski 45-osobowa grupa studentów farmacji. Przed wyjazdem w Instytucie Farmacji Uniwersytetu w Liège odbyło się spotkanie przygotowawcze uczestników wycieczki. Obejrzano z zacięciem filmy o Polsce, a o przemyśle chemicznym i farmaceutycznym mówił p. Niesiołowski, odpowiedzialny pracownik Biura Rady Handlowego Ambasady PRL w Brukseli, zajmujący się sprawą współpracy naukowo-technicznej między Polską i Belgią.

Niezwykle ciekawym fragmentem spotkania były opowiedziane na żywo wspomnienia i uwagi przebywającego ostatnio w Polsce dziennikarza „La Wallonie” p. prof. Jacques Parisse. Na konkretne pytania dotyczące wycieczki odpowiedzieli: wicekonsul H. Lampasiak i kierownik oddziału LOT-u w Brukseli p. Karwowski. Rolę gospodarza wycieczki w Polsce przejęło Biuro Podróży Zagranicznej młodzieży JUWENTUR. (hl)

„MISS COUTURE“**A. HUDYKA**

Magazyn:

55, rue de Bouvines, LILLE (Fives)

Siedziba:

199, rue de Paris, LILLE Tel.: 53-10-03

Konfekcja męska,
damska i dziecięcasuknie ■ spódnice ■ swetry
bluzki ■ popeliny ■ tergal

PIERZE • WSYPY

POSZWY • DAMASY

CENY NISKIE

Na żądanie wysyłamy próbki

PKO**23, rue Taitbout —
PARIS IX-ème**

Tél. 824-42-02

Métro: Chaussée d'Antin

**BANK
POLSKA KASA OPIEKI S.A.**

- Udziela wszelkich informacji osobiście, telefonicznie i odpowiada na zapytania listowne.
- Przyjmuje zlecenia z FRANCJI do POLSKI na towary PKO oraz pieniądze, jako pomoc i dary dla rodzin i znajomych w Polsce. Dostawa towarów i gotówki następuje wprost do domu adresata.
- Przekazuje wpłaty na koszty podróży dla osób zaproszonych z Polski do Francji.
- Przyjmuje wkłady na oprocentowanie oraz załatwia wszelkie inne operacje bankowe.
- Na żądanie wysyłamy nasze prospekty cenniki i materiały informacyjne.

Bardzo niskie koszty, szybka i wykwalifikowana obsługa

BANK PKO S. A.
23, Taitbout PARIS IX-ème**KONTAKTUJE NAS z PIOSENKARZAMI****Panna Danuta — wnuczka słynnego generała**

Za każdym razem, kiedy przeprowadzałam rozmowę z którymś z piosenkarzy nagrywających w firmie Pathé-Marconi, spotykałam młodą, bardzo uprzejmą wysoką brunetkę, nazywaną przez wszystkich „Danuta”. Ona właśnie umawiała mnie z piosenkarzami czy piosenkarkami, dostarczała zdjęć, udzielała informacji. W czasie ostatniego spotkania zapytałam p. Danutę, skąd ma tak niefrancusko brzmiące imię?

— Bo jestem z pochodzenia Polką — odpowiedziała zupełnie poprawną polszczyzną, nie pozbawioną jednak akcentu francuskiego.

— A czy nazwisko pani jest również polskie?

— Tak, najbardziej. Nazywam się Reszeta-Zeligowska. Właściwie to po ojcu nazywam się Reszeta, ale ze względu na trudność wymowy tego nazwiska, posługuję się często panieńskim nazwiskiem matki — Zeligowska.

Okazuje się, że mimo trudności wymowy we Francji wszyscy są już przyzwyczajeni do nazwisk kończących się na „ski” i „ska”. Tytuł przecież jest Francuzów polskiego pochodzenia i tyłu Polaków żyjących we Francji.

— Ale obecnie jest pani Francuzką?

— Tak, posiadam obywatelstwo francuskie, ale właściwie to jestem Polką „pełnej krwi”, bo zarówno ze strony matki, jak i ze strony ojca byli w rodzinie sami Polacy. Babcia ze strony matki nazywała się z domu Piekarska, a matka ze strony ojca — Chojecka. Ojciec matki, znany polski generał Lucjan Zeligowski, urodził się w 1865 r., służył w armii carskiej, a w 1919 roku powrócił do Polski na czele sformowanej na Kubaniu dywizji strzelców. W 1920 roku zajął Wilno i utworzył tak zwaną Litwę Środkową. Wiem, że był następnie przez jakiś czas ministrem spraw wojskowych, a potem przez długi czas, aż do wojny w 1939 roku posłem na Sejm. Później, już na emigracji, był również działaczem, członkiem Rady Narodowej. Nie wiem wiele na temat jego dalszej aktywności, bo nie żyje od 1946 roku, a więc ja go już nie pamiętam; urodziłam się tuż przed jego śmiercią...

— Czy ma pani rodzinę w Polsce?

— Tak, bardzo liczną, ale większą chyba we Francji.

— Gdzie?

— Wszędzie po trochu... koło Paryża, na północy Francji... wszyscy oni mówią zawsze w domu po polsku. Dzięki temu miałam możliwość nauczenia się polskiego. Niestety, nie mam wiele okazji do korzystania z niego. Mimo że moją funkcją w firmie Pathé-Marconi jest zajmowanie się wszystkimi piosenkarzami-cudzoziemcami, którzy nagrywają u nas, a nie znają języka francuskiego, niewiele jest między nimi Polaków... właściwie dotąd nie było polskiego piosenkarza, a jedynie muzyk p. Jerzy Semkow, z którym bardzo zaprzyjaźniłam się, jak też z jego żoną. Byłam także u nich w czasie mego pobytu w Polsce dwa lata temu.

— Z tego, co pani mówi o swej pracy wynika, że zna pani kilka obcych języków, jakie to są?

— Angielski, hiszpański, niemiecki, no i polski najslabiej chyba, bo nauczyłam się go w domu i często robię błędy gramatyczne, gdyż nie znam zasad, ale nie mam oczywiście trudności w porozumieniu się z Polakami, którzy są bardzo wyrozumiali i nie mają za złe moich braków.

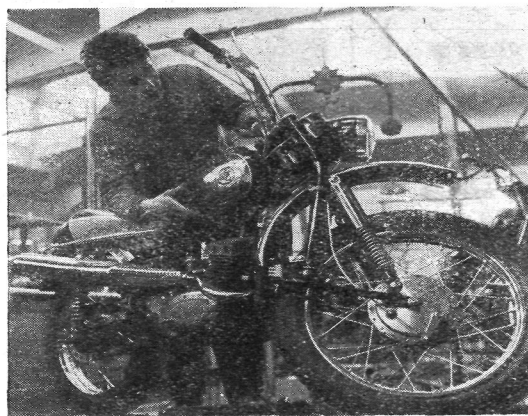
— Czy pobyt w Polsce dał pani coś, jeśli chodzi o język?

— O tak, bardzo dużo, to najlepsza metoda uczenia się i wyszlifowania znajomości języka. Właśnie z tych względów pragnę znowu pojechać do Polski, ale na dłużej niż poprzednio. Mój ostatni pobyt był bardzo przyjemny, ale stanowczo za krótki... Rozpalił on moją ciekawość i chęć ponownego przyjazdu, bo jest tyle miejscowości i pięknych zakątków, które chciałabym poznać... Możliwe, że pojadę spędzić w Polsce najbliższe wakacje i połączę przyjemne z pożytecznym, to znaczy pogłębię znajomość języka i moją atawistyczną pasję turystyczną.

— Bardzo proszę redakcję „Tygodnika Polskiego” o przekazanie moich najlepszych pozdrowień wszystkim krewnym i znajomym oraz wszystkim Czytelnikom Waszego pisma, którego też jestem stałą czytelniczką, zarówno prywatną, jak z ramienia Pathé-Marconi, bo „Tygodnik” przedstawia często naszych piosenkarzy w swojej rubryce „Les chanteurs chez nous”.

■ Kieleckie motocykle nie tylko na polskie drogi

Motocykle z Kielc, tak bardzo popularne w Polsce, robią karierę także za granicą. Do zagranicznych odbiorców polskich motocykli typu „SHL-175” należą także handlowcy z Niemieckiej Republiki Federalnej i USA. Przesłali oni fabryce kieleckiej specjalne oferty z propozycjami wykonania większych serii motocykli „SHL-175” z odpowiednim silnikiem i po dokonaniu zmian w konstrukcji obudowy. Próbną prototypy wykonano już w Kielcach i wysłano kontrahentom. Na zdjęciu: prace wykończeniowe przy motocyklu „Scramoler”, wyprodukowanym w fabryce kieleckiej, przystosowanym do jazdy terenowej, a przeznaczonym dla USA.

■ Polska aparatura poleci w Kosmos

W najbliższym czasie na pokładzie jednego z radzieckich sputników (prawdopodobnie w pojeździe typu „Kosmos”) wyniesiona zostanie polska aparatura pomiarowa. Wśród polskich przyrządów użytych w wielkim programie podboju przestrzeni kosmicznej znajdować się będzie m. in. radiospektrograf (służy do pomiarów natężenia promieniowania fal radiowych emitowanych przez koronę Słońca). Przyrząd ten zostanie zbudowany w Zakładzie Radioastronomii Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Inny przyrząd, przeznaczony również do badania Słońca, pochodzący będzie z Instytutu Astronomii we Wrocławiu.

Po pierwszych doświadczeniach z pojeżdżaczami aparatami polskiej produkcji nastąpi start rakiety kosmicznej z satelitą całkowicie wyposażonym w polską aparaturę pomiarową.

Podając te informacje czasopismo „Przełom Techniczny” stwierdza, że program wykorzystania polskich urządzeń opracowany został przez Komitet do Spraw Pokojowego Wykorzystania Przeniesienia Kosmicznej na propozycję radzieckich specjalistów badań kosmicznych.

Jednym ZDANIEM

● W 1968 roku odbędzie się w Polsce 40 naukowych zjazdów i konferencji zorganizowanych przez polskie towarzystwa lekarskie; największy będzie X Międzynarodowy Kongres Medycyny Wewnętrznej z udziałem przedstawicieli ośrodków medycznych z całego świata.

● Polska zajmuje w turystyce zagranicznej ZSRR pierwsze miejsce; w roku ubiegłym na ogólną liczbę 1.775.200 turystów przybyłych do ZSRR było 335 tysięcy Polaków, spośród 1.554.700 turystów radzieckich, którzy wyjechali za granicę, do Polski udało się 201.300.

● Spółdzielczość wiejska „Samopomoc Chłopska” w tym roku zorganizuje na wsiach około 1000 dziecińców letnich i wiele placów zabaw, w których podczas nasilenia robót polowych przebywać będą pod fachową opieką małe dzieci.

● Gołąb „Maciek” z hodowli Stanisława Wojtasika z Łodzi wypuszczony nad brzegami Morza Północnego już po trzech dniach przyleciał do swego gołębnika, pokonując trasę 1.044 km w bardzo trudnych warunkach atmosferycznych.

■ Statki będą mniej kołysać dzięki inżynierom z Gdańska

Nowy system zapobiegania kołysaniu się statków na morzu wynaleźli trzej inżynierowie z Gdańska: Ryszard Lech, Stanisław Mętkiewicz i Tadeusz Zdybka. Jest on bardziej skuteczny od stosowanych dotychczas w światowym budownictwie okrętowym różnego rodzaju zbiorników i stępek pochyłych.

■ W Krakowie odbierają zdjęcia z satelitów

W krakowskim oddziale Instytutu Hydrologiczno-Meteorologicznego zbudowano i uruchomiono specjalną aparaturę do odbioru i analizy informacji, przekazywanych przez satelity meteorologiczne.

Aparatura stanowi stację odbiorczą tak zwanego systemu APT (Automatic Picture Transmission) i umożliwia ciągły odbiór zdjęć stanu zachmurzeń przekazywanych z Kosmosu drogą radiową. Jakość otrzymanych przez krakowskich specjalistów zdjęć satelitarnych nie ustępuje jakości zdjęć odbieranych przez stacje zagraniczne.

■ Odżywa stara tradycja studencka

W ostatnich latach młodzież akademicka zaniechała noszenia specjalnych czapek studenckich związanych z tradycjami poszczególnych uczelni. W bieżącym roku akademickim we Wrocławiu pojawiły się znowu białe rogatywki — a tradycję tę pierwszy wznowili studenci Uniwersytetu Kolorowe otoki odróżniają przynależność wydziałową. I tak prawnicy noszą otoki fioletowe, filolodzy i historycy — granatowe, przyrodnicy — zielone.

■ Szwedzkie stypendium dla polskiej architektki

Mieszkająca w Szwecji architektka polskiego pochodzenia p. Leonia Geisendorf ufundowała coroczne stypendium w postaci wyjazdu do Szwecji na okresowe studia w wybranej dziedzinie architektury dla absolwentki któregośkolwiek z polskich wydziałów architektury.

Otrzymywać je będzie autorka najlepszej pracy dyplomowej w danym roku. O stypendium ubiegać się będą także absolwentki wydziału architektury wewnątrz wyższych uczelni plastycznych.

Układy dotychczasowe były skuteczne tylko przy określonych stanach morza. Polski patent jest natomiast uniwersalny i można go dopasowywać do zmiennych sytuacji. Skutecznie zmniejsza poprzeczne kołysanie statku wskutek działania fal.

Oryginalny układ składa się z jednego lub kilku zbiorników zainstalowanych pod pokładem w poprzek burty. Zbiorniki są napełnione częściowo cieczą i przegradzone jak gdyby palisadą z łopatkami. Łopatki palisady można dowolnie ustawiać, dzięki czemu działanie przewijającej się wody jest przeciwnie do kierunku działania fal morskich i chylącego się pod naporem statku. Skuteczność takiego tłumienia kołysań jest bardzo duża. Innym walorem urządzenia są jego małe rozmiary.

Tygodniowa GAWĘDA

Reklama, która w świecie stała się już nie tylko dziedziną handlu, lecz niemal dziedziną wiedzy, w Polsce wielkiej kariery nie zrobiła. Łatwo to zaobserwować choćby porównując ilość reklamowych neonów w centrum Warszawy z ilością takich reklam w innych stolicach. Również na rynkach światowych południowi sąsiedzi Polski — Czechosłowacy — znacznie więcej robią dla reklamowania swych towarów i osiągnięć niż Polska, co było już niejednokrotnie podnoszone.

Ale jest instytucja w Polsce, która reklamą nie gardzi — i dobrze na tym wychodzi. Jest nią Powszechna Kasa Oszczędności. Kierownicy tej znanej i popularnej instytucji mają zrozumienie dla potęgi reklamy: hasła oszczędnościowe są w każdej dziturze, ogłoszenia, i to zmyślne, dowcipne — w każdej gazecie; nie gardzi też Powszechna Kasa Oszczędności ulotkami, wysyłanymi do domu, plakatami, atrakcyjnymi konkursami, nowymi, zachęcającymi formami oszczędzania z premiami w postaci samochodów, motocykli itd.

Efekty nie dają na siebie czekać: w latach 1956—1960 wkłady oszczędnościowe wzrastały przeciętnie o niecałe 3 miliardy zł rocznie, w latach 1961—1965 o blisko 6 miliardów, a w latach 1966—1967 już o 11 miliardów zł rocznie. Wynika z tego, że dawne przysłówia tracą na aktualności. Statystyczny Polak nie jest już „mądry po szkodziu”, i nie stosuje zasady, „zastaw się, a postaw się”, lecz woli szkody w porę uniknąć i woli się nie zastawiać, lecz pomyśleć o przyszłości, własnej i potomstwa. Na 1000 mieszkańców (wliczając w to dzieci, niemowlęta i lekkomyślnych starszusków) przypada obecnie 584 książeczki oszczędnościowe Powszechnej Kasy Oszczędności, ale dyrektor Kasy nie jest zadowolony. Lypie za dorosłym okiem na sąsiadów z Czechosłowacji i Węgier, gdzie jest jeszcze więcej, i powiada, że osiągalne jest to, by każdy Polak był „zaewidencjonowany oszczędnościowo” w postaci własnej książeczki albo przynajmniej, by ilość książeczek oszczędnościowych (jedna osoba może mieć kilka książeczek) odpowiadała ilości obywateli. Trzeba wierzyć, że ten cel zostanie osiągnięty.

■ Na Podhalu rosną palmy daktylowe

Polscy baleobotanicy dokonali ostatnio wielu rewelacyjnych odkryć. Skamieniałe szczątki roślinne znalezione w czasie prac geologicznych na zbieżności Olczyńskiego Potoku na Podhalu okazały się znakomicie zachowanymi częściami owoców nie znanego dotychczas gatunku palmy daktylowej. Określono, że znalezisko liczy około 40 milionów lat i dowodzi, że w tym okresie na obszarze dzisiejszego Podhala panował klimat niemal równikowy, podobny do panującego obecnie na Malajach. Odkrycie to jest sensa-

cją na miarę światową. Wykrytą palmę nazwano *Phoenix Szaferi* od nazwiska znakomitego polskiego uczonego prof. Władysława Szafera.

Drugim sensacyjnym odkryciem jest znalezienie Cycadeoidy — wymarłej przed 120 milionami lat rośliny pustynnej. Znalazła ją w skamielinie koło Skoczowa profesor Hanna Czechott. Na świecie znanych jest tylko siedem okazów tej rośliny, która stanowi jedno z ogniw ewolucyjnych łączących rośliny kwiatowe z roślinami stojącymi niżej pod względem rozwoju biologicznego. Znaleziony fragment Cycadeoidy jest tak duży, że umożliwił dokonanie pierwszej na świecie rekonstrukcji graficznej tej rośliny. Przypomina ona niską palmę z płożącym liści podobnych do liści paproci.

■ Mądralin tylko dla mądrych

Historia Mądralina jest dość niezwykła. Znany warszawski szewc i właściciel sklepu z luksusowym obuwiem Stanisław Hiszpański w roku 1922 zapisał trzy morgi ziemi wraz z zabudowaniami w pobliżu Otwocka nad rzeką Świder pod Warszawą na rzecz Kasy imienia Józefa Mianowskiego (towarzystwo pomocy dla osób pracujących w akcie darowizny, że pragnie, aby korzystali z niej wyłącznie naukowcy. W ten sposób powstał ośrodek pracy twórczej nazwany „Mądralinem”. Pierwszy regulamin nie zezwalał na przebywanie w ośrodku kobietom.

Mądralin jest dzisiaj własnością Polskiej Akademii Nauk i cieszy się dużą popularnością w środowisku naukowców. Z Domu Pracy Twórczej mogą korzystać profesorowie PAN i wyższych uczelni oraz ich rodziny. Do Domu nie ma jednak wstępu młodzież przed uzyskaniem matury.

- ◆ Nie trzeba gardzić reklamą
- ◆ Oszczędnościowe efekty są pokaźne
- ◆ Ziarno do ziarnka, a zbierze się miarka

Ciekawe, na co ludzie oszczędzają? Z danych Powszechnej Kasy Oszczędności uzyskujemy odpowiedź i na to pytanie: prawie połowa oszczędzających ma przed oczyma konkretny cel — mieszkanie, samochód, meble, lodówka, telewizor, domek jednorodzinny itd. 34% chce kupić coś za oszczędności, ale nie wiedzą jeszcze dokładnie co, razem znakomita większość, bo około 83 procent oszczędzających zamierza przy pomocy uciulanej forszy w ten czy inny sposób podnieść swój standard życiowy. Około 10 procent wkładów w PKO przechowywanych jest dla premii (samochód, motocykl etc.) lub procentów. Ale tak naprawdę o oszczędzaniu dalekosiędnym — dla zabezpieczenia starości lub dla wyposażenia dzieci — myśli stosunkowo niewielu oszczędzających, bo tylko około 6,5%. Wynika z tego, iż ludzie wierzą, że będą mieli zabezpieczenie starości w postaci renty (podniesiono ostatnio w Polsce wysokość rent starczych i inwalidzkich i zapowiedziano dalszą podwyżkę) i że dzieci same dadzą sobie radę, gdy podrosną. Wynika z tego i rzecz druga, a mianowicie, że w odróżnieniu np. od Francuzów — Polacy mimo wszystko stosują się jeszcze do dawnych przysłów oceniających ich rysy charakterologiczne. Mam tu na myśli przysłowie — „jakoś tam będzie!”

I jeszcze jedno: miasto oszczędza więcej niż wieś. Około 90% książeczek oszczędnościowych należy do osób zatrudnionych lub członków ich rodzin pracujących w gospodarce państwowej (najwięcej do robotników, bo 34,5%), a tylko 10% do rolników czy rzemieślników. Ale to jest wytłumaczalne: kto dziś jedzie przez polską wieś, ten widzi, że jak grzyby po deszczu wyrastają wszędzie nowe, porządne, najczęściej murowane domy mieszkalne i obejścia gospodarskie. Wieś lokuje zaoszczędzone kapitały przede wszystkim w inwestycjach i stąd jej stosunkowo skromny udział w Powszechnej Kasie Oszczędności, a w mieście budownictwo jest w ogromnej większości uspołecznione.

Tak czy owak, reklama oszczędzania, o której na wstępie, opłaca się. Zarówno dla Powszechnej Kasy Oszczędności, jak i dla oszczędzających. Pożytek obopólny.

JOURNÉES CINÉMATOGRAPHIQUES de POITIERS

OD PIĘCIU LAT odbywają się w Poitiers, regularnie co rok, „Dni Filmu”. Organizowane są one przez „Cinéma Universitaire” z pomocą i przy współudziale władz miejskich i departamentalnych. Jest to wielka impreza kulturalna, nabierająca coraz większego zasięgu i rozgłosu. Pragnąc zapoznać publiczność z osiągnięciami światowej produkcji filmowej, inicjatorzy „Dni” wybierają co rok inny kraj; ostatnio imprezy w Poitiers poświęcone były twórczości Włochów i Anglików. W tym roku „VI-èmes Journées Cinématographiques de Poitiers” odbywały się pod znakiem filmu polskiego. Wybór był tym bardziej uzasadniony, że ostatnio polska produkcja filmowa, wznowiona po zakończeniu wojny, obchodziła swe dwudziestolecie.

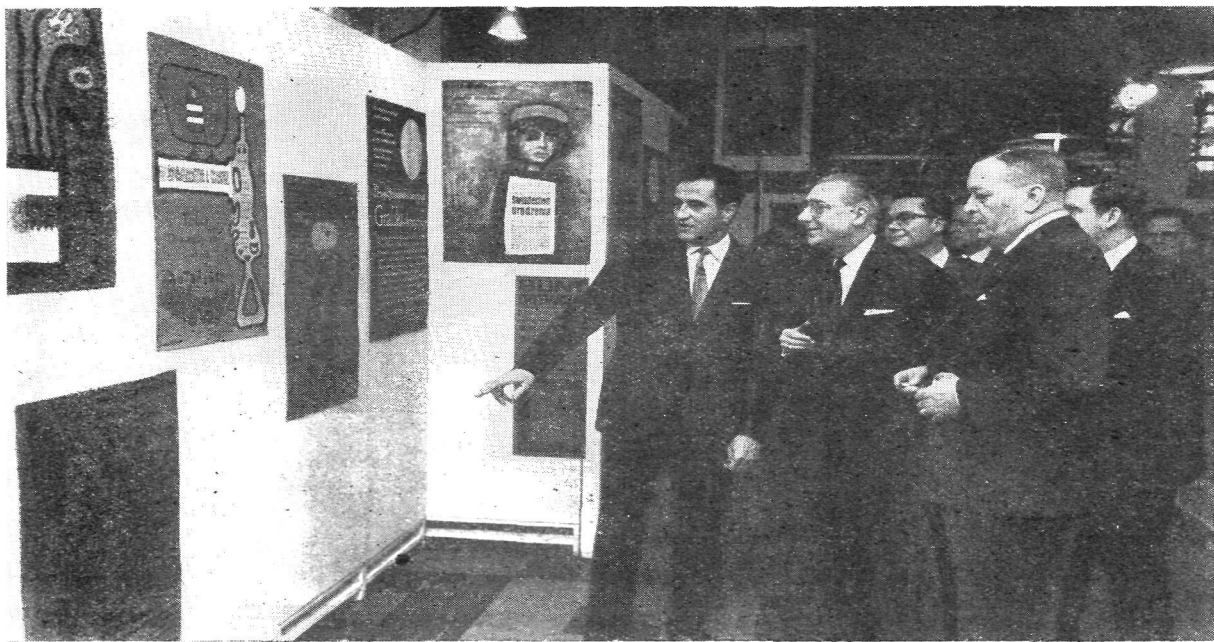
OKOŁO osiemdziesięciu filmów, w tym 27 długometrażowych, najbardziej reprezentatywnych dzieł polskiej kinematografii oraz wielki wybór krótkometrażówek dokumentalnych, rysunkowych, marionetkowych złożyło się na tę wyjątkową retrospektywę. Jednocześnie z festiwalem filmowym odbywała się w ratuszu Poitiers wystawa o Polsce z interesującym działem krajoznawczym, turystycznym i folklorystycznym, wystawa współczesnej grafiki polskiej, a w lokalu Centre Régional de Documentation Pédagogique — wystawa na temat filmu: afisze, makiety, zdjęcia.

Na „Dni” w Poitiers przybyła z Polski liczna delegacja filmowców. Wzięli oni udział w konferencji prasowej, podczas której przedstawiciele dzienników miejscowych, radia i telewizji mieli okazję nawiązania z nimi bezpośredniego kontaktu i zacierpienia u źródła informacji na temat organizacji polskiej produkcji filmowej, metod pracy, osiągnięć, trudności, obecnego stanu i perspektyw na przyszłość filmu, który budzi w świecie tak żywe zainteresowanie.

W uroczystości otwarcia „Dni” wziął udział p. Max Strawczyński, zastępca mera Poitiers. Dziadek p. Strawczyńskiego był Polakiem. Wyemigrował do Francji jeszcze przed pierwszą wojną światową. Synowi przekazał zupełnie dobrą znajomość polskiego. Pan mer Strawczyński polskiego nie zna już zupełnie, ale zna ojczyznę dziada. Polskę: odwiedził ją cztery lata temu

Przy powitaniu polskich gości, osobistościom z Poitiers towarzyszyło kilka młodych mieszkanki tego miasta w strojach łowickich. Po inauguracji „Dni” w sali wystawowej, zebrani udali się do sali na poddaszu zabytkowego budynku Ośrodka na cocktail

P. Marc Laville (po lewej) oprowadził po wystawie obrazującej dorobek filmu polskiego wszystkie zebrane osobistości. Obok p. Moïnard — dyrektor Ośrodka Dokumentacji Pedagogicznej, w lokalu którego wystawa została zorganizowana oraz (po prawej) — ambasador Polski w Paryżu p. J. Druto

Wraz z delegacją polskich filmowców przybył do Poitiers Jarosław Iwaszkiewicz — wybitny powieściopisarz, poeta i tłumacz (po prawej). Obok Tadeusz Konwicki i prof. Stanisław Wohl (po lewej)

JOURNÉES CINÉMATOGRAPHIQUES

DE POITIERS

Organizatorzy „Dni Filmu” w Poitiers na konferencji prasowej podkreślali, jak wielkiej pomocy udzieliła im Ambasada Polska w Paryżu, m. in. rada do spraw kulturalnych p. Babiński, I sekretarz p. Stanek i attache p. Majchrowicz

W jednej z sal ratusza wystawiono ponad sześćdziesiąt prac grafików polskich młodego pokolenia. Uderzały one nowością, oryginalnością zrywającą z tradycjonalizmem form plastyki

Konferencji prasowej, która odbyła się z okazji Journées Cinématographiques, przewodniczył dyrektor Cinéma Universitaire, dyr. VI Dni Filmu w Poitiers p. Laville (pośrodku). Z lewej p. Moinard, dyr. Regionalnego Ośrodka Dokumentacji Pedagogicznej; z prawej p. Esnault, profesor Institut des Hautes Etudes Cinématographiques

D EPUIS cinq ans le „Cinéma Universitaire” de Poitiers organise avec la participation des autorités locales et départementales les Journées cinématographiques. Le but de cette manifestation est de présenter au public les grandes réalisations de la cinématographie mondiale. Cette année les organisateurs ont consacré les Journées au cinéma polonais. Environ 80 films dont 27 longs métrages les plus représentatifs de cet art polonais ainsi qu'un grand choix de courts métrages furent montrés au public. La direction de ce festival a également présenté à l'hôtel de Ville une exposition sur le tourisme et le folklore, sur l'art graphique polonais, tandis qu'au Centre Régional de Documentation Pédagogique — une exposition de l'affiche, des maquettes et des photographies.

Cette manifestation a été rehaussée par la présence de l'ambassadeur de Pologne en France, monsieur Jan Druto, du préfet, monsieur Pierre Doneil et de nombreuses personnalités officielles polonaises et françaises. Il y avait également un important groupe d'artistes venus de Pologne, tels que le professeur Stanisław Wohl de l'école cinématographique de Łódź, directeur artistique du groupe „Syrena”, l'actrice Zofia Mrozowska, l'écrivain, metteur en scène Tadeusz Konwicki, l'éminent homme de lettres et traducteur Jarosław Iwaszkiewicz et beaucoup d'autres cinéastes.

Dans son allocution l'ambassadeur Jan Druto a souligné l'importance que l'on attache à cette manifestation d'amitié franco-polonaise qui est un apport précieux au développement permanent de la coopération entre les deux pays dans tous les domaines.

Tadeusz Konwicki (po lewej) literat i scenarzysta, znany jest jako autor następujących filmów: „Ostatni dzień lata”, „Zaduszki”, „Salto”, „Matura”. Daniel Szczuchura, wychowanek łódzkiej szkoły filmowej, jest autorem filmów animowanych: „Konflikty”, „Maszyna”, „List” i in.

Powojenne dzieje filmu polskiego, obejmujące okres tylko 20 lat, składają się z trzech różnych okresów, wykazujących głębokie przemiany i wielką dynamikę rozwoju — mówił prof. Stanisław Wohl. Obok p. Zofia Mrozowska, znana z filmu „Miasto nieuczarzone”

Dokończenie ze str. 11

W skład delegacji wchodził: prof. Stanisław Wohl — wykładowca szkoły filmowej w Łodzi, dyrektor artystyczny przedsiębiorstwa produkcyjnego „Syrena”; Zofia Mrozowska — znana aktorka filmu i sceny; Tadeusz Konwicki — reżyser, autor scenariuszy, powieściopisarz; Piotr Pawłowski — aktor i reżyser; Daniel Szczuchura — autor filmów rysunkowych, najmłodszy członek delegacji, bardzo obiecujący twórca polskiego filmu.

Na czas trwania „Journées Cinématographiques” przybył również do Poitiers znakomity pisarz polski, poeta i tłumacz Jarosław Iwaszkiewicz.

Uroczyste otwarcie wielkiej imprezy kulturalnej Poitiers odbyło się w Ośrodku Dokumentacji Pedagogicznej w obecności ambasadora PRL we Francji p. Jana Druto, którego powitał w chwili przybycia do Poitiers prefekt regionu p. Pierre Doneil.

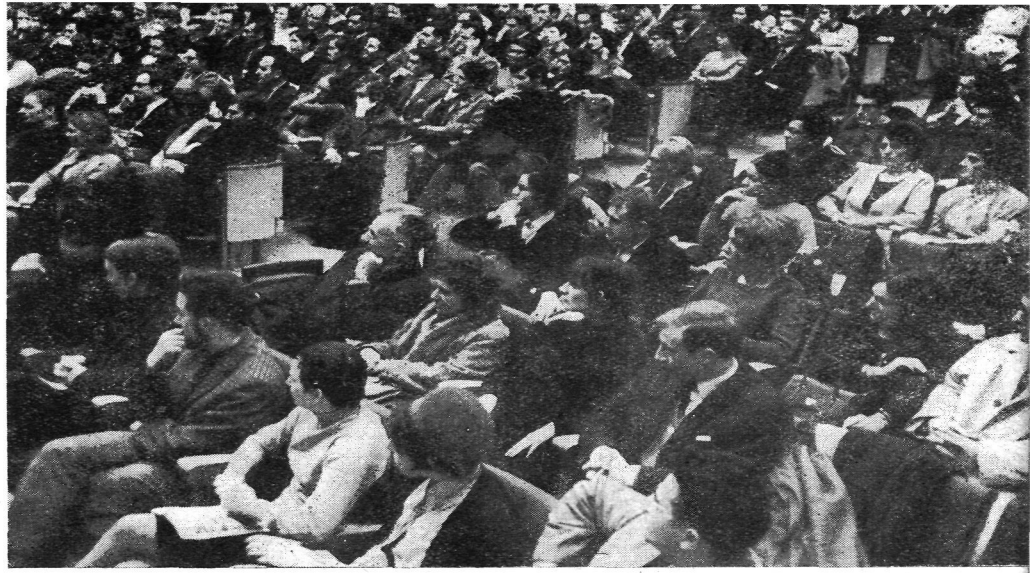
W otwarciu „Dni” wzięło udział bardzo wiele osobistości; wraz z p. ambasadorem Druto przybył do Poitiers konsul generalny PRL w Paryżu p. Janusz Mickiewicz, I sekretarz Ambasady p. Adam Stanek, wicekonsul p. Marian Ejma-Mułtański, podprefekt p. Lequette, I zastępca mera p. Max Strawczyński, rektor Uniwersytetu p. René-Pierre Moisy, prezes Sądu Apelacyjnego p. Etienne Buthaud, wielu profesorów Uniwersytetu, przedstawiciele instytucji, wojska, związków i stowarzyszeń. Obecna była również wicedyrektorka „Filmu Polskiego” p. Skrywań, reprezentant Biura Po-

Zdjęcia: WŁADYSŁAW SŁAWNY

W kinie „Théâtre”, w którym odbywały się seanse festiwalowe, zorganizowano sprzedaż znaczków pocztowych, wyrobów z drewna i z bursztynu, wycinanek, tkanin lalek i innych wyrobów polskiego rzemiosła ludowego. Kontuary były obleżone

Wielki amfiteatr Descartesa w gmachu Faculté des Lettres był podczas seansu inauguracyjnego szalenie wypełniony publicznością. Szczególne zainteresowanie polskim filmem okazywali studenci. Przed rozpoczęciem odegrano hymny narodowe obu państw. Na seans przybył p. ambasador Jan Druto i wiele osobistości francuskich i polskich

Wśród plasz turystycznych wdzięczne lalki różnych polskich regionów budziły zainteresowanie i uśmiech zwiedzających. Oprawę tej udanej wystawy projektowała p. Maryla Porejko — znana ilustratorka książek i utalentowana graficzka

W dziale krajoznawczym zapoznać się można było z najciekawszymi regionami turystycznymi Polski i zaprojektować trasę wycieczki lub też wybrać miejsce spędzenia wakacji. Dopomagało do tego również stoisko Biura Podróży „Orbis”, obficie zaopatrzone w materiały informacyjne

Przed wyświetlaniem filmów wyjaśnień udzielał publiczności prof. Esnault (trzeci po prawej). Po zakończeniu seansów odbywały się dyskusje; głos zabierało wielu spośród zebranych, przede wszystkim młodzież studencka. Na dyskusji o filmie „Miasto nieujarzmione” obecna była p. Zofia Mrozowska, która odtwarzała w nim jedyną rolę kobiecą, oraz prof. Stanisław Wohl (po prawej)

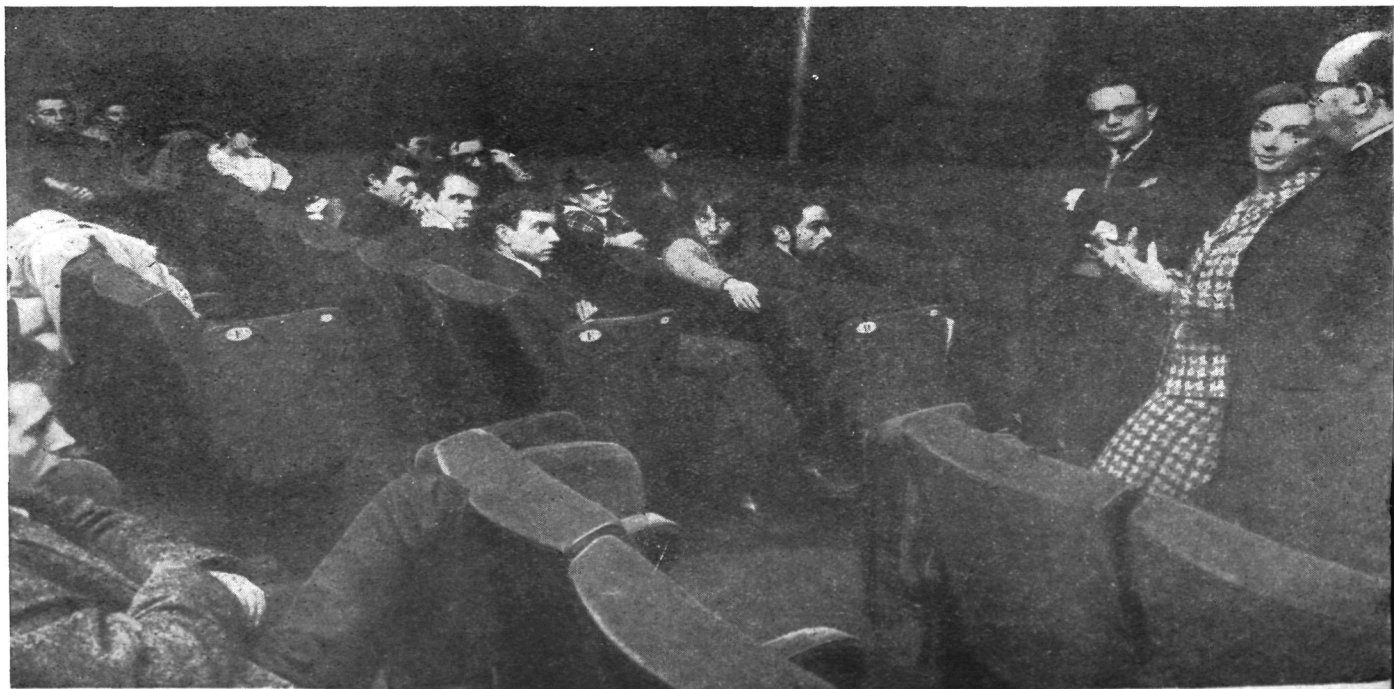
dróży „Orbis” w Paryżu p. Janusz Piewcewicz i wiele innych osób.

W odpowiedzi na powitanie dyrektora C.R.D.P. i rektora Uniwersytetu p. ambasador Jan Druto podkreślił, jak wielkie znaczenie przywiązuje do tej okazałej manifestacji przyjaźni polsko-francuskiej, która jest wartościowym przyczynkiem do rozszerzającej się stale współpracy obu narodów we wszystkich dziedzinach.

Po zwiedzeniu wystawy na temat filmu polskiego, po której zebranych oprowadził dyrektor „Cinéma Universitaire de Poitiers”, p. Marc Laville, odbyło się przyjęcie na cześć polskich gości.

Tego dnia wieczorem nastąpił w Amfiteatrze Descartes'a pierwszy inauguracyjny seans. W programie tego seansu był „Rękopis znaleziony w Saragossie”, film W. Hasa, oparty na powieści Jana Potockiego.

Dodać warto, że w czasie trwania festiwalu w Poitiers ogłoszono wielki konkurs, polegający na sprawdzeniu wiadomości uczestników dyskusji z historii Polski, geografii, jej kultury, sztuki i związków z Francją. Cenne nagrody: 14-dniowy pobyt w Polsce, przelot Paryż — Warszawa i z powrotem oraz wiele innych nagród zachęciły do wzięcia udziału w konkursie wiele osób. Pierwsze, najcenniejsze nagrody zostały ofiarowane przez przedstawicielstwa paryskie Polskiego Biura Podróży „Orbis” i Polskich Linii Lotniczych „LOT”.

Koło Śpiewu im. Kościuszki z Houdain. Pamiątkowe zdjęcie wykonane w r. 1962 z okazji 40-lecia Koła. W ostatnim rzędzie pierwszy z lewej stoi prezes S. Szewczyk, nagrodzony medalem pamiątkowym

JUBILEUSZ ZASŁUŻONEGO CHÓRU

„Choć praca mozolna, lecz cele nasze wielkie” ...

KOŁO ŚPIEWU im. Kościuszki w Houdain jest niewątpliwie jedną z najstarszych i najbardziej szacownych kulturalnych placówek polonijnych we Francji. Powstałe w roku 1922, obchodziło ono niedawno temu 45 rocznicę istnienia. W dowód uznania zasług Koła Śpiewu imienia Kościuszki konsul generalny PRL w Lille p. Tadeusz Wegner wręczył (na uroczystości gwiazdkowej w Houdain) jego prezesowi, p. Stanisławowi Szewczykowi, pamiątkowy medal wydany przez Towarzystwo „Polonia” w 150 rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki.

Poniżej publikujemy treść rozmowy, jaką z okazji jubileuszu Koła Śpiewu im. Kościuszki przeprowadziliśmy z członkami jego kierownictwa: prezesem Stanisławem Szewczykiem i p. Haliną Reymann.

— Nasze Koło powstało w roku 1922, dokładnie: 22 października 1922 r. — opowiada nam p. Szewczyk. — Założycielami „Kościuszki” byli emigranci polscy z Westfalii: Ignacy Nowakowski, Józef Małolepszy, Jan Skrzypczak, Jan Maciejewski, Władysław Jankowski, Florczak, nieżyjący już dziś Stanisław Pawłowski... Dla tych ludzi „Kościuszkę” — była to kontynuacja chóru, który założyli byli w Westfalii, dalszy ciąg „Cecylii” — tak się ten ich chór nazywał. Pierwsze zebranie odbyło się w listopadzie 1922 roku. Pierwszym prezesem Koła był Januszewski, a pierwszym dyrygentem — Ignacy Kaczmarek. Nasz chór od samego początku był chórem mieszanym, tak jest po dziś dzień. Członków chóru było w latach przedwojennych ponad stu. Te przedwojenne lata to był złoty wiek śpiewactwa polskiego we Francji. Istniał wtedy potężny Związek Kół Śpiewaczych, każda prawie większa kolonia miała swój chór, Związek organizował akademie, konkursy itd. „Kościuszkę” spisywał się w tamtych latach naprawdę chwacko. Zdobył pierwszą nagrodę na konkursie związkowym w roku 1924. I w 1925. I w 1927. i w 1929, i 1930, i w 1931... Stosunkowo „tłuste” były także pierwsze lata powojenne. Niebawem jednak wszystko poszło w rozsypankę. Ostał się tylko Chór Górników Polskich w Douai, no i my tutaj, w Houdain. Z Chórem Górników z Douai utrzymujemy kontakt; byliśmy niedawno temu na pogrzebie jego zasłużonego prezesa, Marcina Burzyńskiego (niestety, odchodzi od nas na zawsze coraz więcej weteranów); zaprosiliśmy naszych kolegów z Douai na imprezę, którą planujemy na 25 października i która będzie się nazywała „Święto Pieśni”... No ale ten kontakt to już nie to, co było kiedyś. Kiedyś chórów było ponad 30, można było urządzać konkursy, przygotowanie do konkursu entuzjazmowało, egzałtowało. Bujniejsze było życie organizacyjne. A dziś urządzenie konkursu nie miałoby żadnego sensu... Cóż, czasy się zmieniły.

...Czasy się zmieniły, ale trzymamy się nadal dzielnie. Koło nasze liczy w tej chwili 85 członków. Należą doń także i Francuzi. Śpiewaków mamy 31. Najstarszy nasz chórzysta ma lat 51, a najmłodszy — 14. Mamy interesujący, chętny narybek. Parę lat temu powstał przy naszym kole młodzieżowy zespół folklorystyczny. Mamy 18 młodych tancerzy i tancerek. Z młodzieżą u nas nie

Pani Halina Reymann

ma problemu. Nie ma problemu chęci. Oni — młodzi — są chętni, tańczą, śpiewają, uczestniczą w naszych imprezach. Ale liczyć na nich, niestety, nie można. Oni uczą się — nie zostaną w zagłębiu węglowym, za rok, za dwa stąd wyjadą... Ale na razie są z nami i trzymamy się wszyscy dobrze. Występujemy na uroczystościach polskich i francuskich (wzbogaciliśmy nasz repertuar o szereg pozycji francuskich — podkreślam to, bo przed wojną po francusku chór śpiewał tylko „Marsyliankę”), i to nie tylko w naszym Houdain: śpiewaliśmy już na „Foire de Bruay”, śpiewaliśmy w Bruay w chórze opery Bizeta „L'Arlésienne”, która została wystawiona z okazji stulecia tamtejszej „Harmonie des Mines”; występowaliśmy już także w radiu francuskim w Paryżu, Lourdes, Lisieux...

— Rzecz jasna, nie żyjemy samymi występami, ale także i próbami. Przede wszystkim próbami. Próby odbywają się zawsze w czwartek. Od 18 do 19 jest próba tańca dla młodzieży, a potem — od 19 do 20.30 — odbywa się próba chóru. Próby odbywają się w sali pani Pawłowskiej, u której mamy swoją siedzibę. Pani Pawłowska jest wdową po Stanisławie Pawłowskim, który był przez kilka lat honorowym prezesem „Kościuszki”. Był to bardzo zasłużony działacz. Ludzi naprawdę ofiarnych, bezinteresownych, naprawdę zasłużonych jest zresztą u nas wcale sporo. Należą do

nich m.in.: Władysław Jankowski, który w okresie okupacji przechowywał u siebie w domu nasz sztandar, Jan Gaj, honorowy nasz dyrygent, Feliks Krystkowiak, który należy do koła od 1923 r., Jan Masternak, pani Zofia Kunkiewicz, Władysława Grześkowiak, Eleonora Sopniewska i Stanisława Migdalska, starsze członkinie, które bezinteresownie gotują na naszych bankietach, pani Kubiak, pani Reymann...

* * *

Poza p. Szewczykiem w skład obecnego zarządu Koła Śpiewu im. Kościuszki wchodzi: pp. Władysław Jankowski (prezes honorowy), Szczepan Reymann (zastępca prezesa), Jan Jankowski (sekretarz), Rajmund Malecha (zastępca sekretarza), Józef Marciniak (dyrygent) oraz administrujące kasą Koła panie Aleksandra Rejek i Halina Reymann.

Ciekawą rozmowę o Kole im. Kościuszki przeprowadziliśmy również z p. Haliną Reymann.

— U nas w rodzinie pasję śpiewactwa przekazujemy sobie z pokolenia na pokolenie — powiedziała nam pani Reymann. — Śpiewała w chórze moja matka, teraz śpiewam ja i śpiewa już także moja córka. W ogóle my wszyscy w „Kościuszcze” mamy śpiewactwo i przywiązanie do polskości we krwi. Wszyscy, nawet i ci, którzy nigdy jeszcze nie byli w Polsce i w ogóle Polski nie znają. Ja sama byłam po raz pierwszy w życiu w Polsce w zeszłym roku (teraz, gdyby to było możliwe, jeździłabym co roku). Dbamy o to, aby nasze dzieci znały język polski. Staramy się kultywować polskie tradycje — mimo iż to nie jest taka łatwa sprawa. Mamy trudności materialne (niedobór entuzjazmu na szczęście nam nie grozi). Mamy młodzieżowy zespół folklorystyczny, ale nie mamy własnego, stałego muzykanta. To jest kłopot. Mamy oczywiście płyty z polską muzyką ludową — ale płyty „to nie to”... Kłopotliwa jest także sprawa polskich strojów ludowych. Prawdziwych strojów nie mamy. Te, w których nasza młodzież z zespołu w tej chwili występuje — uszyliśmy same. No i szyjemy nadal. Szyjemy, haftujemy. Możliwa to jest praca. Ale, jak to powiada poeta: „Choć praca mozolna, lecz cele nasze wielkie i spełnić się muszą!” Nasze stroje bardzo się ludziom podobają. Na zeszłorocznej wystawie robótek ręcznych w Bruay-en-Artois pierwszą nagrodę w dziedzinie haftu przyznano naszym — to znaczy pani Szewczykowej i moim — pracom...

...Jesteśmy zespołem zgranym. Lubimy spotykać się, także i poza próbami i zebraniem. Dlatego co roku urządzamy bankiet, dlatego organizujemy zabawę karnawałową. Wszyscy bardzo jesteśmy do naszego Koła przywiązani. A ci, którzy muszą opuścić Houdain, zapomnieć nie mogą atmosfery „Kościuszki”. Nic a nic nie koloryzuje. Jeden z naszych dawniejszych członków, Przybylski, który teraz mieszka w departamencie Nord, rokrocznie przyjeżdża na nasz bankiet i rokrocznie odjeżdża ogromnie wzruszony...

...A przyszłość? Ja w przyszłość patrzę ufnie. Już niedługo obchodzić będziemy pięćdziesięciolecie. No a od pięćdziesięciolecia do stulecia nie jest już tak daleko...

Członkinie „Kościuszki” odnawiają sztandar Koła

Ukazał się 4 Nr Biuletynu „Informations Polonaises”

Ostatnio ukazał się Nr 4 wydawanego w Paryżu przez Polską Izbę Handlu Zagranicznego biuletynu „Informations Polonaises”. Numer zawiera sprawozdanie z uroczystości wodowania w porcie Boulogne-sur-Mer statku rybackiego zbudowanego przez Stocznnię Gdyńską. W biuletynie znaleźć można obszerny materiał o protokole handlowym na rok 1968, wiele danych o polskim przemyśle szklarskim oraz perspektywach polskiego przemysłu lekkiego do roku 1970.

■ NOUVELLES ECLAIR ■ NOUVELLES ECLAIR ■

▲ Le deux grandes brasseries de Tychy comptent respectivement 200 et 300 ans. Elles produisent annuellement 900.000 hl de bière, très appréciée des connaisseurs étrangers.

▲ „Moda Polska” propose pour la saison printemps-été 68 comme tissus — le tweed, la gabardine et la flanelle aux couleurs: beige, blanche, bleu marine et bleu ciel. Pour les femmes deux longueurs: beige, blanche, bleu marine et bleu ciel. Pour les femmes deux longueurs: mini et normale.

▲ Les paléontologues polonais viennent de découvrir dans le Podhale des débris de datiers spéciaux, inconnus jusqu'à présent aux savants. Ils ont 40 millions d'années.

▲ Les élèves des classes terminales des écoles du second degré prendront congé de leurs professeurs le 30 avril. Le 20 mai les 91.000 lycéens se présenteront au bac.

▲ La région cracovienne jouit de la plus grande popularité auprès des touristes. Elle attire 23% du mouvement touristique national. La moins fréquentée est celle de Białystok.

▲ La compagnie aérienne hollandaise KLM baptisera un de ses courriers, de la série des capitales, „VARSOVIE”. C'est un biréacteur du type DC-9-32 qui développe une vitesse de 900 km à l'heure. Le baptême aura lieu en

décembre à Varsovie.

▲ La transplantation des reins est chose assez courante en Pologne. Les chirurgiens envisagent de procéder prochainement à la greffe du foie, du cœur, de la rate et du pancréas.

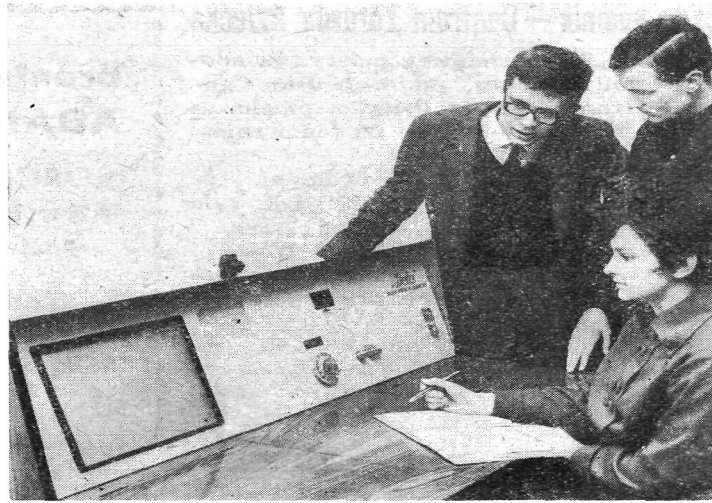
▲ La vision de la Pologne et du Polonais de demain demeure un des sujets qui passionnent les savants. Une Commission spéciale a été créée à cet effet par l'Académie des Sciences qui doit établir le programme des recherches.

▲ Le Studio des miniatures cinématographiques à Varsovie vient de fêter le Xe anniversaire de sa fondation. Il a présenté dans le monde 190 images, dont 60 furent primées.

▲ La II Biennale internationale de l'art graphique qui aura lieu en mai à Cracovie suscite un vif intérêt dans les milieux artistiques. Plusieurs centaines d'oeuvres de 38 pays ont déjà été envoyées au comité d'organisation.

▲ On a noté 32 accidents graves, entraînant la mort de 5 personnes, au cours du week-end de fin février. Dans la majorité des cas c'était un dérapement des voitures par suite du verglas.

▲ Les XIe championnats internationaux de vol à voile auront lieu à Leszno du 9 au 23 juin sous le haut patronage du premier ministre polonais Józef Cyrankiewicz. Déjà 100 pilotes de 31 pays ont annoncé leur participation.

ECOLE DE L'AVENIR

LE NIVEAU d'instruction de la population de n'importe quel pays du monde ne dépend plus uniquement de ses instituteurs. Aujourd'hui l'enseignement — à tous les degrés — dépend de nombreux facteurs. Afin de rendre l'instruction plus efficace, mieux adaptée aux besoins de notre époque, les pédagogues font appel aux spécialistes de tous les domaines imaginables. Au cours des vingt dernières années une véritable industrie au service des écoles s'est développée un peu partout. A quoi s'intéressent ces spécialistes? Quelle est la production de cette industrie? Il s'agit avant tout de toute une panoplie d'instruments ultra-modernes facilitant le travail du corps enseignant et rendant plus attrayant le séjour des élèves à l'école. Tous ces instruments sont encore pour le moment employés à titre d'essai. Dans un lycée de Varsovie, transformé pour les besoins de la cause en école expérimentale, les instituteurs et les élèves se servent de magnétophones pour étudier les langues étrangères, de machines électroniques pour passer les examens et vérifier les connaissances acquises par les élèves, tout cela en toute objectivité. L'école de l'avenir de Varsovie intéresse les enseignants de nombreux pays;

elle a d'ailleurs été organisée en coopération avec les spécialistes de l'instruction primaire et secondaire de Tchécoslovaquie, d'Union Soviétique et de République Démocratique Allemande. Les résultats de cette expérience qui dans un avenir assez proche sera sans aucun doute généralisée seront transmis aux pays intéressés.

Parallèlement à l'expérience du lycée de Varsovie, la Polytechnique Silésienne de Gliwice a mis en service tout un ensemble de machines semi-automatiques dues aux recherches entreprises dans ses laboratoires qui elles aussi facilitent le travail des enseig-

nants et des étudiants; il s'agit en premier lieu d'appareils d'enregistrement grâce auxquels les étudiants ont la possibilité, en cas d'absence aux cours, de suivre les conférences données par les professeurs. Un autre prototype permet de faire passer très rapidement leurs examens de fin de semestre aux étudiants. Finies les attentes interminables, les questions plus ou moins embarrassantes suivant l'humeur du professeur — l'étudiant ou l'élève tire au sort un numéro, prend connaissance de la question et appuie sur un bouton correspondant à la bonne réponse.

VIVRE COMME TOUT LE MONDE

Władysław Telka avait onze ans au moment où éclatait la seconde guerre mondiale. Il dû quitter l'école et travailler à la ferme de son père. Trois ans plus tard il prit contact avec un groupe de maquisards et devint leur agent de liaison. Pendant près de deux ans „Boris”, car tel était son pseudo clandestin, transportait messages et armes à travers toute la région de Kielce infestée de soldats allemands et de SS. Au cours d'un de ces voyages en compagnie de plusieurs camarades „Boris” fut grièvement blessé au moment où il s'échappait d'une embuscade tendue par la gendarmerie allemande. Telka perdit connaissance et se retrouva dans un petit hôpital de fortune en plein bois. On dut lui amputer une jambe. Il retourna ensuite chez ses parents et se cacher; après la libération il se chercha une place parmi les jeunes de son âge. Il eut à vaincre un grand nombre de difficultés car personne ne voulait d'un invalide comme ouvrier. Après plusieurs années de travail ingrat et d'autant plus ardu que Telka ne trouvait que des places qui avaient été refusées par des gens valides ayant un choix plus grand, il décida de reprendre ses études interrompues par la guerre et l'occupation. En 1956 il passa son baccalauréat et, avec sa femme, s'établit comme restaurateur à Bodzentyn, petite ville des environs de Kielce. Aujourd'hui Władysław Telka a atteint son but, il vit comme tout le monde. Il n'est plus en marge de la société. Il est un citoyen d'autant plus respecté que tous à Bodzentyn se souviennent du petit Boris dont la tête était mise à prix par l'occupant.

La science s'intéresse à... l'école buissonnière

Un groupe de sociologues de Wrocław s'est penché le plus sérieusement du monde sur la passionnante question de l'école buissonnière. Au cours de nombreuses recherches et sondages entrepris parmi les élèves de la capitale de la Basse-Silésie, ils sont arrivés à la conclusion que l'école buissonnière est un phénomène permanent, n'ayant aucune tendance à disparaître. Il s'est avéré que les amateurs de promenades au bord de l'eau ou de cinéma pendant les heures de classe se divisent en deux groupes distincts. Il y a donc d'une part les mauvais élèves qui tremblent de peur en pensant au moment à passer devant le tableau noir, d'autre part les élèves les plus doués qui

se débrouillent toujours. Si l'absence des premiers s'expliquent assez simplement, celle des seconds trouve une explication dans le fait qu'ils n'ont que très peu de temps libre pour leurs loisirs (les programmes scolaires sont en Pologne comme partout très surchargés).

Le sondage de Wrocław a également prouvé que les élèves les plus assidus sont le plus souvent ceux qui obtiennent des notes moyennes. Pour ce qui est du sexe des amateurs d'école buissonnière, l'égalité est totale. Les filles ont autant d'initiative que les garçons, à part la différence qu'elles préfèrent le cinéma au football ou à la pêche à la ligne.

Sportowcy polscy na symboliczny pomnik — Centrum Zdrowia Dziecka

Na apel Komitetu Budowy Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie — symbolicznego pomnika dla upamiętnienia bohaterstwa i martyrologii młodego polskiego pokolenia lat wojny i okupacji hitlerowskiej (pisaliśmy o tym obszernie w poprzednim numerze), sześciu czołowych polskich sportowców ogłosiło następującą deklarację:

Pierwszy Polak Robert Wójcik dźwignął 500 kg w trójboju ciężarowym

W Bielsku rozegrano trójmecz w podnoszeniu ciężarów. Zwyciężył WKS Śląsk (Wrocław) — 2,630 kg przed Herkulesem (Warszawa) — 2,525 kg i BKS Stal (Bielsko) — 2,475 kg.

Podczas spotkania ustanowiono cztery rekordy Polski, przy czym autorem aż trzech rekordów jest zawodnik warszawskiego Herkulesa — Robert WÓJCIK, który jako pierwszy Polak podniósł w trójboju ciężar o wadze 500 kg, ustanawiając po drodze jeszcze dwa rekordy, a mianowicie w rwaniu wynikiem 143,5 kg i podrzucie — 195 kg.

Witold Woyda drugi w „Challenge Duval”

W Paryżu odbyły się międzynarodowe zawody floretowe „Challenge Gilbert Duval”. Polak Witold Woyda w bardzo silnej konkurencji dotarł do finału, gdzie uległ po zaciętej walce byłemu mistrzowi świata, Francuzowi Jean-Claude Magnanowi 8:10. W ćwierćfinale Woyda wyeliminował Francuza Brouillauda 10:7, a w półfinale Noela 10:5.

Powiększamy nasz udział w zbiorce na Meksyk

W PŁATY na FUNDUSZ OLIMPIJSKI

Za pośrednictwem naszej redakcji dokonali wpłat na Polski Fundusz Olimpijski: pan BREMBOR z Freyming — 30 F, i pan SITKO z Salin de Giraud — 30 F.

Pieniądze te przekazaliśmy do Kraju, a ofiarodawców wpisaliśmy na listę honorowych opiekunów polskiej ekipy olimpijskiej, szykującej się do startu w Meksyku.

Równocześnie otrzymaliśmy wiadomość, że bezpośrednio na konto Polskiego Funduszu Olimpijskiego wpłacił 100 F i nabył plakietkę olimpijską za 50 F p. August GRALLA z Lens.

W imieniu polskich sportowców ofiarodawcom serdecznie dziękujemy.

„My, sportowcy polscy, świadomi symbolu, jakim będzie Centrum Zdrowia Dziecka, przekazujemy 3000 złotych na ten wzniosły cel.

Jesteśmy przeświadczeni, że polscy sportowcy, tak jak cała młodzież polska, uczczą razem z nami tą drogą pamięć dzieci i sportowców polskich, którzy polegli z rąk hitlerowskiego okupanta”.

Deklarację podpisali: Irena Kirszenstein-Szewińska, Waldemar Baszanowski, Jerzy Kulej, Włodzimierz Lubański, Jerzy Pawłowski i Sobiesław Zasada.

„Skrzydłata olimpiada” w Lesznie

W DNIACH od 9 do 23 czerwca odbędą się w Lesznie XI Szybocowe Mistrzostwa Świata. Udział w tej „skrzydłatej olimpiadzie” zgłosiła rekordowa liczba 109 pilotów z 31 państw wszystkich kontynentów.

Władze Aeroklubu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dokładają wszelkich starań, by tegoroczne mistrzostwa szybowców zostały zorganizowane na najwyższym światowym poziomie. Zobowiązują do tego znane powszechnie osiągnięcia polskich pilotów szybowcowych i wysoka pozycja Aeroklubu Polski w Międzynarodowej Federacji Lotniczej FAI.

Leszno stroi się jak panna młoda. Kończy się budowę nowoczesnego internatu z salą gimnastyczną, nowego domu dla Centrum Szybowcowego, garaży, nowych dróg dojazdowych, poprawia nawierzchnię lotniska.

Powołany został cały sztab działaczy szybowcowych pod wodzą doświadczonego fachowca, jakim jest Tadeusz Rejniak, pełniący dotychczas przez wiele lat funkcję kierownika polskiej ekipy szybowcowej.

Za wcześnie jeszcze mówić o tym, kto będzie reprezentował Polskę na mistrzostwach. Największe szanse mają jednak: aktualny mistrz świata w klasie otwartej — Jan Wróblewski i pilot Mirosław Królikowski oraz w klasie standard — Edward Makula i Jerzy Popiel, a także Franciszek Kępka — aktualny wicemistrz w tej klasie, i Henryk Muszczyński, międzynarodowy mistrz Węgier z roku ubiegłego.

W HISTORII szybowcowych mistrzostw świata Polacy zdobyli już wiele najwyższych laurów. Za pierwsze uznano post factum międzynarodowe zawody szybowcowe, które rozegrano w 1932 roku w Rhön, w których startowali nieżyjący już S. Grzeszczuk i Wł. Łopatiuk. Potem Polacy nie startowali i wystąpili dopiero na VI Mistrzostwach Świata w St. Jean w 1956 roku. Trzecie miejsce zajął w tych mistrzostwach na polskiej „Jaskółce” Marian Gorzelak.

VII Mistrzostwa Świata zorganizowane zostały w Lesznie. Po raz pierwszy właśnie w Lesznie rozegrano mistrzostwa w dwóch klasach: otwartej i stan-

Czołowi piloci szybowcowi: J. Wróblewski i E. Makula

dard. Adam Witek zdobył mistrzowski tytuł na szybowcu „Mucha” w klasie standard, w klasie otwartej Edward Makula zajął piątą lokatę. W kolejnych, VIII mistrzostwach Polacy startowali na szybowcach typu „Zefir”. Zawody rozegrane zostały w Kolonii w 1960 r. Polacy przynieśli z NRF trzy medale: Edward Makula i Jerzy Popiel zajęli drugie i trzecie miejsce w klasie otwartej, a Adam Witek trzecie w klasie standard, na „Foce”.

IX Mistrzostwa Świata w Argentynie w 1963 r. przyniosły Polakom kolejne sukcesy w klasie otwartej. Znow na „Zefirach” Edward Makula i Jerzy Po-

piel odnieśli sukcesy, tym razem zajmując pierwsze i drugie miejsce. Wreszcie ostatnie mistrzostwa świata, w 1965 r. w angielskiej miejscowości South Karney przyniosły zwycięstwo Janowi Wróblewskiemu na „Foce” w klasie otwartej. Edward Makula zajął czwarte miejsce. Natomiast w klasie standard Franciszek Kępka zajął trzecie miejsce, a Jerzy Popiel — czwarte. Obaj startowali na polskich szybowcach typu „Foka”.

W tegorocznych mistrzostwach świata Polacy znów startować będą na znakomitym polskim sprzęcie, ulepszonym szybowcu „Zefir-4” i szybowcu „Foka”. (K)

Notatnik sportowca

KOSZYKÓWKA

OIGNIES. Oignies — Sochaux 55:50. Zazarta walkę stoczyły obie drużyny, bronią się przed spadkiem do niższej klasy. Dopiero na kilka minut przed końcem miej-

scowi zapewnili sobie małą przewagę, która pozwoliła im zająć miejsce środkowe w tabeli. Najlepszym graczem był Słotwiński. Wymienić także należy Włodarczyka (9 pkt), Jakubczaka (7 pkt), Głodka (5 pkt), Szczepaniaka (4 pkt) oraz Andzielskiego.

W drużynie Sochaux wyróżnił się Smoleń. ST. MARIE-aux-CHENES. St. Marie — Strasbourg 59:47. Miejscowa drużyna wygrała zdecydowanie z groźnym zespołem Strabourga, nawiązując znow kontakt z czołową tabeli Federale. J. Bardzo dobrze grał Szymański (18 pkt) i Puszkarski (12 pkt).

BIEGI PRZEŁAJOWE

FLERS. W rejonowym biegu na przełaj w kat. minimów Bagerski z USAU był 2, Krzeluk z Auchel — 12, Hałas z USM — 13, Namiotko z ASPTT — 16 i Zimny z USAL — 20.

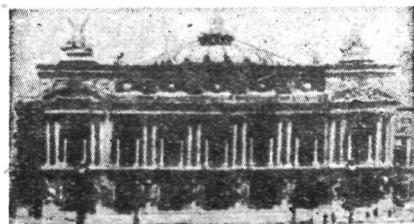
AUTUN. Grabowski z Autun wygrał bieg rejonowy w La Clayette w kat. seniorów. Wśród juniorów Blaink z Montceau był 4. BRUAY-en-ARTOIS. Cercle Laique zorganizowało bieg młodzieżowy. W kat. beniaminów roku 1956 wygrał Kołaczek z Marie-Masteur, Łojtek z Marles-Gambetta był 4. W kat. beniaminów 1955 Muskieta z Bruay był 2, Falbierski z Marles-Gambetta — 6, Tocha z Bruay — 7.

JUDO

OIGNIES. Pasy Judo zdobyli w kat. młodzieżowej Ryszard Kończak, Daniel Szlapka, Bernard Działkiewicz, Alfred Janowski, J.-P. Tarnowski i B. Pawlak.

Andrzej Bachleda bezkonkurencyjny

Podczas 42 narciarskich mistrzostw Polski Andrzej BACHLEDA, który tak znakomicie spisał się w konkurencjach alpejskich na Olimpiadzie w Grenoble, zwyciężył zdecydowanie wszystkich krajowych rywali. W slalomie-gigancie wyprzedził drugiego w klasyfikacji aż o 6 sekund! Wygrał również w pięknym stylu slalom specjalny.

HOTEL
OPERA-
LAFAYETTE

CATEGORIE **A

RESTAURANT

Dyrekcja: Zenon LUBINSKI

80, rue Lafayette - PARIS -
Métro: CADET lub POISSONNIERE
Téléfon: 770-43-43 824-41-50

(Face Square MONTHOLON)

Mówi się po francusku oraz po polsku, angielsku, niemiecku, hiszpańsku, rosyjsku i włosku

A votre service
tous les services de la

BNP

banque
nationale
de Paris

LILLE

Nombreuses Agences à votre disposition

AUCHEL-BETHUNE-BRUAY
CARVIN-DOUAI-LENS

Wspomnienie mego dziadka

W pierwszy słoneczny dzień marcowy dziadzio wyszedł na podwórko i spojrzął w niebo.

— Na co patrzysz, dziaduniu?

— Wyglądam, czy już ptaki przylatują. Bociany, jaskółki, skowronki... Te same, które wracały o tej porze do mojej rodzinnej wioski.

— A daleko była ta twoja wioska?

— Ooj, daleko. Na Podkarpaciu.

— I w marcu już tam się zaczynała wiosna? Tak jak tutaj?

— A tak. Choć w Polsce marzec jest nieco chłodniejszy niż we Francji, ale już pierwsze kwiaty ukazują się na łąkach.

— A śniegu już nie ma?

— Jest jeszcze na wzgórzach, ale powoli się topi. Pamiętam, gdy byłem mały, jak ty, zrywałem pierwsze gałązki bazi. Patrzyłem, jak rolnicy wychodzą w pole. I wiesz, co robiłem?

— Co, dziaduniu?

— Wspinałem się na dach naszej chaty, gdzie stało gniazdo bocianie. Patrzyłem, czy śnieg i wiatr go nie zniszczył. Potem układałem w nim miękką słomę. O, jakże niecierpliwie czekałem na powrót ptaków...

— Popatrz, dziadku, już lecą, już lecą!

Na niebie ukazał się długi sznur żurawi. Dziadek i wnuczek zadarli głowy i patrzyli na lot ptaków.

— Czy to te same, dziadku?

— Te same ptaki dawniej, co dziś. Te same tutaj, co w Polsce.

Lata mijają, dzieci rosną, ale co roku ptaki wracają z ciepłych krajów do swojej ojczyzny. Tak było zawsze i tak zawsze będzie...

Dziadek się uśmiechnął i pogładził jasne włosy chłopca. Wiosenne słońce wychyliło się zza gór i uśmiechnęło się również. A w górze trzepotały wesoło skrzydła powracających ptaków...

Wymieniamy korespondencje

Anne-Marie BOURDON — 73, avenue Aristide Briani 92 — Mont-rouge — souhaite correspondre avec des jeunes gens et des jeunes filles de Pologne.

„Etant âgée de 19 ans, il me serait agréable de connaître des jeunes filles de 19 à 22 ans, ainsi que des jeunes gens de 21 à 25 ans, ceci étant, général, l'âge de mes français”.

Mlle Bourdon désire visiter prochainement la Pologne.

Elizabeth MAKAI — Hongrie, Budapest VIII, Luther 1/a — 22 ans, aime la littérature et le cinéma. Correspondrait en France avec jeunes.

Krystyna KASIŃSKA — Dobięgniew, ul. Dzierżyńskiego 4, woj. Zielona Góra — interesuje się filmem i sportem. Chętnie wymieni płyty, widokówki i zdjęcia aktorów.

Miroslaw SADŁOCHA — Łódź, ul. Próchnika 5 m 25 — jest nauczycielem geografii (lat 25) — chętnie wymieniaby widokówki, które posłużyłyby mu w lekcjach geografii z młodzieżą. Może korespondować na różne tematy.

Zenon RZUCIDŁO — Barczewo k/Olsztyna — ma 18 lat i jest uczniem Liceum Hotelarskiego. Zna język francuski. Zbiera znaczki pocztowe i widokówki.

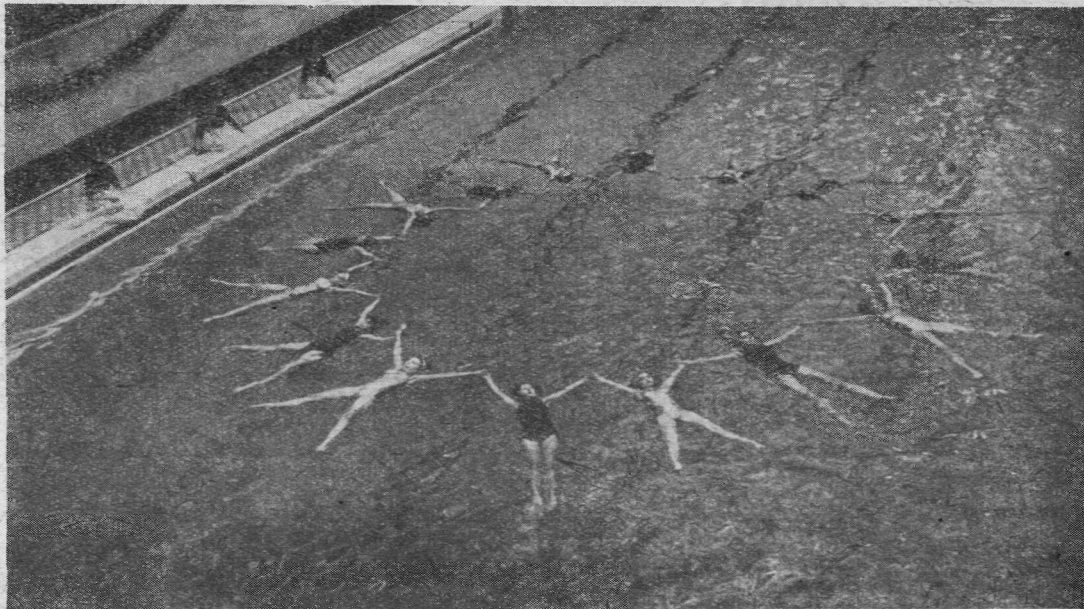
Izydor OLSZEWSKI — Wierzbno, powiat Pyrzyce, woj. szczecińskie — uczy się francuskiego i w tym języku chciałby korespondować. Interesuje się filmem i muzyką młodzieżową.

Ryszard STANISZEWSKI — Nieskurzów Stary, poczta Bałkowice, powiat Opatów Kielecki — ma 21 lat, jest nauczycielem wychowania fizycznego. Chciałby nawiązać korespondencję z Rodakami z zagranicy.

Zygmunt PIECH — Lublin 17, ul. Wajdeloty 20 m 29 — jest zapalonym filatelistą. Zbiera znaczki pocztowe Europy; temat — fauna, flora, malarstwo. Chętnie wymieni znaczki polskie na znaczki francuskie.

Jan SOBCZYK — Tarnów 3, ul. Kasztanowa 10/9 — student matematyki na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Interesuje się kinem, teatrem, muzyką, zbieraniem widokówek, znaczków i starych monet.

NASZ KĄCIK DLA MŁODYCH

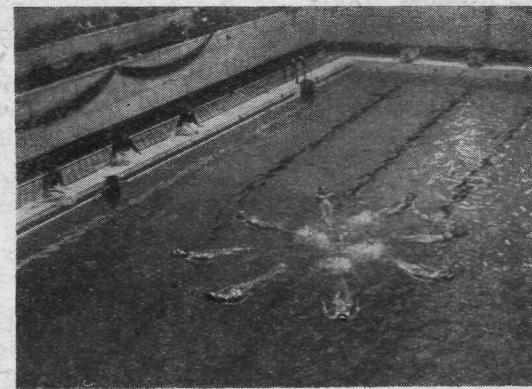

Kalejdoskop na wodzie

Pokazy baletu na wodzie, tej oryginalnej formy uatrakcyjnienia sportu pływackiego, przyciągają liczne rzesze widzów. Zgrabne dziewczęta tworzą na wodzie figury, które zmieniają się niczym w kalejdoskopie. Balet ten, jak dotychczas, jedyny w Polsce, istnieje od kilku lat przy warszawskim pałacu młodzieży. Organizatorem, instruktorem i opiekunem baletu jest ob. A. Rękaś. Do tego oryginalnego zespołu należą same dziewczęta w wieku od 12 do 17 lat — uczennice warszawskich szkół.

Sekcja pływania artystycznego, bo tak brzmi właściwa nazwa tego baletu na wodzie, ma swoje odpowiedniki w wielu krajach. Odbywają się już nawet mistrzostwa świata w tej dyscyplinie. Warszawianki na razie nie mierzą tak wysoko. W tym roku dwie członkinie sekcji pływania artystycznego zostały zaproszone do Niemieckiej Republiki Demokratycznej, gdzie ten rodzaj sportu jest bardzo popularny.

Balet warszawskich „syrenek” dał już 85 pokazów. Oklaskiwano je m. in. w Rzeszowie i w Poznaniu.

Pistolety Tadeusza Kościuszki

W Krakowie znajduje się wiele pamiątek po Naczelniku w sukmanie — Tadeuszu Kościuszcze. Szczególnie cennym zabytkiem są jego pistolety, dar pierwszego prezydenta Stanów Zjednoczonych — Jerzego Waszyngtona. Te arcydzieła sztuki ruskarskiej XVIII wieku mają bogatą historię. Tadeusz Kościuszek zapisał je w testa-

mencie rodzinie swego przyjaciela i adjutanta, Szwajcara, pułkownika de Zeltnera, u którego mieszkał przez 15 lat we Francji, w Berville koło Fontainebleau a następnie w Solurze (Szwajcaria). Pułkownik de Zeltner ofiarował je kapitanowi Marcinowi Bornerowi, który sprzedał pistolety w Londynie niejakemu dr Thomy. Ten ostatni odprzedał je w Wiedniu Stanisławowi Klonass-Zrećkiemu i Adamowi Kalince, którzy ofiarowali ten cenny zabytek Muzeum Narodowemu w Krakowie.

Pistolety zostały wykonane w Anglii. Nasada ich luf cyzelowana jest rokokowymi ornamentami, między którymi

widnieje napis: „G. Washington — 17^e pluribus unum 83 — Th. Kościusko”. Ten łaciński napis oznacza datę powstania Stanów Zjednoczonych 1783 oraz dewizę tego młodego państwa — „W jedności siła”.

Pistolety T. Kościuszki posiadają oryginalne urządzenie, tzw. „baskul” — służące do szybkiego wyjmowania lufy przy rozbiieraniu pistoletu. Była to ówczesna nowość techniczna, bowiem w tamtym okresie lufy w broni palnej były przymocowane śrubami. Części metalowe pistoletów — poza lufami — wykonane są ze złoconego mosiądzu, a drewniane z drzewa orzechowego.

Nowy pomnik Władysława REYMONTA

Ostatnio uroczystie obchodzono setną rocznicę urodzin jednego z najwybitniejszych polskich pisarzy, drugiego z Polaków (po Henryku Sienkiewicz) laureata Nagrody Nobla w dziedzinie literatury — Władysława Stanisława Reymonta (1867—1925).

Władysław Reymont urodził się we wsi Kobile Wielkie pod Radomskiem. Rodzice marzyli o karierze duchownej dla syna, ale on nie chciał o tym słyszeć. Wysłano więc go na naukę do krawca. Uzyskał wprawdzie dyplom czeladnika, jednak zainteresowania młodego Reymonta (nazwisko ojca Rejment) kierowały się ku teatrowi. Marzył o sławie dramaturga i aktora. Pierwsze swoje opowiadania ogłasza w latach 1893—94, a pierwsza powieść Reymonta pt. „Komedianci” ukazała się w 1896 r. Po napisaniu „Ziemi Obiecanej” pisarz wyjechał w dłuższą podróż po Europie: do Londynu, Paryża i Włoch.

Arcydziełem Reymonta jest powieść „Chłopi”, za którą w 1924 r. przyznano autorowi Nagrodę Nobla.

Na zdjęciu pomnik Władysława Reymonta w Złotoryji (woj. wrocławskie). Z lewej — Baszta Kowalska (XIII wiek).

Brawa dla Janiny Szararc

Nie tylko w Szwajcarii jest St. Moritz. Miejscowość o tej samej nazwie, chociaż znacznie mniej malownicza od alpejskiego kurortu i centrum sportu narciarskiego w najwyższych górach Europy, znajduje się w Australii nieopodal Melbourne. Ostatnio w tym australijskim St. Moritz odbyło się wielkie widowisko, w którym wzięło udział około 150 najlepszych łyżwiarzy figurowych ze stanu Victoria. W tej „Fantazji na lodowisku” w roli polskiej księżniczki wystąpiła 17-letnia Janina Szararc z Melbourne. Ta ładna i zgrabna dziewczyna otrzymała wielkie brawa od widzów za swój doskonały taniec na łyżwach.

KTO PRZY OBRZE TEMU DOBRZE

*Skorupka urodził się
1862 r. w Siemowie z
rodziny Skorupki z Siemowa
i Barbary z domu Szlach
now. Twórcy: Mieczysław
Sława jestem. Br. mój Głóg*

TOMASZ SKORUPKA

Wyjaśnienie dla Czytelników, którzy nie czytali poprzednich odcinków.

Powiat gostyński w Wielkopolsce, jego dzieje w zaborze pruskim, przewijają się w relacji gostyńskiego gospodarza, Tomasza Skorupki (1862-1935), opisującego w odcinku zamieszczonym poniżej początki swego gospodarowania w Kosowie po ożenieniu się w tej wsi i przeniesieniu z rodzinnego Siemowa. Skorupka, mając doskonałą pamięć i będąc świetnym gawędziarzem, spisał pod koniec życia za namową dzieci swe wspomnienia, nie ograniczając się jednak w nich do własnych przeżyć, ale przedstawiając społeczne i polityczne tło ówczesnego życia w takim zasięgu, w jakim to było dla niego możliwe. A że zainteresowania miał szerokie, że pasjonowała go przeszłość własnej wsi, okolicznych miejscowości, powiatu i Polski, a także historia jego rodziny i innych rodów chłopskich, stąd też i jego pamiętnik jest w polskiej literaturze ludowej zjawiskiem wyjątkowym i niezwykle cennym.

Rękopis dzieła Skorupki szczęśliwie przetrwał przez drugą wojnę i kilka miesięcy temu został wydany jako książka przez Wydawnictwo Poznańskie pod tytułem nadanym jej przez niezjącego już od lat przeszło trzydziestu autora „Kto przy Obrze temu dobrze...”. Obrą to wielkopolska rzeka, wpadająca do Warty, nad Obrą spędził swoje życie Skorupka. Tytuł wziął z ludowego powiedzenia, które się do dziś utrzymuje w Poznańskim.

TRUDNE POCZĄTKI

KASPER KLUPŚ poszukał sobie za żonę Mariannę Pawlicką, ze wsi Ostrowa, kobietę trudną, zbyt pobłażliwą dla dzieci, nie gardzącą kieliszkiem. Była starsza od niego o jeden rok, a przeżyła go o lat osiemnaście. Umarła po czterech latach mojego gospodarzenia w ich sadybie.

Poznałem dokumentnie historię jej i Kaspra potomków. Mieli dwóch synów i trzy córki. Ich imiona są: Jan, Marianna, Józefa, Ludwik, Tekla.

Przez Jana wynikły największe dla mnie kłopoty i ciężki proces z Dolatami.

Był nie zanedo ze zdrowiem, słurował za owczarka do pasienia owiec. Córy powydawał Kasper szczęśliwie w obce miejsca. Mariannę do Goli za wdowca, zdaje się nazwiskiem Dudka w 40 morgów; Józefkę za Wajszczaka w Księginkach; Tekla umarła jako panna.

Synowie, Jan i Ludwik, dostali nie rychtyk (niedokładnie) po połowie gospodarstwa, owych 20 i drugich 40 morgów; Jan 25, Ludwik 35 morgów. Jan zamieszkał tam, gdzie dziś Walkowiak. Ludwik w naszej dzisiejszej chałupie, wzniesionej na tym miejscu przez dzielnego wojaka Kaspra.

Jan ożenił się u gospodarza Kępy w Siemowie, z jego córką Karoliną. Po niespełna dwóch latach umarł. Mieli ze sobą jedno dziecko, ale umarło jeszcze przed swym ojcem Janem. Następnym jej mężem został Marek Dolata, z którym miała trzy córki: Katarzynę, Urszulę i Marcjanę.

Dwie taksy gospodarstwa, zarządzane z powodu zgonu gospodarza, pokręcone przez tę Karolinę Kępe-Klupsiową-Dolacinę, uwikłały mnie w sądy, o których później powiem.

Ludwik Klupś, brat Jana, wybrał doskonałą żonę; Mariannę Barańską z Mościszek, rodzoną siostrę Józefy Karpiny (Karpinie poświęcony był jeden z poprzednich odcinków, była to wiejska piękność), i Katarzynę, zakonnicę w Krakowie. Spowinowacili się więc z Klakami i moimi rodzicami. Marianna, urodzona w roku 1840, poślubiona przez Ludwika w roku 1866, urodziła mu trzy córki: Zuzannę, Antoninę i Marcjanę, umarła zaś w roku 1884, na dwa lata przed moim ożenkiem z jej i Ludwika Klupsia córką, Zuzanną.

Opowiem historię tych wszystkich nieszczęśliwych kobiet, udręczonych przez męża i ojca pod wpływem nałogu pijaństwa.

Zacznę jednak od próby mojej i żony mojej, żeby uratować Klupsiowe dziedzictwo, stojące przed zupełnym bankructwem. Bank Włociański z Poznania, wierzyciel hipoteczny 1000 talarów, mógł je rychło wystawić na subhastę (licytację).

Pierwsza rzecz: ojcowie dali mi 700 talarów majątku. 500 talarów oddałem natychmiast do Banku. Zostało mi już tylko 500 talarów długu z 30 talarami rocznego procentu. Zuzka i wszystkie kobiety w domu odetchnęły z ulgą.

Dalsze 200 z tych 700 talarów wybrałem od ojców w roku na rozmaite potrzeby. Wszystko należało kupić. Koń był jeden, ale nic wart. Przyjechał ten z Gostynia, co pod borem mieszkał, hycel. Zabił go i wziął na wóz. Bydła ani śladu. Świń tak samo. Był gajor (gąsior) i dwie gęski, co je wykupiłem za muzykę.

Zboża leżało w stodole ze dwie fury, ale wszystko omłócone, kłósia w nim żadnego. Na zimę było zasiane żyta jeden centnar posładu. Wcale nie było nigdzie poorane, wszystko odłogiem leżało.

Już nie mógł bardziej upaść jak upadł, a on sobie jeszcze z tego nic nie robił, jeno na zarobek chodził, a nic z tego nie miał, bo wszystko przepił, jeszcze w domu robił burdę.

Ojcowie moi dawali nam co tydzień wielki bochen chleba, w domu pieczonego, razowego, bo tu żyta na chleb nie było.

Wstawił nam ojciec krowę i cielaka rocznego do obory. Drugiego kupiliśmy na jarmarku za 15 talarów, bo wtenczas było nie było drogie.

Nasze produkty były tanie, ale towary wszystkie co do naszej potrzeby też tanie.

Zboże na spozimku wszystko musieliśmy kupić. Perek 20 centnarów podarował nam Wojciech Skorupka z Siemowa, a także pół centnara grochu, bo był mój cioteczny brat. Bardzo my się lubieli, jeszcze jak my do szkoły chodzili. On nade mnie był starszy jeno niespełna dwa lata. Kiedy jeszcze był kawalerem, wyświadczyłem mu jedną przysługę, co myślę, że nikt by mu tego nie zrobił, bo to trzeba było dobrej odwagi.

Przyleciał raz w nocy do mnie bardzo ze straszonym.

— Byłem u miary — powiada i zapisałi mnie do wojska. Nie mogę iść. Chcę się zenić i ojcu trza pomagać w roli.

— Cóż ci pomogę, biedaku?

— Możesz pomóc. Chodźmy za stodołę do szopy z narzędziami. Weź toporek i ciachnij mi przez palec. Jak odrąbiesz czubek z paznokciem, uznaję mnie za inwalidę.

W ten sposób stracili Prusacy jednego rekruta. Lubił mnie za to do samej śmierci. Umarł 8 listopada roku 1931.

Na wiosnę musieliśmy wszystko orać, całe pola, pod wszystko, a tu mieliśmy konie bardzo słabe, bo nie było im co dać zjeść. Oba te konie kupiliśmy, jednego za 15 talarów, drugiego za 30. Za te pieniądze nie mogło się patrzeć mocnych, dobrych koni.

Więc ze Siemowa, z mojej wsi, nająłem dziewięciu gospodarzy do orania całego pola. Ani jeść do izby nie chcieli przyjsć, jechali do domu, bo wiedzieli, że nie ma dostatku.

Ojciec mój często przyjechał też robić, siać i radzić nad niedostatkiem. Urbaniak ze Siemowa, gospodarz wielki i majątny, trochę krewny, mówił raz do mnie:

— Dziecko kochane, jak będziesz potrzebował pieniędzy, to przyjdź do mnie, to ci pożyczę; nie dasz mi procentu nic, bo twój dziaduś Walenty pożyczyl mi też pieniądze bez procentu.

Więc poszedłem z ojcem moim do niego. Pożyczył mi 100 talarów. Miałem je może ze trzy lata bez procentu. Jeszcze mówił do mnie:

— Ja ci przyjadę raz jeszcze co zrobić i przywiezę ci koniczyny do siewu.

Tak też uczynił. Owies mi przyjechał siać i przywiózł z pół centnara koniczyny. To mi nadbiło, nie potrzeba było kupić.

Kupiliśmy też jednego proszczaka na chów. Zaraz nam się pogonił i miał 5 prosiąt. Za prosięta kupiliśmy na przedzimku wszystek siew żyta i pszenicy. Owsa mieliśmy w ten rok dość, bo całkie pole było owsem obsiane, a udało się, bo pole było wypoczęte. Za owies kupowaliśmy żyto na chleb i w domu na żarnach mełiliśmy i piekliśmy w domu.

Ojciec żony, jak zaczął chodzić do boru kłofy (kłody) robić i rudować (karczować) sosny jeszcze przed naszym ślubem, tak chodził do tego boru, dopóki całkiego nie wyrudowali. Może 6 lat tak chodził. Wtedy, w roku 1889, dworzec kolejowy w Kosowie zbudowali. Mówiło się banhof i bana.

Linia kolejowa z Leszna do Jarocina przez Gostyń ominęła Krobię i sprawiła to, że Gostyń wysunął się na czoło w całym powiecie. Do niego też w trzy lata po mym ożenku przeniosły się urzędy powiatowe. Miasto Krobia bardzo podupadło przez to.

Gostyniowi pasowało mocno, żeby był stolicą powiatu. Miał od wieków piękną farę i wspaniałą klasztor księży filipinów. Teraz zaczął się gwałtownie rozrastać i bogacić. Zaraz koło tego nowego dworca w tym samym roku 1889 zbudowano pierwszą mleczarnię, zaś potem w roku 1896 niedaleko torów wzniesiono wielką cukrownię, w roku 1900 założono dla nas, gospodarzy, Rolnika. Rozbudowała się pięknie ulica ku Krobi, gdzie stanęło starostwo, gmach sądowy i inne pomieszczenia dla komisarzy i innych urzędników.

Bracia Kizwałtrowie opowiadali mi, że dawniej, za polskich królów, naszym powiatowym miastem był Kościan, położony nad Obrą, a za Piastów, jeszcze wcześniej, opole naczelnę całej tej ziemi stanowił Krzywiń, mocno obwarowany gród i targowisko nad rzeką Obrą. To wyczytali z ksiąg, bo pamięć ludzka nie sięga tak daleko.

Gostyń, gdy został stolicą powiatu, mógł powiększyć się i upiększyć jeszcze bardziej, gdyby zgodził się na garnizon pruski, ale rada i burmistrz protestowali. Ukarali ich Prusacy i nie założyli wodociągów ani kanalizacji. Do dzisiaj ulice cuchną tego, a wodę czerpią ze studzien w podwórzach. W jednym wygrali: nie nawaliło się Niemców i miasto zostało do końca rządów pruskich bardzo polskie.

Kolej przecięła bór za traktem leszczyńsko-gostyńskim o jeden kilometr od zabudowań wsi Kosowa. Niemcy pisali przez dwa s: Kossowo.

Ten bór koło dworca w Kosowie ciągnął się wzdłuż szosy od folwarku Płaczkowo aż do tych wielkich dębów, których kępa została kole szosy na granicy Kosowa i Goli. Kupił go Żyd Kaliski z Krzywina za 40 000 talarów. Każde drzewo kosztowało talara, czy cienkie jak biczyso, czy grube jak beczka: sosny, dęby i brzoźki, 40 000 drzew było wszystkich. Sprzedał to Bronisław Potworowski, gdy zenił Milcję czyli Emilię, siostrę Jana i Gustawa, za hrabiego Karola Bnińskiego. Bo dziedzic za żadnego szlachcica nie chciał wydać swojej córki, jak nie miał tytułu: hrabia.

Ten hrabia Karol Bniński rozparcelował dwie wsi między chłopów ze wsi, bo mu kiepsko szło, miał dość długu, a teraz kupił Czarnotki w powiecie średzkim, małą wioskę i tu się gospodarzy dobrze.

Tam u niego byłem aż dwa razy wedle szkoły. Raz z Antonim Augustyniakim, drugi raz z sołtysem Gorynią. Jako należący do rady opiekuńczej dóbr kosowskich mógł nam ułatwić w Rzeczypospolitej Polskiej założenie

Rady od serca

PANI ANNO!

Mam kołopoty z moją osiemnastoletnią córką. Od kilku miesięcy zrobiła się nerwowa, wybuchowa, wszystko ją razi na każdym kroku. Otóż powodem jest to, czego dawniej nie miała: ciągle się teraz rumieni. Wystarczy ją tylko o coś zapytać, a ona już cała czerwona. Boi się nawet rozmawiać z ludźmi. Unika koleżanek i kolegów. Nie wiem, co jest tego przyczyną. Tłumaczę jej, niechby spróbowała nie myśleć o tym, to może przejdzie. Lecz nic nie pomaga.

Zaznaczam, że córka była bardzo towarzyska, lubiana,

wszystko załatwiała dawniej sama. Z natury nie była wstydlawa, miała duże poczucie humoru.

Czy to jest jakaś choroba, a jeśli tak, do jakiego lekarza powinnam się z nią zgłosić.

F. B.

SZANOWNA PANI!

Sądzę, że nie jest to żadna poważna choroba. Przypuszczam, że to częste w tym wieku zaburzenia nerwowe, może na tle hormonalnym. W każdym razie rzecz przemijająca i niegroźna.

Z pewnością jednak trzeba z dziewczyną pójść do lekarza. Radziłabym najpierw do internisty. Może potrzebne będą jakieś badania? Dopiero z wynikami i z diagnozą internisty można udać się do neurologa lub endokrynologa (czynności gruczołów wydzielania wewnętrznych).

Wyda mi się, że im szybciej uda się pani z córką do lekarza, tym lepiej. Każdy dzień pogarsza sytuację, bo wprowadza dziewczynę w gorszy stan nerwowy.

ANNA

KOCHANA PANI ANNO!

Przyjechałam do Francji jako mężatka, męża i dziecko zostawiłam w Polsce.

Wkrótce potem poznałam tu mężczyznę samotnego, zaczęliśmy żyć jak mąż z żoną, obiecywał, że tak będzie zawsze. Ale w krótkim czasie poznał moją siostrę, panie, i ożenił się z nią. Ja byłam temu przeciwna, ale mi przyrzekł, że pomimo tego małżeństwa, mnie dalej będzie kochał. Tak się stało. Ożenił się, ale często przyjeżdżał do mnie i stale flirtowali ze sobą, tylko że w ukryciu. Potem ja sprawałam tu swego męża. A tamten stale mi głowę zawracał, że mnie kocha, i był o mnie zazdrosny. Ani jego żona, ani mój mąż nie wiedzieli, co było między nami. Zawsze co tylko chciałam od niego, to miałam — i pieniądze, i prezenty. Raz powiedział mi, że poszedłby ze mną, tylko mu dziecka szkoda.

Kiedyś zobaczyłam moją siostrę, była przygnębiona, chora; obudziło się moje sumienie, postanowiłam zerwać z nim i wszystkim wyjaśnić siostrze, co nas łączyło. On mi już zbrzydł, postanowiłam z nim skończyć i pomyślałam, że jak jego żona dowie się, to on więcej do mnie nie przyjdzie. Tak się też stało. Wszystko byłoby mi oddało, byle tylko jego żona o tym się nie dowiedziała.

Ale teraz żona wie o wszystkim, on ma życie zmarno-

wane, ale i ja też. Dzieci mi to wymawiają, cała rodzina na mnie jest oburzona, mnie jest wstyd. I jak to dziś wszystko mogę usprawiedliwić? Winni jesteśmy oboje, ale on bardziej, bo narzucał się mnie. Terdz jestem szczęśliwa, że go się pozbyłam, ale jak siostrę przeprosić? Ona mi napisała, że wyrzeka się mnie. Sama wiem, że oboje wyrządziliśmy jej wielką krzywdę, ale domyśliłam się tego za późno.

WINNA
TEMU WSZYSTKIEMU

SZANOWNA PANI!

Nie zamierzam prawie pani nauk moralnych. Nie zamierzam pouczać, że nie powinno się nikomu zabierać męża, a tym bardziej siostrze. To są sprawy oczywiste.

Natomiast mniej oczywista jest druga część sprawy. To znaczy, ten pani szalony pomysł, by o wszystkim siostrę zawiadomić. Po co? W jakim celu? Chyba tylko ze złośliwości, tylko po to, by pogłębić jej nieszczęścia.

Jestem zwolenniczką wybierania prostych dróg, prawdy i szczerości. Ale są rzeczy, których się nie ujawnia. Do takich należy właśnie pani stosunek z mężem siostry. Ujawnienie nie przynosi nikomu pożytku, niczego nie załatwia, wszystko komplikuje. Więc po co pani to robiła?

Jak postąpić teraz? Na miejscu pani siostry również nie chciałabym jej znać. Myślę, że pani też tak by się ustosunkowała. Na razie więc trzeba dać spokój, nie nalegać na pogodzenie się, pozwolić jej zapomnieć o sobie i o całej sprawie. Resztę życia ułożyć i czas załagodzi.

ANNA

Czy zgadniecie kim jest ta pani ?

Czegóż to już o kobietach nie mówiono. Piękna, ale słaba — to pogląd najpowszechniejszy. Przysłowiowa mysz jest natomiast miarą odwagi przeciętnej kobiety. Pani Krystyna Terlikowska (na zdjęciu) z Warszawy jest żywym zaprzeczeniem tych opinii. Patrząc na łagodny wyraz jej twarzy nikt nie przypuszczałby, że jest ona... pogromczynią lwów (jedyną w Polsce).

Jako treserka lwów pracuje już osiem lat, stale z tą samą piątką swoich ulubieńców, doskonale radząc sobie z groźnymi drapieżnikami, które mimo tresury i oswojenia z areną potrafią być niebezpieczne. Pani Krystyna umie je ujarzmić i zmusić do bezwzględnej posłuszeństwa. Nie lubi natomiast... domowych kotów.

§§ MECENAS RADZI

Pani Janina KUCHARSKA, MANOSQUE (Basses-Alpes)

Jestem wdową od 1962 r. Ostatnio zostałam poinformowana, że mogę się ubiegać o rentę po mężu, gdyż byłam deportowana. Czy mogę otrzymać tę rentę dlatego, że jestem „refugiée”? Czy mogę uzyskać tę rentę, jeżeli otrzymam paszport polski, celem udania się do ojczyzny?

Ustawa niemiecka o odszkodowaniach stanowiła wykonanie zobowiązań zaciągniętych przez rząd niemiecki dnia 26 maja 1952 w ramach uznania niepodległości. Ustawa ta przewidywała prawo do odszkodowań dla byłych rezydentów Niemiec zachodnich oraz emigracji politycznej i bezpieczeństwa.

Rząd niemiecki wniósł jednak poprawkę do ustawy, mocą której pobyt przymusowy w Niemczech nie daje prawa do odszkodowań oraz wyklucza od odszkodowań wszystkich tych, którzy przebywają na terenie krajów nie utrzymujących stosunków dyplomatycznych z Niemcami zachodnimi. Z powyższej ustawy mogą korzystać ci uchodźcy, którzy korzystali z tego statutu w dniu wejścia ustawy w życie, to znaczy dnia 1 października 1953 roku, a następnie przed 31 grudnia 1960 r. Wynika więc stąd, że Niemcy wyplacają odszkodowania tylko tym uchodźcom, co jest jawnym pogwałceniem traktatu w Bonn, mocą którego Niemcy zobowiązały się do nieuszczuplania praw przesiedlonych żadnym późniejszym ustawodawstwem. Jeżeli natomiast ma Pani zamiar ubiegać się dopiero obecnie o rentę, to oczywiście już jest za późno, gdyż termin składania wniosków już upłynął, wobec czego nic nie stoi na przeszkodzie ażeby się Pani mogła udać w odwiedzinę do Kraju.

nie szkoły we wsi. Ładnie się z nami rozmówił, dał nam śniadanie i odwiózł na kolej.

Ten borowy, gdzie teść chodził do pracy przy radowaniu drzew koło dworca, miał też wódkę na sprzedaż, bo tam robiło 20—30 chłopów. Teść to zawsze przyszedł o północy do domu pijany, że nie mógł na nogach ustać. Wołał kolacji, kłął, że aż się izba trzęsła, życzył nam, żeby pioruny ten dom potrzaskały. Za zimna czasem była kolacja. Bo jeszcze jak my się ożenili, to 4 lata jego własna matka żyła i brała wymiar, a on miał zapisane z nami do stołu być. Po jej śmierci dopiero, od roku 1890 brał wycug.

W następnym numerze „Tygodnika Polskiego”

OPOWIADANIE BAKKI

z cyklu wspomnień

poznajskiego chłopca

Tomasza Skorupki

KTO PRZY OBRZE

TEMU DOBRZE

Poznali się w Sydney, zawarli ślub w Warszawie

Autorzy zabawnej polskiej komedii filmowej pt. „Żona dla Australijczyka” nie przewidzieli nawet, że ich pomysł będzie powtórzony, tym razem całkiem na serio, w dodatku prawie tak, jak przewidzieli w scenariuszu filmowym, ba, nawet z udziałem Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze”.

On — Australijczyk polskiego pochodzenia, nazywa się William Flikier. Urodził się w Stanisławowie, skąd wyjechał z rodzicami na daleki kontynent. Obecnie studiuje matematykę w Sydney. Ona — 22-letnia Ewa Tujak, członkini Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze” — uczestniczyła wraz z zespołem w wielkim tournée odbytym po Australii. Oboje poznali się w Sydney. Młody William zachwycony urodą i wdziękiem dziewcząt z „Mazowsza” ją właśnie wyróżnił spośród grona równie urodziwych koleżanek, które nie przypadkowo śpiewają o sobie w znanej piosence: „Łowiczanka jestem, usta mam jak wiśnie, kto tego nie widzi, niech go dunder świśnie...”

Pan Flikier pojechał w ślad za zespołem, który podróżował po całej Australii, wypatrując już tylko „swojej” Ewy. „Mazowsze” w drodze powrotnej wystąpiło w kilku krajach Afryki Północnej. Gdy Zespół powrócił z tych występów do Kraju, na lotnisku w Warszawie czekał już na Ewę... młody William. Pierwszy zameldował się w domu pięknej „Mazowszanki”, uzyskał zgodę jej rodziców i nastąpił spodziewany finał tej romantycznej historii.

W Urzędzie Stanu Cywilnego przy ulicy

Bema w Warszawie młoda para stanęła na ślubnym kobiercu, przyrzekając sobie dożgoną miłość i wierność.

Kto wie, czy dzięki temu małżeństwu nie powstanie w Sydney małe „Mazowsze”. Ewa Tujak jest utalentowaną artystką i jej obecność w tamtejszym środowisku Polonii spowoduje na pewno wielkie zainteresowanie dla pieśni i tańców znad Wisły.

URZĄDZENIA DO OGRZEWANIA
PIECE KUCHENNE • BUTANE • PROPANE

B. DOWOJNA-BIENAIME

TŁUMACZKA
PRZYSIĘGŁA
PRZY WYŻSZYCH
SĄDACH W PARYŻU

Tłumaczenia urzędowe
ważne w całej Francji

23, quai de la Tournelle
PARIS (5e)

TELEFON: ODEon 41-17
METRO: PONT-MARIE

Listy do Pana Prezesa

czyli
dzieje polskich kolonii
W PAS-DE-CALAIS i NA NORDZIE

W kolejnym bloku listów nauczycielki dzieci polskich górników z północnej Francji zapoznamy się z sytuacją w kopalniach Nordu na przełomie 1913/14. Szczególnym wydarzeniem był strajk grudniowy, o którym wspomina autorka listów — Domiella Schmidowna, a którego przebieg uzupełnia list Kazimierza Trzebiatowskiego — prezesa oddziału polskiego „Sokoła” w Berlin, adresowany, jak wszystkie listy Schmidowny — do Wacława Gąsiorowskiego w Paryżu.

Z listu Kazimierza Trzebiatowskiego wynika, że na zebraniach żywo interesowano się i opiekowano polską szkołą w Berlin, gdzie dzieci polskie nauczała Janina Mrozowska. Troska o szkołę stanowiła jedno z centrów uwagi wybranego w grudniu 1913 r. zarządu miejscowego „Sokoła”.

Lallaing, 21.XI.1913

SZANOWNY PANIE!

Czy Sz. Pan o nas zapomniał? Nagromadziło się bardzo wiele spraw do załatwienia. Mamy strajk generalny. Polacy nie pracują, ale są spokojni. Bardzo byłoby pożądane, aby Szanowny Pan nas odwiedził — bo to już wiele czasu upłynęło od jego bytności. P. Mrozowska pensji nie otrzymała — a przecież jest już tutaj prawie trzy miesiące. Jakby to dobrze było, żeby Szanowny Pan do nas przyjechał — bardzo prosimy, żeby choć słówko wiadomości — kiedy możemy się spodziewać.

Z wyrazami szacunku

Domiella Schmidowna

Lallaing — przyp. red.) 23.XI.1913

SZANOWNY PANIE! Wczoraj przyszy pieniądze dla p. Mrozowskiej: 200 za kosztą podróży i pensja za wrzesień i październik. O 100 frankach na meble nie wspominają. Ciężar mi spadł z serca, bo byłam w wielkim kłopotcie.

Czy pan do nas przyjedzie i kiedy, bardzo bylibyśmy wszyscy radzi. Ju-tro podobno pójda górnicy do pracy. Zasyłam wyrazy poważania.

Domiella Schmidowna

Lallaing, 13.XII.1913

SZANOWNY PANIE!

Dziękuję serdecznie za pieniądze — przyszy w sam czas. Już od tygodnia

małą. Zresztą pan przyjedzie, więc zapewne szeroko pomówimy. A potem wybieramy się z Mrozowską do Paryża na ferie po Nowym Roku. Będzie znowu okazja do swobodnej pogawędki. Ale teraz proszę już na pewno przyjechać!

Wyrazy poważania zasyłam

Domiella Schmidowna

Kazimierz Trzebiatowski

CASIMIR TRZEBIATOWSKI
Président de la Société des
Sokols Polonais à Berlin
(Pas-de-Calais), mineur et
volontaire polonais, mort

Zdjęcie Kazimierza Trzebiatowskiego — polskiego górnik z Pas-de-Calais, zamieszczone w tygodniku francusko-polskim „POLONIA”, wydawanym w Paryżu w 1914 r. przez znanego pisarza polskiego Wacława Gąsiorowskiego

SZANOWNY DRUHU PREZESIE!

List z zawiadomieniem o przyjeździe Sz. Druha Prezesa odebrałem i spodziewam się przyjazdu w sobotę dnia 20 grudnia. Radziłbym Szanownemu Prezesowi wyjechać z Paryża tym pociągiem, który przychodzi do Berlin o godz. 10 m 45 rano, a to z tej racji, iż dyrektor kopalni mieszka i ma biuro w Noeux-les-Mines, a Noeux jest oddalone od Berlin o kilka kilometrów. Po obiedzie, to jest około godz. 2 wyjedźmy samochodem do Noeux do dyrektora i będziemy około godz. 3. Druh Prezes będzie miał czas rozmówić się z nim, a później wrócić do Berlin.

W przeciwnym razie przyjeżdżając do Berlin o godz. 2 możemy jechać do Noeux dopiero o godz. 4 m 25, a komunikacja jest tak niedogodna, że w biurze nie będziemy wcześniej jak o godz. 6, a trzeba myśleć o powrocie do Berlin, a wtedy już pociąg nie ma, tylko samochód o godz. 7 1/2, to za mało czasu pozostanie Sz. Druhowi Prezesowi do porozumienia się z dyrektorem. Można by jeszcze liczyć na samochód kopalniany, o ileby dyrektor dał, lecz to nie jest pewne.

Jest jeszcze inny sposób wyjścia. Jadąc z Paryża wprost do Noeux pociągami, który przychodzi do Noeux o godz. 1 1/2 po poł. starczy czasu na wszystko, tylko nie wiem, czy w Noeux będzie można dostać obiad,

martwiłam się i nosiłam z myślą prośby, ale nie mogłam się zdobyć na odwagę. Od kilku miesięcy wciąż tylko korespondencja w sprawach pieniężnych. Uprząknęło się zapewne Panu, tak jak i mnie. Ale teraz konieczna potrzeba. Urządzamy na Nowy Rok Jasełka — brak nam kilku kostiumów. Kłopot więc spadł z głowy, bo możemy zaraz brać się do kupowania i szycia.

Wspominali goście z Paryża (na Zielone Świąta), że radzi byli przyjechać na Jasełka w roku przyszłym — ale nie byli uwiadomieni. Dlatego poczuwam się do obowiązku zawiadomić i zaprosić. Naturalnie nie będą one dane bez zarzutu, bo cóż można żądać od dzieci naszych — przy tym brak dekoracji itp. Ale zdaje mi się bardzo źle nie będzie; rzecz patriotyczna — stroje narodowe. Może Pan będzie łaskaw zaprosić kogo uważa. Szanownego Pana z przyjemnością powitamy w Lallaing. Życie tu takie ciężkie, szare — że aż brzydnie. Przytem wciąż jest gorzej. Dziś straciliśmy 20 dzieci szkolnych, bo 8 rodzin wyjechało do Lens. I to przeważnie ci najdawniejsi. Kopalnia przeciągnęła strunę! Jeśli tak pójdzie dalej, to za dwa miesiące zostaniemy z Austriakami, chociaż i oni zaczynają „wyciągać”.

Trudno wiedzieć po czyjej stronie największa wina. Zdaje się, że wiele czynników złożyło się na ten upadek. Bo to prawdziwy upadek! To Lallaing niegdys kipiące życiem polskim — dziś ziele pustka lub bagnem. Tu trzeba gruntownej reorganizacji — zbadania dokładnego sprawy całej — bo każdy mówi co chce i jak mu wygodnie. Jedno faktem jest — że źle się dzieje.

Gdyby tu mieli przyjechać nowi ludzie, trzeba by i nowych sił do pracy — ja np. powinienem dostać się do inwalidów — a na moje miejsce potrzeba człowieka o takiej sile, jaką ja miałam przed trzema laty — bo tu jest roboty moc, tyle pół leży odłogiem, praca tylko nad dziećmi jest za

a w Berlin nie będzie można być wcześniej jak o godz. 7 wieczorem.

Wczoraj mieliśmy miesięczne zebranie, na którym była poruszona sprawa szkoły polskiej i księdza. Wybrano trzech delegatów do Noeux: mnie, Forspaniaka i Ogrodowczyka. Zebrano 34 podpisy, lecz teraz nie wiem, czy nie zaskodzi to naszej sprawie, gdybyśmy sami przed przyjazdem Sz. Druha Prezesa poszli do dyrektora. Proszę o radę jak mam postąpić, czy mamy iść zaraz do dyrektora, czy też czekać przyjeździe Sz. Druha Prezesa. Gdyby Szanowny Druh Prezes orzekł, że mamy iść do dyrektora przed jego przybyciem, w takim razie proszę bardzo o przetłumaczenie naszego podania na francuski język, gdyż żaden z nas nie zna tak dokładnie francuskiego języka, aby prośbę przedstawić na piśmie, i w możliwie krótkim czasie o przysłanie.

Prośbę tą podaję:

DO WIELMOŻNEGO PANA DYREKTORA
KOPALN COMPAGNIE DES MINES
DE VICOIGNE ET DE NOEUX
W NOEUX-LES-MINES

W niedzielę dnia 14 grudnia br. na zebraniu Polaków górników w lokalu Polskiego Tow. św. Barbary w Berlin wybraliśmy trzech delegatów: Kazimierza Trzebiatowskiego, Ksawerego Forspaniaka i Wojciecha Ogrodowczyka do przedstawienia w-mu p. Dyrektorowi naszych próśb prosząc o ich uwzględnienie.

Z dużej liczby Polaków pracujących w tow. kopalni de Vicoigne et de Noeux wielu jest żonatych, a dzieci ich w wieku szkolnym, liczba których dochodzi do 60, pozbawione są oświaty i opieki szkolnej. Języka francuskiego nie znamy, abyśmy mogli dzieci nasze posyłać do szkoły francuskiej. To zniewala nas do opuszczania stron tutejszych, gdyż nie możemy na to pozwolić, aby dzieci nasze pozbawione były oświaty. Przeważnie proszę p. Dyrektora o uwzględnienie naszej prośby i dania nam szkoły polskiej z nauczycielką Polką, która by dzieci nasze oświecała w duchu polskim.

Upraszamy również o stałego księdza Polaka, gdyż opieka duchowna, jaką mamy obecnie, nam nie wystarcza. Jesteśmy wszyscy katolikami i wiary naszej nie chcemy we Francji zagubić.

Mamy nadzieję, iż W(ielmoż — przyp. red.)-ny p. Dyrektor prośby nasze, uznając je za słuszne, uwzględni i dając nam pracę i utrzymanie da również oświatę i religię. (Następują podpisy).

Proszę o informację w tym względzie i proszę jeszcze raz zawiadomić, kiedy Sz-ny Druh Prezes przyjedzie.

Spodziewając przedkiego widzenia się z Sz. Druhem Prezesem nie piszę o Sokole w Berlin, który się podnosi, gdyż o tym zdam sprawozdanie osobście.

Serdeczne „Czolem” zasyłam

Kazimierz Trzebiatowski

Berlin, 15.XII.1913

KRONIKA POLONIJNA z szerokiego świata

WYRÓZNIENIE POLSKIEGO ARCHITEKTA W KANADZIE

Polscy architekci cieszą się w świecie zasłużoną sławą. Ostatnio inż. arch. Stanisław Orłowski z Toronto został mianowany „naczelnym architektem badań” w Ministerstwie Oświaty prowincji Ontario. Inż. Orłowski wybrany został prezesem Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Polskich w Kanadzie.

KOPIEC POLONII W KANADZIE

Z piękną inicjatywą uczczenia 100 rocznicy Konfederacji Kanady wystąpiła Polonia w Lakehead, Fort William i Port Arthur — buduje Kopiec Polonii. Kopiec usytuowany będzie w Parku Stulecia w Fort William. Budowę rozpoczęto w październiku ub. roku.

W budowie kopca bierze udział cała Polonia. Przywieziono również ziemię z Warszawy, Krakowa, Oświęcimia, Pacanowa i Stąpniczy.

PIERWSZY KANADYJCZYK POLSKIEGO POCHODZENIA — SĘDZIĄ

Znany adwokat z Toronto, były prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej tego okręgu — Paul Staniszewski, powołany został na sędziego w Windsor (Ontario).

Paul Staniszewski urodził się w Montrealu, tam uczęszczał do szkoły średniej, a studia prawnicze ukończył w Toronto, gdzie następnie założył kancelarię adwokacką.

Mianowanie przez rząd federalny Paula Staniszewskiego sędzią jest dużym wydarzeniem w życiu Polonii. Jest on bowiem pierwszym Kanadyjczykiem polskiego pochodzenia pełniącym w Kanadzie funkcję sędziego.

LISTY Józefa Grzybka

PANIE REDAKTORZE!

Uwięzione przez zimę rzeki puszcza-ją już pewnie; brzdąkami, drogami, z pół, ze wszystkich wzgórz ciurczy woda, cienkie strumyki łączą się i pędzą ku rzekom. Górą muszą już gdzieś ciągnąć klucze kaczek i gęsi. Ledwo się człowiek obejrzał — zima minęła i rodzi się nowa wiosna. Jest ciepło, słońce zaczyna być towarzyskie, świat roślinny — jak to „piszą w książkach — odradza się, dzień w dzień wracam z ogródka „unorany”, jak to się u nas mówi, jak nieboskie stworzenie. Nowe zjawiska można zaobserwować także i w świecie ludzkim. W czwartek na targu jest teraz coraz więcej kobiet; młodzież, jak słyszę, wraca później do domu, tłumacząc się różnymi opóźnieniami w kursowaniu autobusów i nagłymi przedłużeniami godzin lekcyjnych; stare, marcowe kawalery kolonijne wracają z szczytu jak gdyby czymś rozanielone i nucią: „dam ci kwiat paproci” albo: „O Maryjanna”; w radiu przestali reklamować aspirynę i syropy, w różnych starych i mniej starych piecach zaczyna palić diabeł, itd. Mnie samemu dają o sobie znać „jakiś czar nie znany jeszcze, jakiegoś czucia wiotkie, śliczne, jakieś dziwne w piersiach

Do Ojczyzny tęskność na wiosnę

dreszcze”, jak to powiada jedna piosenka. I zastanawiam się, czy nie znaczy to przypadkiem, że czas uwierzyć, że wiosna nadchodzi?

Zartuje, oczywiście. A tak naprawdę to ta nadchodząca oto wiosna i ciepły mój, i budzi we mnie uczucie tęsknoty. Cieszy mnie tutaj, nasza „francuska wiosna”, którą codziennie oglądam i w której, że tak powiem, uczestniczę. A uczucie tęsknoty budzi we mnie wiosna polska, której od tylu już lat nie dane mi było oglądać, o której bez pamięci marzę i marzę. Wstuchuję się w skrzeczące w rowach zaby, śledzę lot uracających bocianów, oglądam szczypiące pierwszą trawę gęsi, owce, jagnięta. Nad wodą chyła się łozy kwitnące, o srebrnych kotkach i baziach jak gdyby ze szczyrego złota. Jak w „Panu Tadeuszu”, „krzykliwymi nadciągawszy pułki”, gromadzą się „ponad wodami jaskółki”, i z ziemi biorą bioty na swe domki. Jak w jednym wierszu Władysława Broniewskiego „zieleń wszystka boli najmniejszą gałązką, głuszy szelestem listka, roślinie w słowa bez związku”. Każdego niemal dnia odbywam w duchu taką wędrowkę do naszego „starego Kraju”, wychodzi ze mnie ta „chłopska dusza”, która w nas wszystkich siedzi, ciesząc się, że dziś na pol-

skich polach warczą traktory ciągnące siewniki, mówię sobie, że „będzie żyto jako gaj”, myślę o Borynie z „Chłopów”, który w noc wiosenną wyszedł ze swoją śmiercią w pole — aby siał, wzruszam się byle trawką, byle powiewem, rozrzewniam się, czasem aż do łez.

Sądzę, że nie ja jeden tylko nawiedzany jestem przez taką do Ojczyzny tęsknotę na wiosnę. A sądzę tak dlatego, że w kolonii mówi się coraz więcej o wakacjach, o wakacjach w Polsce, oczywiście. Jest to już taki nasz emigracyjny zwyczaj, że wraz z nastaniem wiosny rozmowy w naszych osiedlach zaczynają obracać się wokół sprawy wyjazdów do Kraju. Jedni mówią o tym, że w tym roku to już pojadą na pewno, drudzy powiadają, że w tym roku znowu pojadą, inni jeszcze planują wysłać do Kraju dzieci. Ja oczywiście uczestniczę w takich rozmowach, mielę językiem, jak nakrecony. Jak każdy starszy emigrant, o Polsce mówić mogę nieskończenie. I taki już jestem, że każdej wiosny muszę do Was o tym napisać.

Bywajcie zdrowi, Drodzy moi.

JÓZEF GRZYBEK
z NORDU

Z ŻYCIA RÓŻNYCH KOLONII

WYSTAWA PTACTWA DOMOWEGO

NOEUX-les-MINES. Doroczna wystawa rejonowa ptactwa domowego zakończyła się pełnym sukcesem p. W. Urbaniaka, który otrzymał „Grand Prix d'Exposition”. W rozmaitych kategoriach nagrody pierwsze otrzymali m. in.: pp. J. Krukowski, K. Pietrzyk, K. Matuszewski, M. Nawrot, J. Szymański, Fr. Kroma, F. Michalski, A. Jankowski, C. Bibik, M. Wierzbicki, J. Zalewski, I. Gawłowski, F. Podleśny, S. Jankowski, J. Majchrzak, J. Staszewski i J. Pakura. Nagrody za tzw.

POSZUKIWANIE OSÓB ZAGINIONYCH

P. Adolf KULAGA, 4 — rue d'Alsace Lorraine 11, MONTARGIS-45 (France) poszukuje swego kolegi **Władysława CIEPŁEGO**, urodzonego w Moskorzewie, powiat Włoszczowa, w woj. kieleckim w Polsce, wywiezionego podczas okupacji niemieckiej na roboty przymusowe do Austrii. Ktokolwiek wiedziałby coś o losie zaginionego, proszony jest o powiadomienie listowne p. Kulagi.

NASZA KRONIKA RODZINNA

Diamantowe gody weselne

MONTCHANIN-le-HAUT. Państwo **Kazimiera i Stanisław Jankowscy** obchodzili w gronie rodziny i przyjaciół 60 rocznicę swojego pożycia małżeńskiego, dożywszy w zdrowiu poważnego wieku, bo lat 88. Wychowali oni ośmioro dzieci: dwie córki i sześciu synów. Dziś jubileaci mają 19 wnuków oraz 16 prawnuków. Za czyny w ruchu oporu rodzina jubilatów otrzymała szereg odznaczeń. Życzeniami stu lat zakończyła się ta miła rodzinna uroczystość, którą obchodzili cała Polonia z Montchanin.

Niech zdrowo rosną!

Rodziny naszych Rodaków powiększyły się. Ostatnio urodzili się:

MALANCOURT-la-MONTAGNE: Isabelle Piekarek. **DOUAI:** Patrycja Konieczny, Christiane Wloch, Annick Gładczak. **MERICOURT:** Annie Szulc, Alexandre Czarnecki. **OSTRICOURT:** Corinne Smietała. **OIGNIES:** Hervé Patelski. **LIBERCOURT:** Natalia Wróblak. **LALLAING:** Laurent Poślednik. **BÉTHUNE:** François Odile, córka Francis i Heleny z domu Skrzypczak. **SOMAIN:** Isabelle Kaźmierczak, Filip Staśkiewicz, Patrick Stępiński, Krzysztof Woźniewicz, Daisy Głowacki, Dominique Gwczarczak, Judith Zajac, Olivier Walkowiak, Sylvie Ratajczak. **AUBY:** Dominique Wojciechowski. **TALANGE:** Arnaud Stojanowski. **HAGONDANGE:** Christine Leśniak. **LENS:** Jacques Chojnacki. **SALLAUMINES:** Hervé Teodorczyk. **NOYELLES-sous-LENS:** Sylvie Głowacka. **ANNAY-sous-LENS:** Elżbieta Wojtyna. **LAINVILLE:** Fabrice Sobolewski. **FEUCHY:** Filip Płuciennik. **ROUBAIX:** Ryszard Daniel, Catherine Deganel i Marc Hendel.

Szczęśliwym Rodzicom życzymy dużo pociechy z najmłodszych!

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Z żalem donosimy, że ostatnio odeszli od nas:

LENS: Jan Roszak, lat 60, Jan Łączny, lat 59, Artur Bara, lat 64. **FOUQUIERES-lez-LENS:** Czesław Gmochowski. **HÉNIN-LIÉTARD:** Albert Jurdecki, lat 76. **LOOS-en-GOHELLE:** Katarzyna Żelazna z domu Wujciak, lat 64. **MONTIGNY-en-GOHELLE:** Jan Bosiacki, lat 66. **SOMAIN:** Franciszek Maćko, lat 45. **BÉTHUNE:** Maria Cnoćńska z domu Ziarczyk, lat 53. **LALLAING:** Władysław Janiak, lat 67, Stanisław Kozłowski, lat 75. **MERICOURT:** Stanisław Ciszak, Bolesław Gruntowy. **LIBERCOURT:** Czesław Walczak. **DIVION:** Franciszek Górski. **NOEUX-les-MINES:** Józef Pawlak. **BRUAY-en-ARTOIS:** Marcin Migaszewski. **BULLY-les-MINES:** Michał Woźniak, lat 79. **METZ:** Antonina Klima z domu Owczarz, lat 59. **DOUAI:** Bronisław Jabłonowski, lat 63. **BILLY-MONTIGNY:** Janina Szatkowska z domu Kowalska, lat 40.

Rodzynom Zmarłych składamy serdeczne wyrazy współczucia.

trio otrzymali w kolejności: pp. M. Wierzbicki, J. Skrzypczak, I. Antkowiak, F. Podleśny, J. Pakura i J. Staszewski.

KURSY, KONKURSY, NAGRODY, MEDALE

NOYELLES-sous-LENS. W rozpoczętym ostatnio kursie samarytańskim rolę instruktorów pełnił p. Maria Szryj i p. Christian Jankowiak.

OIGNIES. Czerwony Krzyż rozpoczął szkolenie nowych zastępów samarytańskich. Kursy prowadzi miejscowy lekarz. Głównym instruktorem jest p. Czapllicki.

BREBIÈRES. Podczas ostatnich zimowych wakacji szkolnych zorganizowany został kurs znajomości zasad kierowania samochodem i przepisów ruchu drogowego. Podczas egzaminu użyto samochodzików o napędzie motorowym. Wśród przeszło 200 uczestników konkursu pierwsze miejsce zajął **Christian Kościński**, osiągając 57 pkt. na 60 możliwych. Nagrodę wręczył mu mer miasta p. LeFebvre.

MONTCHANIN. W późniejszym terminie nastąpiło wręczenie przez stowarzyszenie ogrodników nagród uczestnikom całorocznego konkursu. Nagrodę 9 otrzymał p. **Władysław Stawiński** z Cité Nouvelle d'Avoise.

METZ. Radio i telewizja francuska zorganizowały tutaj konkurs młodych talentów muzycznych, do którego stanęło przeszło 200 chłopców i dziewcząt. W kategorii skrzypiec pierwszą nagrodę otrzy-

mała **Monika Wiśniewska**, a wyróżnienie **Filip Jarząbek**.

CLOUANGE. Srebrnym medalem pracy został odznaczony pracownik firmy „Sidelor” p. **Claude Wesolowski**.

P. KAZIMIERZ RECZYŃSKI ZNOWU MISTRZEM

MONTCEAU - les - MINES. Już niejednokrotnie pisaliśmy o sukcesach ornitologicznych p. **K. Reczyńskiego**. Ostatnio zdobył on mistrzostwo świata na wystawie w Boulogne w kategorii „stam canaris de posture” oraz uzyskał tytuł sedziego międzynarodowego.

LOKALNA PIĘKNOŚĆ

MONTCEAU - LA SAULE. Na królową piękności dzielnicy La Saule została wybrana p. **Teresa Szmatura**, a na jej damy dworu p. **Annie Kochanek** i p. **Alina Checho**.

Echa ostatnich uroczystości noworocznych

SALLAUMINES. Jeszcze w lutym odbyło się tu tradycyjne spotkanie noworoczne, na które licznie przybyła miejscowa Polonia oraz Francuzi — przyjaciele Polski. Wśród osobistości przybyłych na uroczystość obecni byli: p. **Aimé Laly** — prezes departamentalnego komitetu Stowarzyszenia „France-Pologne”, p. **Duflot** — zastępca mera Sallaumines, oraz attaché Konsulatu Generalnego PRL w Lille p. **Stanisław Łopuszański**. Gości powitał organizator uroczystości p. **Jan Murcha**, po czym p. **Laly**, p. **Duflot** i p. **Łopuszański** wygłosili przemówienia, podkreślając w nich serdeczne więzy przyjaźni, łączące Francję i Polskę. Następnie wystąpił przybyły z Carvin zespół folklorystyczny „Karolinka”, którego popisy nagrodzono burzliwymi oklaskami.

PONT-à-MOUSSON. Prasa francuska nazwała tutejszą uroczystość świętem rodzinnym lub świętem polskiej przyjaźni. Przybyło na nią wielu Rodaków nie tylko z Pont-à-Mousson, lecz także z okolicy. Znany zespół folklorystyczny „Kalina”, pod kie-

Pamiętkowe zdjęcie

Po zorganizowanej przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokol” w Carvin zabawie, na której obecni byli polscy siatkarze z warszawskiej „Legii”, odbyło się w Salle des Fêtes Cité des Plantigeons w Carvin przyjęcie, na którym zrobiono sobie pamiątkowe zdjęcie wraz z królową piękności i jej damami dworu (od lewej: Yvette Moreau, Patricia Zimny i Maria Lucyk).

rownictwem pani **Stefanii Kozyrskiej**, dał jak zawsze piękne występy, wyświetlono też film polski, a najmłodsi obdarowani zostali słodyczkami. Za pośrednictwem redakcji

zespół „Kalina” pragnie przy okazji podziękować niestrudczonemu jego opiekunom i pomocnikom, a przede wszystkim p. **Skrzydlewskiemu**, p. **Wolnemu** i p. **Szalińskiemu**.

KOLONIE LETNIE DLA DZIECI W KRAJU

Ostatni termin zgłoszeń ♦ Data odlotu dzieci

Dowiadujemy się, że odloty dzieci na kolonie letnie w Kraju z okręgów konsularnych Paryż, Lille i Lyon nastąpią w dniach 9—12 lipca br. Przewidziane terminy powrotów w tych samych dniach miesiąca sierpnia.

Ostatni termin zgłoszeń do właściwych terytorialnie konsulatur mija z dniem 31 marca br.

Oto adresy Konsulatów Generalnych:

w Paryżu — 31, rue Jean Goujon, Paris 8-e
w Lille — 45, Boulevard Carnot, Lille
w Lyonie — 8, rue Tête d'Or, Lyon 6-e.

Przypominamy, że warunkiem przyjęcia dziecka jest jego polskie pochodzenie, wiek — co najmniej 12 lat i nieprzekroczenie w miesiącu lipcu 17 lat. Pierwszeństwo mają dzieci, które jeszcze nie były na koloniach w Kraju. Opłata kolonijna wraz z ubezpieczeniem dziecka wynosi 262 franki.

Z ŻYCIA RÓŻNYCH TOWARZYSTW

BULIŚCI

LABOURSE. Miejskowa sekcja bulistów UFOLEP ustaliła swój program na rok bieżący. Realizacja tego programu spoczywać będzie w ręku niestrudzonego sekretarza sekcji p. Przybyły.

MONT - ST. VINCENT. W zorganizowanym ostatnio kursie, który zamknął sezon zimowy, trzecie miejsce zajęli pp. Czarnecky, a czwarte — para Borek - Bidault.

BILLY-BERCLAU. Miejskowe organizacje szkolne zorganizowały podczas ostatnich ferii szkolnych rozmaite konkursy, którymi sprawnie kierowali pani i pan Gruchałowie. W konkursie belota miejsce 14 zajęli: Jakubowski - Louvin, 17 — Pernowska - Damageux, a 20 — Kolsz i Leroux.

QUENEHEM. Tutejsi buliści, którzy należą do stowarzyszenia „Amicale des Joyeux Boulistes”, odbyli swoje pierwsze walne zebranie roku bieżącego. Zebraniu przewodniczył prezes p. Maćkowiak

w otoczeniu członków zarządu. W obradach wziął udział w imieniu deputowanego mera p. Mancey, p. Wabiński — zastępca mera. Po ustaleniu programu działalności na sezon wiosenno-letni wybrany został nowy zarząd. Prezesem honorowym został p. Derkało, prezesem czynnym — p. Maćkowiak, sekretarzem — p. Grzesiak, skarbnikiem — p. Smolka, odpowiedzialnym za teren — p. Kozłowski, a za lokal — p. Nowak.

NOWE ZARZĄDY TOWARZYSTW

ST. VALLIER. Członkowie stowarzyszenia samopomocowego „Amicale des Mineurs Bouitefeux” obradowali nad działalnością stowarzyszenia. Po dyskusji wybrani zostali do zarządu: jako skarbnik — p. Czesław Stranc, a do komisji kontrolnej — p. Stanisław Talajkowski i p. Józef Gacek. W celu ożywienia współżycia członków stowarzyszenia i ich rodzin postanowiono zorganizować w dniu 17 marca bankiet towarzyski.

MARLES-les-MINES. Byli kombatanci polscy odbyli swoje doroczne walne zebranie. Po wysłuchaniu sprawozdań zebrani wybrali nowy zarząd w składzie: p. Jencz — prezes honorowy, p. Kaminiar — prezes aktywny, p. Hertmannowski — sekretarz i p. Szymański — skarbnik.

MARLES-les-MINES. Miejskowe stowarzyszenie „Société Avicole” wybrało ostatnio nowy zarząd w składzie: p. Ofiara — prezes, p. Kaczmarek — zastępca prezesa, p. Brzeziński — sekretarz, p. Dąbek — zastępca sekretarza, p. Zemanczyk — skarbnik, p. Chałupka — zastępca skarbnika.

NOYELLES-lez-VERMELLES. Miejskowa młodzież otrzymała ostatnio oficjalne zatwierdzenie statutu swojego klubu. Walne zebranie zagał mer miasta p. Robin, który nakreślił główne kierunki działalności klubu. Sekretariat klubu spoczywać będzie w ręku głównej organizatorki stowarzyszenia p. Janiny Józefczyk. Zastępca skarbnika została p. **Françoise Józefczyk**.

Rozrywki umysłowe

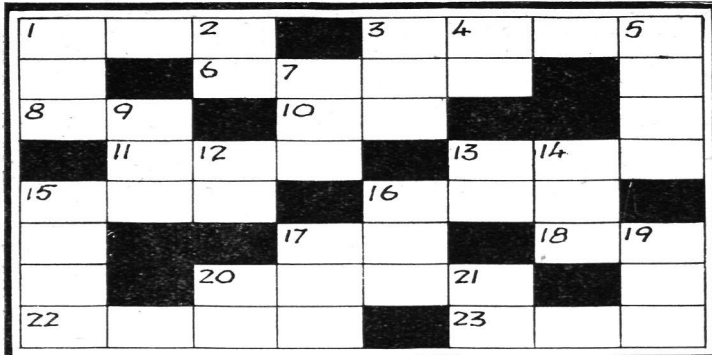
KRZYŻÓWKA SY-LA-BO-WA

Krzyżówka sylabowa tym się różni od krzyżówki zwykłej, że podczas gdy do krzyżówki zwykłej wpisywaliśmy po jednej literze, to w krzyżówce sylabowej odgadnięty wyraz należy podzielić na sylaby (np. za-ba-wa) i każdą z tych sylab wpisać do jednej kratki. W ten sposób w krzyżówce sylabowej będą się ze sobą krzyżowały grupy liter wchodzące w skład poszczególnych sylab.

POZIOMO: 1) świadectwo dojrzałości, 3) skarpety do kolan, 6) tekst napisany na maszynie, 8) dyrektor wyższej uczelni, 10) dowcipna anegdota, dowcip, 11) upomnienie, połajanka, bura, 13) długa modlitwa prosząca do wszystkich świętych, 15) zły los, nieszczęście, bieda, 16) obłoki pary nad mokradłami, 17) płaz bezogonowy, czworonożny, żyjący na lądzie i w wodzie, 18) wał wzburzonej wody,

20) grabież cudzego mienia, 22) przedmioty potrzebne na scenie w przedstawieniu teatralnym, 23) skrzydlate zwiastuny wiosny.

PIONOWO: 1) lukrowany placek wielkonożny, 2) oprawa obrazu, 3) weterynarz lub kłopski lekarz, 4) kamień piekielny do przyżegania ran, 5) przesadne, entuzjastyczne zamknięcie do kina, 7) złośliwe, rozmyślne dręczenie lub prześladowanie kogoś, 9) cyklon zwrotnikowy, tajfun, 12) odświętny, uroczysty, galowy strój, 13) drzewo, które patroluje jednemu z miesięcy letnich, 14) urzędowy wykaz stawek cen lub opłat, 15) człowiek nieufny, niedowierzający, 16) lęk, strach, 17) fałdowane ozdoby z koronki lub jedwabiu noszone na piersiach u sukni, 19) masy śniegu staczające się z gór, 20) ciężki, baty, plagi, 21) sklepienie niebieskie, firmament.

ROZWIĄZANIE ARYTMOGRAFU OBRAZKOWEGO Z NR 9

Gdy mróz w lutym ostro trzyma, już niedługo będzie zima.

(Metr, stół, łuk, buda, żagiel, szyny, wędka, proca).

ROZWIĄZANIE MAGICZNYCH KWADRATÓW Z NR 9

ZNACZENIE WYRAZÓW: 1) tara, 2) atut, 3) ruda, 4) atak, 5) szok, 6) zupa, 7) opar, 8) karp, 9) Krak, 10) rama, 11) Amor, 12) kara, 13) stok, 14) toga, 15) ogar, 16) kark, 17) auto, 18) urok, 19) tona, 20) okaz.

POLOGNE - CULTURE

La Société des Bibliothécaires Polonais vient de fêter le 50e anniversaire de sa fondation. On compte actuellement en Pologne 50 mille centres disposant de 180 millions de livres lus par 15 millions de lecteurs assidus. La Société édite plusieurs revues scientifiques et spécialisées.

Les archéologues varsoviens ont effectué une découverte sensationnelle ou plus exactement macabre, en mettant à jour la tragédie qui a eu lieu, il y a 15 000 ans, dans la grotte Maszycka près de Ojców dans la région cracovienne. Pendant que les hommes chassaient, des cannibales ont dévoré les femmes et les enfants qui étaient restés dans la caverne. Cette découverte a suscité un vif intérêt non seulement chez les archéologues, mais également chez les géologues, les anthropologues et les zoologues.

Le fameux orchestre paysan qui porte le nom de son fondateur — Karol Namysłowski a fêté le 90e, anniversaire de sa création. C'est le seul ensemble de ce genre qui dès

le début recrute les musiciens exclusivement parmi les cultivateurs doués du canton de Zamość. L'orchestre exécute outre les oeuvres de musique folklorique, celles des grands classiques polonais et étrangers. L'ensemble s'est déjà produit, avec beaucoup de succès, entre autres en URSS, aux USA, en Roumanie, en Tchécoclovaquie et en Autriche. Plusieurs musiciens de cet orchestre jouent actuellement à la Philharmonie Nationale et au Grand Théâtre de l'Opéra et du Ballet de Varsovie.

Le Sénat de l'Ecole Supérieure d'Etat de Musique de Varsovie a attribué à l'éminente artiste française, pédagogue de renommée mondiale — Nadia Boulanger, le titre de Docteur honoris causa en mérite pour la formation des musiciens polonais.

Le mouvement artistique amateur de la voïvodie de Cracovie, qui vit actuellement une véritable renaissance, a de riches et longues traditions. On y note actuellement 1000 ensembles artistiques ruraux, dont 300 troupes

théâtrales. Tous les ans on organise ici un festival des groupes artistiques de la région cracovienne. Dans toute la Pologne il y a 25.802 ensembles de ce genre.

Varsovie a de grandes ambitions culturelles. On y organise tous les jours 100 diverses manifestations pour 80 000 personnes. On prévoit d'ici à 1985 la construction de plusieurs maisons de la culture, 30 bibliothèques publiques dont les nouveaux immeubles pour les bibliothèques: universitaire et nationale, 30 cinémas, plusieurs amphithéâtre (un dans chaque quartier), un musée ethnographique (en voie d'achèvement), etc.

Une des plus anciennes maisons d'éditions polonaises „Ossolineum”, dont le siège se trouve à Wrocław, prépare le IIIe tirage de l'„Esquisse de l'histoire de la littérature polonaise” du prof. Juliusz Kleiner. L'ouvrage sera complété par un texte de l'historien Maciag consacré à la littérature contemporaine de la Pologne.

Następny, proszę

— A próbował pan grzebie-niem?
— Vous avez essayé le peigne?

— Nie ma pana doktora w do-mu. A co panu delega?
— Le docteur est sorti, mais je peux le remplacer...

— ...no tak, wyrostek robacz-kowy jest też podrażniony...
— Je vois, votre intestin grêle est déplacé...

en télévision

du noir à la couleur

GRANDIN

techniquement sûr

BRONISŁAW ADAMCZAK — tel. 53.20.38
NORCOMPTOIR 24/26, rue du Long Pot — LILLE
SPECJALISTA DYPLOMOWANY

w dziedzinie
TELEWIZJI CZARNEJ i KOLOROWEJ

Tylko telewizory najwyższej jakości ♦ Sumienna i szybka obsługa ♦ Podarunki dla kupujących

TV du 17 au 23 mars

première chaîne

ACTUALITES TELEVISEES — Télé-Midi — 13.00, Télé-Soir — 20.00 et Télé-Nuit à la fin du programme.

ACTUALITES REGIONALES — 19.25 (seuf le dimanche)
PARIS-CLUB — 12.30. (lundi, mardi, mercredi et vendredi)
„MANON DES SOURCES” — de Marcel Pagnol de l'Académie Française — nouveau feuilleton à partir de mardi 19 mars à 19.40 (sauf samedi et dimanche).

LES ATOMISTES — 19.40 lundi le 18 mars, le dernier épisode.

DIMANCHE 17 MARS.

12.00. La séquence du spectateur.
13.15. Art-Actualité (Ouverture du nouveau musée de la Légion d'Honneur).

14.30. Télé-Dimanche avec Jean Ferrat et le Jeu de la Chance.

17.25. Cette sacré famille — un film de Norman Taurou.

19.30. Sebastien parmi les hommes.

20.45. L'Œil du monocle — un film de Georges Lautner.

23.00. Un certain regard — une émission du Service de la Recherche.

LUNDI 18 MARS.

18.25. Magazine féminin.

20.35. Pas une seconde à perdre.

22.15. Les dossiers de l'agence O (nr 1).

MARDI 19 MARS.

20.30. Le quart d'heure de M. Louis Leprince-Ringuet?

20.45. „Le Timide au palais” — comédie de Tirso Molina.

MERCREDI 20 MARS.

19.10. Jeunesse active.

20.35. Les coulisses de l'exploit.

21.30. Bibliothèque de poche.

JEUDI 21 MARS.

12.30. La séquence du jeune spectateur.

16.30. Emissions pour la jeunesse — Jeudimage.

20.35. Un contre tous.

21.30. Emission médicale d'Igor Barrère.

VENDREDI 22 MARS.

20.20. Panorama.

21.30. Bienvenu — une émission de Guy Beart.

22.30. Notre maître Loew — Une émission de Josy Eisenberg.

SAMEDI 23 MARS.

13.20. Je voudrais savoir (La fatigue).

14.55. — 16.30. Eurovision: Rugby à 15 — Tournoi des cinq nations — Pays de Galles — France à Cardiff.

16.45. Magazine féminin.

20.30. Les Saintes cheries.

21.00. La vie des animaux — une émission de Frédéric Rossif.

21.15. Sacha Show.

22.15. Les Conteurs — une émission du Service de la Recherche.

23.00. Catch.

deuxième chaîne

(C) — émissions en couleur, (CN) — couleur et noir et blanc, émissions sans aucune mention — noir et blanc.

24 HEURES ACTUALITES (CN) 19.45 et à la fin du prog.

KIRI LE KLOWN — (C) — 19.40. (sauf samedi, dimanche et lundi).

TROIS PETITS TOURS (C) — 20.00. (sauf lundi et dimanche)

DIMANCHE 17 MARS.

14.15 — 19.45. LE NOUVEAU DIMANCHE.

14.15. (C) Présentation et dessin animé „Woody Woodpecker”.

14.30. „Le trésor des Caraïbes”; „Le Petit Dimanche Illustré (C).

18.00. (CN) Images et idées.

19.00. „Le Prisonnier” (C) — nr 5 (Libre).

20.00. SOIREE JAPONAISE (C).

22.30. (C) Les Mystères de l'Ouest.

LUNDI 18 MARS.

19.40. (C) „Filopat et Patafil”, nr 3 (série d'animation).

20.00. SOIREE CINEMA. Présentation et „Monsieur Cinéma” (C).

20.35. Têtes d'Affiche (C). — Jean Marais.

21.35. Un film, et ensuite „Les écrans de la ville”.

MARDI 18 MARS.

20.05. LES MAGAZINES 2-e CHAINE (CN).

Seance Tenante et „en direct du studio 101”. (C).

22.05. (C) „Les agents très spéciaux”.

MERCREDI 20 MARS.

20.05. SOIREE HISTORIQUE — Les Dossiers de l'écran.

20.15. Mussolini — film, et ensuite „les dossiers de l'écran”.

JEUDI 21 MARS.

20.05. (C) 16 millions de jeunes.

20.35. (C) „Le Mandarin Merveilleux” — ballet avec Ludmila Tcherina,

21.15. Un film.

VENDREDI 22 MARS.

20.05. (C) „Lelia ou la vie de George Sand (première partie).

22.05. „L'impasse tragique” — un film d'Henri Hathaway.

SAMEDI 23 MARS.

14.55. Eurovision: Rugby à 15 (C) — Tournoi des 5 nations — Pays de Galles — France à Cardiff.

18.15. (C) Bouton rouge.

20.05. (C) Le plus grand chapiteau du monde.

21.00. (C) „Lelia ou la vie de George Sand” (deuxième partie).

23.00. Conseils utiles ou inutiles.

Tygodnik Polski

LA SEMAINE POLONAISE

23, rue Taitbout, Paris IX
Tel.: TAI 76-44, TAI 76-51
C.C.P. 92.20 - 76 Paris

34/7 rue Chauvreur-Lodelinsart
Mme Ol. Kuc
C.C.P. 66.69.45 Belgique

Cena prenumeraty:

rocznie: 20 F. — 210 Fr. B.
kwartalnie: 7 F. — 70 Fr. B.
półrocznie: 12 F. — 120 Fr. B.

Président Directeur
Général: Danuta
JAGOSZEWSKI Bienaimé

IMPRIMERIE
Zakład Graficzny „Ruch”
Varsovie, ul. Ludna 4

GDY zdarzyło się we wsi nieszczęście: trzasnął gdzieś piorun czy zatkał się przewód kominowy lub dzieci rzuciły nieopatrnie płonąca zapalną, to jak było we wsi 100 budynków, tak wszystkie zamieniały się w kupę zgliszczy...

Może dlatego w Polsce strażak znaczy coś więcej niż w wielu innych krajach, choć właściwie w istotnej, bojowej postaci widać go rzadko. Raczej występuje paradnie, w błyszczącym hełmie z toporkiem u pasa lub gdy dmie w trąbę w orkiestrze wiejskiej.

Jakże inaczej wygląda tenże sam strażak, gdy z wyciem syreny czerwonego wozu, napięty i czujny, pędzi przez ulice miasta czy po wiejskiej drodze tam, gdzie w niebo buchają kłęby dymu, gdzie niesie się kwik trzody chlewnej i lament ludzki.

To są te dwa najczęściej widziane oblicza strażaka-społecznika i ratownika, ale jest jeszcze inne, najważniejsze — strażaka-profilaktyka, człowieka przekształcającego wieś.

Jest w Polsce 556 tysięcy strażaków, zrzeszonych w 29 tysiącach oddziałów ochotniczej straży pożarnej, z czego 22 tysiące przypada na wieś. Ponad 90% spośród nich to ludzie działający bezpłatnie, ochotniczo, z własnej woli.

Dzisiaj ratować płonące wsie to zadanie bardzo ważne, ale raczej wtórne. Najważniejsze jest zapobieganie powstawaniu pożarów.

Rołnik polski, znany w historii ze swego wielkiego uporu, w sprawach pożarowych jest jednak bardzo ostrożny. Nawet dziś trudno znaleźć na wsi polskiego chłopca, któremu czerwony kur

Pożar

nie zaświecił w oczy. Dlatego też, jeśli tylko pozwalają na to warunki materiałowe, dokonuje się masowo zmian niebezpiecznego poszycia dachowego. Dość powiedzieć, że ilość domów krytych w Polsce słomą w czasie powojennego 20-lecia zmniejszyła się o połowę, czyli prawie z 8 milionów na 4.

To jednak nie wyczerpuje zadań profilaktycznych. Rocznie strażackie komisje kontrolne dokonują ponad 4 milionów wizytacji gospodarstw wiejskich i wtedy bacznie oku nie umknie żaden błąd w instalacji elektrycznej, w pękniętym kominie, nagromadzeniu blisko przewodów kominowych materiałów łatwopalnych czy też ustawieniu zbyt blisko zabudowań domowych stert słomy

czy siana. I wtedy dzięki twardemu stanowisku, popartemu nieraz nawet interwencją milicji, zapobiega się w zarodku niejednej żywiołowej klęsce.

Do niedawna jeszcze jednym z głównych problemów w gaszeniu pożarów był brak wody — naturalnie wody w znaczeniu pożarowym, to jest wody w odpowiedniej ilości, sadzawek, strumieni, dostępnych źródeł itd. Dość powiedzieć, że na 46 tysięcy polskich wsi i osiedli w roku 1950 ponad 15 tysięcy (poza bardzo słabo zaopatrzonymi w wodę pitną studniami) nie miało w zasadzie żadnych zbiorników z wodą przeciwpożarową. Olbrzymią pomocą były tu czyny społeczne rolników. Dzięki zbudowaniu tam i zastawek na potokach

i strumieniach, budowaniu studni artezyjskich, zbiorników na wodę deszczową, basenów na wodę spływającą ze zmeliorowanych łąk, w ciągu ostatnich 15 lat — 12 tysięcy polskich wsi uzyskało możliwość szybkiej akcji ratunkowej na wypadek pożaru.

Dzisiaj już w miastach polskich dzięki odpowiedniej organizacji istnieje tego rodzaju sytuacja, że od momentu alarmu straż pożarna znajduje się na miejscu wypadku najdalej w ciągu trzech minut.

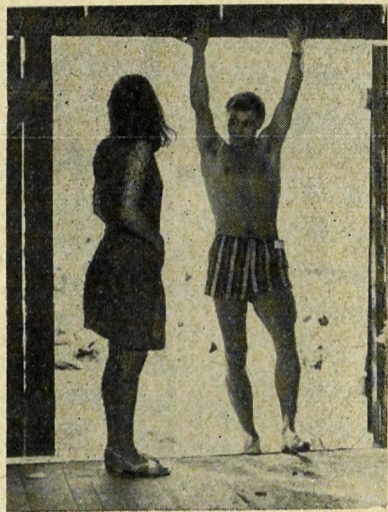
Warto dodać, że samochody strażackie polskiej produkcji „Star” należą do najnowocześniejszych w Europie, dysponują armatkami wodnymi o dużym zasięgu, zbiornikami zasilania po 2 tysiące litrów wody oraz specjalną aparaturą do gaszenia środkami chemicznymi i proszkiem dławiącym.

A mimo to, mimo tych wszystkich działań profilaktycznych i zabezpieczających, jeszcze w 1966 roku we wsi Chorzele pow. Przasnysz w ciągu jednej godziny w jednym pożarze spłonęło 196 budynków. Dlatego też, niezależnie od wszelkich podjętych środków zabezpieczających i przeciwdziałających, każda iskra czy nieopatrnie rzucony niedopałek — jest naciśnięciem czerwonego guzika alarmowego.

NOWE

FILMY — NA EKSPANACH

Julia, Anna, Genowefa

Dzieci zrodzone przez wojnę. Niczyje i zarazem wspólne. Problem dzieci tragicznie rozłączonych podczas wojny ze swymi rodzicami jest w Polsce, jak może w żadnym innym kraju Europy, istotną częścią narodowej pamięci. Społeczeństwo polskie poddane eksterminacji przez hitlerowskich ludobójców przeżyło dziesiątki tysięcy takich tragedii. Żyje dziś w Polsce wielu dorosłych już ludzi, którzy w wieku niemowlęcym lub kilku zaledwie lat zostali oderwani od rodziców. Ocalenie znaleźli dzięki bezprzykładnej ofiarności tych, którzy wykradli ich z transportów zdążających do obozów zagłady, otoczyli opieką, a po wojnie adoptowali jako własne dzieci.

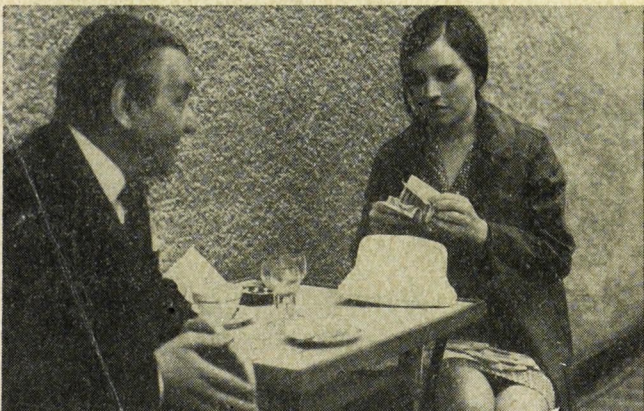
„Julia, Anna, Genowefa” to współczesny dramat psychologiczny, choć zrodził go lata okupacji. Bohaterka filmu Anna jest dziś dorosłą i zamężną kobietą, nic nie pamięta z lat wojny. Pewnego dnia dowiaduje się, że kobieta uważana przez nią do tej pory za matkę jest tylko jej opiekunką, która adoptowała małą dziewczynkę z Domu Dziecka w Kolumnie koło Łodzi. Anna postanawia odszukać swoich prawdziwych rodziców.

W tajemnicy przed matką i mężem udaje się do owego Domu Dziecka, ale jego kierowniczka nie pamięta wiele: „Przywieziono was z linii frontu wojskowym samochodem. Mówiłaś o sobie Usia, a więc chyba Anusia. I tak wpisano do ksiąg. Lekarz określił ci prawdopodobny wiek. Tak powstała data urodzenia, miejsce było nieznanne, wpisano więc Kolumna...” „Jaka byłam?” — pyta Anna. „Musiałaś być wychowana w pobożnej rodzinie, chyba miałaś rodzeństwo... Balaś się ciemnego pokoju... Jakaś się, bałaś się hukku, znałaś niemieckie słowa, znałaś wieś, wcale nie balaś się krowy tak jak inne dzieci”.

Anna przywołuje najdawniejsze wspomnienia — jakiś pędzący pociąg, płonące drewniane buty, inne buty z cholewami, bujający się fotel, ale nie potrafi połączyć tych majaków. Pragnie jednak odnaleźć prawdziwą matkę i rodzzonego ojca, nie zdając sobie sprawy z tego, jaki ból zadaje kobiecie, która wzięła małą wystraszoną dziewczynkę na wychowanie, adoptowała ją, wykształciła, wydała za mąż. Wszystko przestaje być ważne: praca, mąż, przyjaciółki.

Fotografia zdobyta podczas wizyty w Domu Dziecka trafia do telewizji. Anna liczy na to, że prawdziwa matka rozpozna w małej dziewczynce swoje dziecko. Zgłaszają się osoby, którym Anna wydaje się zaginioną w zawierusze wojennej córeczką. Poznaje bliżej dwie rodziny, które utraciły dzieci w czasie wojny. Dla jednej jest zaginioną Julią, dla drugiej Genowefą. Czy jest jednak jedną z nich? Los jej jest przecież tak podobny do losu tysięcy innych małeństw. Może być córką i tej energicznej kobiety z Łodzi, której odebrano dziecko podczas aresztowania przez gestapo, i córką repatriantów z Bugu, mieszkających gdzieś nad Zalewem Szczecińskim, którym zginęła w czasie ucieczki z podpalonej przez Niemców wsi rodzinnej.

Do filmu wpleciono wątek autentycznej historii dziecka z obozu oświęcimskiego, Lidii Radzikowskiej-Boczarow, która po kilkunastu latach życia w rodzinie polskiej odnalazła swoją prawdziwą matkę w Doniecku. „To jest straszne rozdarcie — opowiada Lidia. — Jednej matce nie można dać tego na co czeka, a drugiej nie można odebrać”. Radzikowska po latach odnalazła swą rodzinę w ZSRR. A mimo to pozostała w Polsce. Rozmowa z nią uspokaja Annę. Wraca do przybranej matki, rezygnuje na zawsze z poszukiwań. Po dłuższej nieobecności w domu nie zastaje męża, ale matka wita ją serdecznie i zycząjnie — tak jakby ich rozstanie nie trwało dłużej niż dzień lub dwa...

UNE DES PLUS grandes tragédies qu'ait vécues la population polonaise sous l'occupation nazie est celle des enfants arrachés à leurs parents pour être ensuite exterminés dans les camps de la mort. Certains ont survécu les temps du mépris grâce au sacrifice extraordinaire de ceux qui ont eu le courage, au risque de leur vie, de les enlever des convois, de les élever et après la guerre de les adopter. Apprenant à leur majorité la vérité sur leur passé plusieurs de ces jeunes ont décidé de rechercher leurs père et mère. C'est précisément le thème du film que Anna Sokołowska a réalisé selon le scénario d'Andrzej Mularczyk. L'héroïne — Anna quitte sa maison et son mari pour retrouver ses véritables parents. Elle lance même un appel par l'intermédiaire de la télévision. Plusieurs familles qui ont perdu leur fille dans des conditions analogues croient reconnaître en Anna l'enfant chéri. Anna est-elle Anna, Julia ou peut Genowefa? Elle rencontre par hasard une jeune fille (d'ailleurs un fait authentique) qui a retrouvé sa mère demeurant en URSS. Cette dernière dit à Anna: „On ne peut pas donner à une mère ce que l'on ne peut pas reprendre à l'autre”. Anna regagne sa maison, mais son mari n'est plus là.

„JULIA, ANNA, GENOWEFA”;
reżyseria — Anna Sokołowska;
scenariusz — Andrzej Mularczyk.
W roli głównej debiutuje Wanda Neumann. ZRF „Start” —
1967. Fotosy: Film Polski.